ព្រះរាជក្រម

នស/រកម/១០០៩/០១៩

យើង

ព្រះករុណាព្រះបាទសម្តេចព្រះបរមនាថ នរោត្តម សីហមុនី
សមានភូមិជាតិសាសនា រក្ខតខត្តិយា ខេមររដ្ឋរាស្ត្រ ពុទ្ធិន្ទ្រាធរាមហាក្សត្រ
ខេមរាជនា សមូហោភាស កម្ពុជឯករាជរដ្ឋបូរណសន្តិ សុភមង្គលា សិរីវិបុលា
ខេមរាស្រីពិរាស្ត្រ ព្រះចៅក្រុងកម្ពុជាធិបតី

- បានទ្រង់យល់ រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានទ្រង់យល់ ព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស/រកត/០៩០៨/១០៥៥ ចុះថ្ងៃទី២៥ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៨ ស្តីពីការតែងតាំងរាជរដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានទ្រង់យល់ ព្រះរាជក្រមលេខ ០២/នស/៩៤ ចុះថ្ងៃទី២០ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៩៤ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំនិងការប្រព្រឹត្តទៅនៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
- បានទ្រង់យល់ ព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/០១៩៦/១៨ ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៩៦ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ
- បានទ្រង់យល់ សេចក្តីក្រាបបង្គំទូលថ្វាយ របស់សម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន នាយករដ្ឋមន្ត្រី នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា និងរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ

ប្រកាសឱ្យប្រើ

ច្បាប់ ស្តីពីការអនុម័តយល់ព្រមលើកិច្ចព្រមព្រៀង ស្តីពីភាពជាដៃគូសេដ្ឋកិច្ចទូលំទូលាយរវាងរដ្ឋជាសមាជិកសមាគមប្រជាជាតិអាស៊ីអាគ្នេយ៍ និងជប៉ុន ដែលរដ្ឋសភាបានអនុម័តកាលពីថ្ងៃទី១៩ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៩ នាសម័យប្រជុំរដ្ឋសភាលើកទី៣ នីតិកាលទី៤ និងដែលព្រឹទ្ធសភាពុំមានពេលវេលាគ្រប់គ្រាន់អាចពិនិត្យ និងឱ្យយោបល់ តាមលក្ខខណ្ឌកំណត់ក្នុងមាត្រា ១១៣ ថ្មី នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញបានឡើយ ហើយដែលមានសេចក្តីទាំងស្រុង ដូចតទៅនេះ ៖

ច្បាប់
ស្តីពី
ការអនុម័តយល់ព្រមលើកិច្ចព្រមព្រៀង ស្តីពីភាពជាដៃគូសេដ្ឋកិច្ចទូលំទូលាយរវាង រដ្ឋជាសមាជិកសមាគមប្រជាជាតិអាស៊ីអាគ្នេយ៍ និងជប៉ុន

មាត្រា ១.-

អនុម័តយល់ព្រមលើកិច្ចព្រមព្រៀង ស្តីពីភាពជាដៃគូសេដ្ឋកិច្ចទូលំទូលាយរវាង រដ្ឋជាសមាជិកសមាគមប្រជាជាតិអាស៊ីអាគ្នេយ៍ និងជប៉ុន ដែលបានចុះហត្ថលេខានៅ រាជធានីភ្នំពេញ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា នាថ្ងៃទី ០៧ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០០៨ ហើយដែល មានអត្ថបទទាំងស្រុងភ្ជាប់មកជាមួយនេះ ។

មាត្រា ២.-

រាជរដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ត្រូវបន្តរាល់នីតិវិធី ដើម្បីអនុវត្តកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ ។

មាត្រា ៣.-

ច្បាប់នេះ ត្រូវប្រកាសជាការប្រញាប់ ។

ធ្វើនៅព្រះបរមរាជវាំងរាជធានីភ្នំពេញថ្ងៃទី ២៦ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០០៩

ព្រះហស្តលេខា និងព្រះរាជលញ្ឆករ

៣/ល.០៩១០.១០៣១

នរោត្តម សីហមុនី

បានយកសេចក្តីក្រាបបង្គំទូលថ្វាយ
សូមឡាយព្រះហស្តលេខាព្រះមហាក្សត្រ
នាយករដ្ឋមន្ត្រី

ហត្ថលេខា

សម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន

បានជម្រាបជូនសម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន
នាយករដ្ឋមន្ត្រី នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ

ហត្ថលេខា

គាត ឈន់

លេខ ៩៤៤ ច.ល
ដើម្បីចម្លងចែក
រាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី [illegible] ខែ តុលា ឆ្នាំ២០០៩

កិច្ចព្រមព្រៀង
ស្តីពីភាពជាដៃគូសេដ្ឋកិច្ចទូលំទូលាយរវាងរដ្ឋជាសមាជិក
សមាគមប្រជាជាតិអាស៊ីអាគ្នេយ៍ និងជប៉ុន

មាតិកា

បុព្វកថា	
ជំពូក ១	បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ
មាត្រា ១	និយមន័យទូទៅ
មាត្រា ២	គោលការណ៍
មាត្រា ៣	គោលបំណង
មាត្រា ៤	តម្លាភាព
មាត្រា ៥	ការសម្ងាត់
មាត្រា ៦	ពន្ធអាករ
មាត្រា ៧	ការលើកលែងទូទៅ
មាត្រា ៨	ការលើកលែងផ្នែកសន្តិសុខ
មាត្រា ៩	ស្ថាប័នមិនមែនរដ្ឋាភិបាល
មាត្រា ១០	ទំនាក់ទំនងជាមួយកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សេងៗ
មាត្រា ១១	គណៈកម្មាធិការចម្រុះ
មាត្រា ១២	ការប្រាស្រ័យទាក់ទង
ជំពូក ២	ពាណិជ្ជកម្មទំនិញ
មាត្រា ១៣	និយមន័យ
មាត្រា ១៤	ចំណាត់ថ្នាក់ទំនិញ
មាត្រា ១៥	ប្រព្រឹត្តកម្មជាតិលើពន្ធអាករ និងបទប្បញ្ញត្តិក្នុងស្រុក
មាត្រា ១៦	ការលុបបំបាត់ ឬការកាត់បន្ថយពន្ធគយ
មាត្រា ១៧	ការវាយតម្លៃពន្ធគយ

មាត្រា ១៨	វិធានការមិនមែនពន្ធគយ
មាត្រា ១៩	ការកែប្រែសម្បទាន
មាត្រា ២០	វិធានការការពារ
មាត្រា ២១	វិធានការការពារជញ្ជីងទូទាត់
មាត្រា ២២	នីតិវិធីគយ
ជំពូក ៣	វិធានប្រភពដើម
មាត្រា ២៣	និយមន័យ
មាត្រា ២៤	ទំនិញដើមកំណើត
មាត្រា ២៥	ទំនិញទទួលបានទាំងស្រុង ឬផលិតទាំងស្រុង
មាត្រា ២៦	ទំនិញមិនទទួលបានទាំងស្រុង ឬផលិតទាំងស្រុង
មាត្រា ២៧	ការគណនាតម្លៃតំបន់
មាត្រា ២៨	អប្បបរមា
មាត្រា ២៩	ការរួមផ្សំ
មាត្រា ៣០	ប្រតិបត្តិការមិនគ្រប់លក្ខណៈ
មាត្រា ៣១	ការបញ្ជូនផ្ទាល់
មាត្រា ៣២	សម្ភារៈវេចខ្ចប់ និងកុងតឺណ័រ
មាត្រា ៣៣	សម្ភារៈបន្ទាប់បន្សំ គ្រឿងបន្លាស់ ឧបករណ៍ និងឧបករណ៍បង្ហាញ ឬឧបករណ៍ពត៌មានផ្សេងៗ
មាត្រា ៣៤	វត្ថុធាតុផ្ទាល់
មាត្រា ៣៥	វត្ថុធាតុដូចគ្នា និងវត្ថុធាតុដែលអាចប្តូរគ្នាបាន
មាត្រា ៣៦	នីតិវិធីផ្តល់វិញ្ញាបនប័ត្រប្រតិបត្តិ
មាត្រា ៣៧	អនុគណៈកម្មាធិការស្តីពីវិធានប្រភពដើម
ជំពូក ៤	វិធានការអនាម័យ និងភូតគាមអនាម័យ
មាត្រា ៣៨	វិសាលភាព
មាត្រា ៣៩	ការអះអាងជាថ្មីអំពីសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ច

មាត្រា ៤០	អនុគណៈកម្មាធិការស្តីពីវិធានការអនាម័យ និងភូតគាមអនាម័យ
មាត្រា ៤១	កន្លែងសាកសួរពត៌មាន
មាត្រា ៤២	ការមិនអនុវត្តជំពូកទី ៤
ជំពូក ៥	ស្តង់ដារ បទប្បញ្ញត្តិបច្ចេកទេស និងនីតិវិធីវាយតម្លៃភាពស្របគ្នា
មាត្រា ៤៣	គោលបំណង
មាត្រា ៤៤	វិសាលភាព
មាត្រា ៤៥	ការអះអាងជាថ្មីអំពីសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ច
មាត្រា ៤៦	សហប្រតិបត្តិការ
មាត្រា ៤៧	កន្លែងសាកសួរពត៌មាន
មាត្រា ៤៨	អនុគណៈកម្មាធិការស្តីពីស្តង់ដារ បទប្បញ្ញត្តិបច្ចេកទេស និងនីតិវិធីវាយតម្លៃភាពស្របគ្នា
មាត្រា ៤៩	ការមិនអនុវត្តជំពូកទី ៥
ជំពូក ៦	ពាណិជ្ជកម្មសេវាកម្ម
មាត្រា ៥០	ពាណិជ្ជកម្មសេវាកម្ម
ជំពូក ៧	ការវិនិយោគ
មាត្រា ៥១	ការវិនិយោគ
ជំពូក ៨	សហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ច
មាត្រា ៥២	គោលការណ៍មូលដ្ឋាន
មាត្រា ៥៣	វិស័យសហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ច
មាត្រា ៥៤	អនុគណៈកម្មាធិការស្តីពីសហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ច
មាត្រា ៥៥	កម្មវិធីការងារសំរាប់សហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ច
មាត្រា ៥៦	ធនធានសំរាប់សហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ច
មាត្រា ៥៧	ការអនុវត្តសកម្មភាពសហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ច
មាត្រា ៥៨	ការមិនអនុវត្តជំពូកទី ៨

ជំពូក ៩ ការដោះស្រាយវិវាទ

មាត្រា ៥៩ និយមន័យ

មាត្រា ៦០ វិសាលភាពនៃការអនុវត្ត

មាត្រា ៦១ កន្លែងទំនាក់ទំនង

មាត្រា ៦២ ការពិគ្រោះយោបល់

មាត្រា ៦៣ ការសម្រុះសម្រួល ការផ្សះផ្សា និងសន្ធានកម្ម

មាត្រា ៦៤ ការបង្កើតវេទិកាមជ្ឈត្តការ

មាត្រា ៦៥ សមាសភាពវេទិកាមជ្ឈត្តការ

មាត្រា ៦៦ ភាគីទីបី

មាត្រា ៦៧ មុខងាររបស់វេទិកាមជ្ឈត្តការ

មាត្រា ៦៨ ដំណាក់ការជំរះក្តីរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តការ

មាត្រា ៦៩ ការព្រាងសេចក្តីសម្រេច និងសេចក្តីសម្រេច

មាត្រា ៧០ ការព្យួរ និងការបញ្ចប់នីតិវិធី

មាត្រា ៧១ ការអនុវត្តសេចក្តីសម្រេច

មាត្រា ៧២ ការទូទាត់សំណង និងការព្យួរសម្បទាន

មាត្រា ៧៣ សោហ៊ុយចំណាយ

ជំពូក ១០ អវសានបញ្ញត្តិ

មាត្រា ៧៤ មាតិការ ចំណងជើង និងចំណងជើងរង

មាត្រា ៧៥ ការពិនិត្យឡើងវិញ

មាត្រា ៧៦ ឧបសម្ព័ន្ធ និងកំណត់សំគាល់

មាត្រា ៧៧ វិសោធនកម្ម

មាត្រា ៧៨ ការតម្កល់ទុក

មាត្រា ៧៩ ការចូលជាធរមាន

មាត្រា ៨០ ការដកខ្លួនចេញ និងការបញ្ចប់

ឧបសម្ព័ន្ធ ១	កម្មវិធីលុបបំបាត់ និងកាត់បន្ថយពន្ធគយ
ឧបសម្ព័ន្ធ ២	វិធានផលិតផលដោយឡែក
ឧបសម្ព័ន្ធ ៣	ផលិតផលបច្ចេកវិទ្យាពត៌មាន
ឧបសម្ព័ន្ធ ៤	នីតិវិធីផ្តល់វិញ្ញាបនប័ត្រប្រតិបត្តិ
ឧបសម្ព័ន្ធ ៥	កម្មវិធីការងារសំរាប់សហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ច

បុព្វកថា

រដ្ឋាភិបាលប្រ៊ុយណេដារូស្សាឡាម ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា សាធារណរដ្ឋឥណ្ឌូណេស៊ី សាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតប្រជាធិបតេយ្យឡាវ ម៉ាឡេស៊ី សហភាពមីយ៉ាន់ម៉ា សាធារណរដ្ឋហ្វីលីពីន សាធារណរដ្ឋសិង្ហបុរី រាជាណាចក្រថៃឡង់ដ៍ និងសាធារណរដ្ឋសង្គមនិយមវៀតណាម ដែលជារដ្ឋសមាជិកសមាគមប្រជាជាតិអាស៊ីអាគ្នេយ៍ (ហៅកាត់ថា "អាស៊ាន") និងជប៉ុន

ដោយរំលឹកឡើងវិញ នូវសេចក្តីប្រកាសរួមដែលបានចុះហត្ថលេខានៅភ្នំពេញ កម្ពុជា នៅថ្ងៃទី ០៥ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០២ និងក្របខ័ណ្ឌសំរាប់ភាពជាដៃគូសេដ្ឋកិច្ចទូលំទូលាយរវាងសមាគមប្រជាជាតិអាស៊ីអាគ្នេយ៍និងជប៉ុន ដែលបានចុះហត្ថលេខានៅបាលី ឥណ្ឌូណេស៊ី នៅថ្ងៃទី ០៨ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០០៣

ដោយប្រាថ្នា ចង់ឱ្យទំនាក់ទំនងរវាងអាស៊ាន និងជប៉ុនកាន់តែស៊ីជំរៅ ដែលត្រូវកសាងនូវជំនឿទុកចិត្ត និងការជឿជាក់ទៅវិញទៅមក នៅលើវិស័យជាច្រើន មិនត្រឹមតែគ្របដណ្តប់ទៅលើតែវិស័យនយោបាយ និងសេដ្ឋកិច្ចប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែគ្របដណ្តប់ទៅលើវិស័យវប្បធម៌ និងសង្គមផងដែរ

ដោយបណ្តុះគំនិត ក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ានជាបន្ត តាមរយៈសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចរវាងរដ្ឋសមាជិកអាស៊ាន និងជប៉ុន និងភាពជឿនលឿនគួរឱ្យកត់សំគាល់អំពីទំនាក់ទំនងសេដ្ឋកិច្ចរវាងអាស៊ាន និងជប៉ុន ដែលបានឆ្លងកាត់រយៈពេល ៣០ ឆ្នាំនៃការផ្សារភ្ជាប់ចំណងសេដ្ឋកិច្ច ដែលបានពង្រីកគ្របដណ្តប់ទៅលើវិស័យកាន់តែច្រើន

ដោយជឿជាក់ថា ភាពជាដៃគូសេដ្ឋកិច្ចគ្រប់ជ្រុងជ្រោយរវាងអាស៊ាន និងជប៉ុន (ដែលហៅកាត់ថា AJCEP) នឹងពង្រឹងទំនាក់ទំនងសេដ្ឋកិច្ច បង្កើតទីផ្សារកាន់តែទូលាយ និងកាន់តែមានប្រសិទ្ធិភាព ជាមួយនឹងឱកាសកាន់តែប្រសើរ និងសេដ្ឋកិច្ចមាត្រដ្ឋានកាន់តែធំ និងបង្កើនការទាក់ទាញទុន និងទេពកោសល្យ សំរាប់ផលប្រយោជន៍ទៅវិញទៅមក

ដោយទទួលស្គាល់ នូវកិច្ចប្រឹងប្រែងជាច្រើនទាំងទ្វេភាគី ទាំងតំបន់ ឆ្ពោះទៅពង្រឹងទំនាក់ទំនងសេដ្ឋកិច្ចរវាងរដ្ឋជាសមាជិកអាស៊ាន និងជប៉ុន នឹងជួយសម្រួលដល់ការសម្រេចបាននូវភាពជាដៃគូសេដ្ឋកិច្ចទូលំទូលាយនេះ

ដោយចែករំលែក នូវទស្សនៈថា ភាពជាដៃគូសេដ្ឋកិច្ចទូលំទូលាយនេះ អាចទទួលបានអត្ថប្រយោជន៍ពី និងបំពេញបន្ថែមទៅលើសមាហរណកម្មសេដ្ឋកិច្ច និងភាពពេញលេញរបស់អាស៊ាន

ដោយទទួលស្គាល់ ថែមទៀតនូវការអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ចនៅក្នុងដំណាក់កាលផ្សេងៗគ្នា រវាងរដ្ឋសមាជិកអាស៊ាន

ដោយជឿជាក់ថា កិច្ចព្រមព្រៀងនេះមានការគ្របដណ្តប់ទៅលើវិស័យនានា ដូចជា ពាណិជ្ជកម្មទំនិញ និងសេវាកម្ម និងវិនិយោគ ដែលជាកត្តាដ៏សំខាន់ដើម្បីឈានទៅធ្វើសមាហរណកម្មសេដ្ឋកិច្ចនៅអាស៊ីខាងកើត

ដោយរំលឹកឡើងវិញ នូវមាត្រា XXIV នៃកិច្ចព្រមព្រៀងទូទៅស្តីពីពន្ធគយ និងពាណិជ្ជកម្ម ១៩៩៤ និងមាត្រា V នៃកិច្ចព្រមព្រៀងទូទៅស្តីពីពាណិជ្ជកម្មសេវាកម្ម ក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ 1A និងឧបសម្ព័ន្ធ 1B នៃកិច្ចព្រមព្រៀងម៉ារ៉ាកេស ស្តីពីការបង្កើតអង្គការពាណិជ្ជកម្មពិភពលោក ដែលបានធ្វើឡើងនៅម៉ារ៉ាកេស នាថ្ងៃទី ១៥ ខែ មេសា ឆ្នាំ ១៩៩៤ (ដែលហៅកាត់ថា "កិច្ចព្រមព្រៀង WTO")

ដោយទទួលស្គាល់ នូវតួនាទីនៃកិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មតំបន់ គឺជាកត្តាលីករក្នុងការបង្កើនល្បឿនសេរីភាវូបនីយកម្មតំបន់ និងពិភពលោក នៅក្នុងក្របខណ្ឌនៃប្រព័ន្ធពាណិជ្ជកម្មពហុភាគី

ដោយអះអាងជាថ្មី នូវសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចរបស់ភាគីនីមួយៗ នៅក្រោមកិច្ចព្រមព្រៀង WTO និងកិច្ចព្រមព្រៀងពហុភាគី តំបន់ និងទ្វេភាគី និងការរៀបចំផ្សេងៗ និង

ដោយម្ចេជ្ញាចិត្ត ដើម្បីបង្កើតក្របខ័ណ្ឌច្បាប់មួយសំរាប់ភាពជាដៃគូសេដ្ឋកិច្ចទូលំទូលាយរវាងបណ្តាភាគី

បានព្រមព្រៀងដូចតទៅ :

ជំពូក ១

បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ

មាត្រា ១

និយមន័យទូទៅ

សម្រាប់គោលបំណងនៃកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ ពាក្យ :

ក- "បណ្តារដ្ឋសមាជិកអាស៊ាន" មានន័យថា ប្រ៊ុយណេដារ៉ូសាឡាម ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា សាធារណរដ្ឋឥណ្ឌូណេស៊ី សាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតប្រជាធិបតេយ្យឡាវ ម៉ាឡេស៊ី សហភាពមីយ៉ាន់ម៉ា សាធារណរដ្ឋហ្វីលីពីន សាធារណរដ្ឋសឹង្ហបុរី រាជាណាចក្រថៃឡង់ដ៍ និងសាធារណរដ្ឋសង្គមនិយមវៀតណាម

ខ- "អាជ្ញាធរគយ" មានន័យថា អាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ចដែលទទួលបន្ទុកគ្រប់គ្រង និងពង្រឹងការអនុវត្តច្បាប់ និងបទប្បញ្ញត្តិគយនានា

គ- "បណ្តាថ្ងៃ" មានន័យថា បណ្តាថ្ងៃនៃប្រតិទិន ដែលរួមទាំង ថ្ងៃចុងសប្តាហ៍ និងថ្ងៃសំរាក

ឃ- "GATS" មានន័យថា កិច្ចព្រមព្រៀងទូទៅស្តីពីពាណិជ្ជកម្មសេវាកម្ម ដែលមានចែងក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ 1B នៃកិច្ចព្រមព្រៀងអង្គការ WTO

ង- "GATT 1994" មានន័យថា កិច្ចព្រមព្រៀងទូទៅស្តីពីពន្ធគយ និងពាណិជ្ជកម្ម ១៩៩៤ ដែលជាឧបសម្ព័ន្ធ 1A នៃកិច្ចព្រមព្រៀង WTO ។ សម្រាប់គោលបំណងនៃកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ ឯកសារយោងចំពោះមាត្រានានា នៅក្នុង GATT 1994 មានរួមបញ្ចូលនូវកំណត់សំគាល់ និងបទប្បញ្ញត្តិបន្ថែមផ្សេងៗ ផងដែរ

ច- "ប្រព័ន្ធរួម" ឬ "HS" មានន័យថា ប្រព័ន្ធបរិយាយ និងលេខកូដទំនិញរួម ដែលមានចែងនៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ នៃអនុសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីប្រព័ន្ធបរិយាយ និងលេខកូដទំនិញរួម ដែលបានអនុម័ត និងអនុវត្តដោយបណ្តាភាគី ទៅតាមច្បាប់ក្នុងស្រុករៀងៗខ្លួន

ឆ- "រដ្ឋមាជិកអាស៊ានថ្មី" មានន័យថា ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា សាធារណរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យប្រជាមានិតឡាវ សហភាពមីយ៉ាន់ម៉ា និងសាធារណរដ្ឋសង្គមនិយមវៀតណាម

ជ- "បណ្តាភាគី " មានន័យថា បណ្តារដ្ឋសមាជិកអាស៊ាន ដែលចូលជាធរមាននៅក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ ជាមួយជប៉ុន

ឈ- "ភាគី" មានន័យថា រដ្ឋសមាជិកអាស៊ានណាមួយ ដែលចូលជាធរមាននៅក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ ជាមួយជប៉ុន ។

មាត្រា ២
គោលការណ៍

ណ្តាភាគីអះអាងសារជាថ្មីអំពីសារៈសំខាន់នៃការសម្រេចឱ្យបាននូវ AJCEP តាមរយៈកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ និងបណ្តា ច្ចព្រមព្រៀងទ្វេភាគី ឬតំបន់ ឬការរៀបចំផ្សេងៗ និងត្រូវបានណែនាំដោយគោលការណ៍ ដូចខាងក្រោម :

ក- AJCEP ត្រូវចូលរួមដោយរដ្ឋសមាជិកអាស៊ាន និងជប៉ុន និងរួមបញ្ចូលនូវវិស័យជាច្រើន ដោយផ្តោតលើសេរីភាវូបនីយកម្ម ការសម្រួល និងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ច

ខ- ភាពពេញលេញ ភាពរឹងមាំ និងសមាហរណកម្មអាស៊ាន ត្រូវតែរក្សាដើម្បីសម្រេចឱ្យបាននូវ AJCEP

គ-ប្រព្រឹត្តកម្មពិសេស និងដោយឡែក ត្រូវបានផ្តល់ដល់សមាជិកអាស៊ាន ពិសេស ចំពោះសមាជិកអាស៊ានថ្មី ដោយទទួលស្គាល់កម្រិតអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ចផ្សេងៗគ្នា និងផ្តល់នូវភាពទន់ភ្លន់បន្ថែមជូនរដ្ឋសមាជិកអាស៊ានថ្មី

ឃ-ការទទួលស្គាល់ ត្រូវតែបានផ្តល់ចំពោះប្រការទាំងឡាយនៃសេចក្តីប្រកាសថ្នាក់រដ្ឋមន្ត្រីរបស់អង្គការពាណិជ្ជកម្មពិភពលោកស្តីពីវិធានការនានាសំរាប់អនុគ្រោះដល់ប្រទេសអភិវឌ្ឍន៍តិចតួច

ង- ភាពទន់ភ្លន់ គួរត្រូវបានផ្តល់ឱ្យដើម្បីដោះស្រាយលើវិស័យរសើបនៅក្នុងរដ្ឋសមាជិកអាស៊ាននីមួយៗ និងជប៉ុន និង

ច-ជំនួយបច្ចេកទេស និងការកសាងសមត្ថភាព គឺជាកត្តាដ៏សំខាន់នៅក្នុងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ច ដែលមានចែងនៅក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ

មាត្រា ៣
គោលបំណង

គោលបំណងនៃកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ ដើម្បី :

ក- ធ្វើសេរីភាវូបនីយកម្មជាបណ្តើរៗ និងសម្រួលពាណិជ្ជកម្មទំនិញ និងសេវារវាងបណ្តាភាគី

ខ-កែលម្អឱកាសវិនិយោគ និងធានាការការពារវិនិយោគ និងសកម្មភាពវិនិយោគនៅក្នុងបណ្តាភាគី និង

គ- បង្កើតក្របខណ្ឌសំរាប់បង្កើនកិច្ចសហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ចរវាងបណ្តាភាគី ដើម្បីគាំទ្រដល់សមាហរណកម្មសេដ្ឋកិច្ចអាស៊ាន ដោយផ្សារភ្ជាប់នូវគម្លាតនៃការអភិវឌ្ឍន៍រវាងរដ្ឋមាជិកអាស៊ាន និងជំរុញពាណិជ្ជកម្ម និងវិនិយោគរវាងបណ្តាភាគី

មាត្រា ៤
តម្លាភាព

១- ភាគីនីមួយៗ យោងតាមច្បាប់ និងបទប្បញ្ញត្តិនានារបស់ខ្លួន ត្រូវធ្វើការផ្សព្វផ្សាយជាសាធារណៈនូវច្បាប់ បទប្បញ្ញត្តិ នីតិវិធីរដ្ឋបាល និងសេចក្តីសំរេចរដ្ឋបាល និងសេចក្តីសំរេចរបស់តុលាការលើការអនុវត្តជាទូទៅ ព្រមទាំងកិច្ចព្រមព្រៀងអន្តរជាតិនានា ដែលភាគីជាសមាជិកមានការពាក់ព័ន្ធ ឬមានឥទ្ធិពលលើការអនុវត្ត និងប្រតិបត្តិការនៃកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ ។

២- ភាគីនីមួយៗត្រូវផ្សព្វផ្សាយជាសាធារណៈនូវឈ្មោះ និងអាស័យដ្ឋាន របស់អាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ចទទួលបន្ទុកច្បាប់ បទប្បញ្ញត្តិ នីតិវិធីរដ្ឋបាល និងសេចក្តីសំរេចរដ្ឋបាល យោងទៅតាមកថាខ័ណ្ឌ ១ ។

៣- ភាគីនីមួយៗ នៅពេលដែលទទួលបានសំណើពីភាគីមួយផ្សេងទៀត ត្រូវឆ្លើយតបទៅនឹងសំណួរជាក់លាក់របស់ភាគីស្នើសុំ និងត្រូវផ្តល់ពត៌មានឱ្យភាគីស្នើសុំនោះ បន្ទាប់មកត្រូវផ្តល់ពត៌មានជាភាសាអង់គ្លេសដល់ភាគីស្នើសុំនោះ លើបញ្ហាដែលមានចែងនៅក្នុងកថាខ័ណ្ឌ ១ ។

មាត្រា ៥
ការសម្ងាត់

១- គ្មានអ្វីនៅក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ ត្រូវតម្រូវឱ្យភាគីមួយផ្តល់នូវពត៌មានសម្ងាត់ ធ្វើការផ្សព្វផ្សាយនូវពត៌មានសម្ងាត់ដែលនឹងបន្ទុចបង្អាក់ដល់ការអនុវត្តច្បាប់របស់ភាគីនោះ ឬផ្ទុយនឹងផលប្រយោជន៍សាធារណៈ ឬខូចខាតដល់ផលប្រយោជន៍ពាណិជ្ជកម្មស្របច្បាប់របស់សហគ្រាសឯកជន ឬសាធារណៈណាមួយឡើយ ។

២- គ្មានអ្វីនៅក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងនេះត្រូវបានបកស្រាយ ដើម្បីតម្រូវឱ្យភាគីមួយផ្តល់នូវពត៌មានពាក់ព័ន្ធទៅនឹងកិច្ចការ និងគណនីរបស់អតិថិជន នៃស្ថាប័នហិរញ្ញវត្ថុផ្សេងៗ ឡើយ ។

៣- ភាគីនីមួយៗ ដោយយោងទៅតាមច្បាប់ និងបទប្បញ្ញត្តិរបស់ខ្លួន ត្រូវរក្សាការសម្ងាត់នៃពត៌មានដែលត្រូវបានផ្តល់ជាការសម្ងាត់ ដោយភាគីមួយផ្សេងទៀត ស្របទៅតាមកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ ។

មាត្រា ៦
ពន្ធអាករ

១- លើកលែងតែមានចែងផ្សេងនៅក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ រាល់បទប្បញ្ញត្តិនៃកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ មិនត្រូវអនុវត្តបានចំពោះរាល់វិធានការពន្ធអាករឡើយ ។

២- គ្មានអ្វីនៅក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ ត្រូវប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចនានានៃភាគីណាមួយនៃអនុសញ្ញាស្តីពីពន្ធអាករឡើយ ។ ក្នុងករណីដែលមានភាពផ្ទុយគ្នារវាងកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ ហើយបើសមាជិកណាមួយស្ថិតនៅក្រោមអនុសញ្ញាបែបនោះ អនុសញ្ញានោះ ត្រូវលុបលើភាពផ្ទុយគ្នានោះ ។

៣- មាត្រា ៤ និង ៥ ត្រូវអនុវត្តចំពោះវិធានការពន្ធអាករ ក្នុងករណីដែលរាល់បទប្បញ្ញត្តិនៃកិច្ចព្រមព្រៀងនេះអាចអនុវត្តបានចំពោះវិធានការពន្ធអាករទាំងនោះ ។

មាត្រា ៧
ការលើកលែងទូទៅ

សំរាប់គោលបំណងនៃជំពូក ២ ដល់ ៥ មាត្រា XX របស់ GATT ១៩៩៤ រួមទាំងការកែប្រែនានា ត្រូវបានបញ្ចូល និងបង្កើតជាផ្នែកមួយនៅក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ ។

មាត្រា ៨
ការលើកលែងផ្នែកសន្តិសុខ

គ្មានអ្វីនៅក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងនេះត្រូវបកស្រាយ ដើម្បី :

(ក) តម្រូវឱ្យភាគីណាមួយផ្តល់ពត៌មានណាមួយ ដែលជាពត៌មានសម្ងាត់ ដែលភាគីនោះចាត់ទុកថាផ្ទុយនឹងផលប្រយោជន៍សំខាន់ៗ ខាងសន្តិសុខរបស់ខ្លួន ឬ

(ខ) រារាំងភាគីណាមួយ ពីការចាត់វិធានណាមួយ ដែលភាគីនោះយល់ថា មានការចាំបាច់សំរាប់ការពារផលប្រយោជន៍ខាងសន្តិសុខសំខាន់ៗ របស់ខ្លួន

(i) ពាក់ព័ន្ធទៅនឹងវត្ថុធាតុដែលអាចផ្ទុះ និងវត្ថុធាតុដែលចេញពីជាតិផ្ទុះទាំងនោះ

(ii) ពាក់ព័ន្ធទៅនឹងចរាចរអាវុធ គ្រាប់រំសេវ និងឧបករណ៍សំរាប់សង្គ្រាម និងការចរាចរបែបនេះ ចំពោះទំនិញ និងវត្ថុធាតុផ្សេងៗ ដែលដឹកជញ្ជូនផ្ទាល់ និងមិនផ្ទាល់ ក្នុងគោលបំណងផ្គត់ផ្គង់ដល់មូលដ្ឋានកងទ័ព

(iii) ដែលធ្វើឡើងចំពោះការការពារហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធអាយុជីវិតសាធារណៈ រួមទាំងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធគមនាគមន៍ ថាមពល និងទឹក ពីការប៉ុនប៉ងធ្វើឱ្យអសកម្ម ឬធ្វើឱ្យខូចខាតនូវហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធទាំងនោះដោយចេតនា

(iv) ដែលធ្វើឡើងក្នុងពេលដែលមានគ្រោះអាសន្នក្នុងស្រុក ឬសង្គ្រាម ឬ គ្រោះអាសន្នពាក់ព័ន្ធទៅនឹងទំនាក់ទំនងអន្តរជាតិផ្សេងៗទៀត ឬ

(គ) រារាំងភាគីណាមួយ ដើម្បីប្រើសកម្មភាពណាមួយ អនុលោមទៅតាមកាតព្វកិច្ចនានានៅក្រោមធម្មនុញ្ញរបស់សហប្រជាជាតិសំរាប់ការរក្សាសន្តិភាព និងសន្តិសុខអន្តរជាតិ ។

មាត្រា ៩
ស្ថាប័នមិនមែនរដ្ឋាភិបាល

ដើម្បីបំពេញនូវកាតព្វកិច្ច និងការសន្យានានានៅក្រោមកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ ភាគីនីមួយៗ ត្រូវប្រឹងប្រែងដើម្បីធានានូវការប្រតិបត្តិរបស់ខ្លួនចំពោះស្ថាប័នមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ក្នុងការអនុវត្តសិទ្ធិរបស់ពួកគេដែលផ្តល់ជូនដោយរដ្ឋាភិបាល ឬអាជ្ញាធរ ថ្នាក់កណ្តាល តំបន់ ឬមូលដ្ឋាន នៅក្នុងភាគីនោះ ។

មាត្រា ១០
ទំនាក់ទំនងជាមួយកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សេងៗទៀត

១- ភាគីនីមួយៗ ធ្វើការអះអាងជាថ្មីនូវសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចនានា ចំពោះភាគីមួយផ្សេងទៀត នៅក្រោមកិច្ចព្រមព្រៀង WTO និង/ឬ ចំពោះកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សេងៗទៀតដែលភាគីទាំងនោះជាភាគី ។

២- គ្មានអ្វីនៅក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ ត្រូវបកស្រាយធ្វើឱ្យចុះថយនូវកាតព្វកិច្ចណាមួយរបស់ភាគីណាមួយ ពីការផ្តល់ឱ្យចំពោះភាគីមួយផ្សេងទៀតនៅក្រោមកិច្ចព្រមព្រៀងនានាដែលភាគីទាំងនេះជាភាគី ទោះជាកាតព្វកិច្ចនោះ ផ្តល់ឱ្យភាគីបន្ទាប់នូវប្រព្រឹត្តកម្មអនុគ្រោះប្រសើរជាងការផ្តល់ឱ្យនៅក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងនេះក៏ដោយ ។

៣- ក្នុងករណីដែលមានភាពផ្ទុយគ្នារវាងកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ និងកិច្ចព្រមព្រៀង WTO នោះកិច្ចព្រមព្រៀង WTO ត្រូវមានតម្លៃអនុវត្តលើករណីមានភាពផ្ទុយគ្នានោះ ។

៤- នៅក្នុងករណីដែលមានភាពផ្ទុយគ្នាណាមួយរវាងកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ និងកិច្ចព្រមព្រៀងមួយផ្សេងទៀត ក្រៅពីកិច្ចព្រមព្រៀង WTO ដែលកិច្ចព្រមព្រៀងផ្សេងមួយនោះមានភាគីច្រើនជាងមួយ (១) ជាបណ្តាភាគី ភាគីទាំងនេះត្រូវធ្វើការពិគ្រោះយោបល់ជាបន្ទាន់ជាមួយគ្នា ដើម្បីស្វែងរកដំណោះស្រាយប្រកបដោយការស្រុះស្រួលទៅវិញទៅមក ដោយយកចិត្តទុកដាក់ទៅលើគោលការណ៍ទូទៅនៃច្បាប់អន្តរជាតិ ។

៥- ភាគីមួយដែលមិនមែនជាភាគីនៃកិច្ចព្រមព្រៀង WTO ត្រូវអនុវត្តតាមរាល់បទប្បញ្ញត្តិនៃកិច្ចព្រមព្រៀងខាងលើឱ្យស្របទៅនឹងការសន្យាចូលជាសមាជិកអង្គការពាណិជ្ជកម្មពិភពលោករបស់ខ្លួន ។

មាត្រា ១១

គណៈកម្មាធិការចម្រុះ

១- គណៈកម្មាធិការចម្រុះ នឹងត្រូវបង្កើតឡើងនៅក្រោមកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ ។

២- មុខងាររបស់គណៈកម្មាធិការចម្រុះ មាន :

(ក) ពិនិត្យឡើងវិញនូវការអនុវត្ត និងប្រតិបត្តិការនៃកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ

(ខ) ផ្តល់របាយការណ៍ទៅបណ្តាភាគី អំពីការអនុវត្ត និងប្រតិបត្តិការនៃកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ

(គ) ពិចារណា និងផ្តល់អនុសាសន៍ ទៅបណ្តាភាគីអំពីវិសោធនកម្មនៃកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ

(ឃ) ត្រួតមើល និងសម្របសម្រួលការងាររបស់អនុគណៈកម្មាធិការ ដែលបានបង្កើតក្រោមកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ

(ង) អនុម័ត :

(i) បទប្បញ្ញត្តិអនុវត្តន៍ ដែលមានចែងនៅក្នុងវិធាន ១១ នៃ ឧបសម្ព័ន្ធ ៤ និង

(ii) សេចក្តីសម្រេចដ៏សំខាន់ណាមួយ និង

(ច) បំពេញរាល់មុខងារផ្សេងៗទៀត ដែលមានការឯកភាពពីបណ្តាភាគី

៣- គណៈកម្មាធិការចម្រុះ ៖

(ក) ត្រូវបានមានសមាសភាពតំណាងមកពីរដ្ឋជាមាជិកអាស៊ាន និងជប៉ុន និង

(ខ) អាចបង្កើតអនុគណៈកម្មាធិការ និងធ្វើប្រតិភូកម្មរបស់ខ្លួនជូនអនុគណៈកម្មាធិការនេះ

៤- គណៈកម្មាធិការចម្រុះ ត្រូវជួបប្រជុំ ទៅតាមទីកន្លែង និងពេលវេលា ដែលបានឯកភាពដោយបណ្តាភាគី

មាត្រា ១២

ការផ្លាស់ប្តូរទំនាក់ទំនង

ភាគីនីមួយៗត្រូវចាត់តាំងអ្នកទទួលទំនាក់ទំនង ដើម្បីសម្រួលដល់ការទាក់ទងរវាងបណ្តាភាគីអំពីបញ្ហាផ្សេងៗ នៃកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ លើកលែងតែ មានចែងនៅក្នុងមាត្រា ៦១ ។ រាល់ការទំនាក់ទំនងជាផ្លូវការ ត្រូវធ្វើជាភាសាអង់គ្លេស ។

ជំពូក ២

ពាណិជ្ជកម្មទំនិញ

មាត្រា ១៣

និយមន័យ

សម្រាប់គោលបំណងនៃជំពូកនេះ ពាក្យ ៖

(ក) "ពន្ធគយ" មានន័យថា ពន្ធគយ ឬពន្ធនាំចូល និងការយកពន្ធណាមួយ ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការនាំចូលទំនិញ ប៉ុន្តែមិនរាប់បញ្ចូលនូវ ៖

(i) ការយកពន្ធដែលដូចគ្នានៅនឹងការយកពន្ធក្នុងស្រុក ដោយអនុលោមទៅតាមបទប្បញ្ញត្តិនានា ដែលមានចែងក្នុងកថាខណ្ឌ ២ មាត្រា III នៃ GATT ១៩៩៤ ចំពោះទំនិញដូចគ្នាក្នុងស្រុក ឬចំពោះទំនិញដែលបានកែច្នៃ ឬផលិតពីទំនិញនាំចូលនោះទាំងស្រុង ឬដោយផ្នែក

(ii) ការដាក់ពន្ធលើការលក់បង្ខូចតម្លៃ ឬពន្ធប៉ះប៉ូវ ដោយស្របទៅនឹងបទប្បញ្ញត្តិដែលមានចែងក្នុងកថាខ័ណ្ឌ ២ មាត្រា VI នៃ GATT ១៩៩៤ និងកិច្ចព្រមព្រៀងស្តីពីការអនុវត្តមាត្រា VI នៃកិច្ចព្រមព្រៀងទូទៅស្តីពីពន្ធគយ និងពាណិជ្ជកម្ម ១៩៩៤ និងកិច្ចព្រមព្រៀងស្តីពីឧបត្ថម្ភធន និងវិធានការប៉ះប៉ូវ ដែលមានចែងក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ ıA នៃកិច្ចព្រមព្រៀង WTO ឬ

(iii) ថ្លៃឈ្នួល ឬការយកពន្ធណាមួយ ស្មើនឹងតម្លៃសេវាដែលបានផ្តល់

(ខ) "ច្បាប់គយ" មានន័យថា ច្បាប់ និងបទប្បញ្ញត្តិនានា ដែលគ្រប់គ្រង និងអនុវត្ត ដោយអាជ្ញាធរគយរបស់ភាគីនីមួយៗ ពាក់ព័ន្ធទៅនឹងការនាំចូល ការនាំចេញ ការដឹកទំនិញឆ្លងកាត់ ដែលច្បាប់ និងបទប្បញ្ញត្តិទាំងនោះ ទាក់ទងទៅនឹងពន្ធគយ ការយកពន្ធ និងពន្ធអាករផ្សេងៗ ឬទាក់ទងនឹងការហាមឃាត់ ការរឹតត្បិត និងការត្រួតពិនិត្យផ្សេងៗ ដែលស្រដៀងគ្នានេះ ចំពោះចលនានៃការត្រួតពិនិត្យទំនិញនៅក្នុងដែនដីគយនៃភាគីនីមួយៗ

(គ) "តម្លៃពន្ធគយនៃទំនិញ" មានន័យថា តម្លៃទំនិញសំរាប់គោលបំណងនៃការហូតពន្ធ ដោយផ្អែកលើអត្រាពន្ធគយលើទំនិញនាំចូល

(ឃ) "ឧស្សាហកម្មក្នុងស្រុក" មានន័យថា ជាអ្នកផលិតទំនិញដូចគ្នាទាំងស្រុង ឬទំនិញដែលមានការប្រកួតប្រជែងដោយផ្ទាល់ ដែលមានប្រភពដើម្បីចេញពីភាគីមួយ ឬទំនិញទាំងនោះ ដែលមានទិន្នផលជាទំនិញដូចគ្នា ឬ ជាទំនិញមានការប្រកួតប្រជែងដោយផ្ទាល់ ដែលផ្សំជាចំណែកមួយភាគធំនៃផលិតកម្មក្នុងស្រុករបស់ទំនិញទាំងនោះ

(ង) "ទំនិញដើមកំណើត" មានន័យថា ជាទំនិញគ្រប់លក្ខណៈដែលមានដើមកំណើតស្របទៅតាមបទប្បញ្ញត្តិនានា ដែលមានចែងក្នុងជំពូក ៣

(ច) "ការខូចខាតធ្ងន់ធ្ងរ" មានន័យថា ការធ្វើឱ្យមានការចុះខ្សោយទូទៅលើតួនាទីរបស់ឧស្សាហកម្មក្នុងស្រុក

(ឆ) "ការគំរាមកំហែងនៃការខូចខាតធ្ងន់ធ្ងរ" មានន័យថា ការខូចខាតធ្ងន់ធ្ងរ ដោយផ្អែកទៅលើការជាក់ស្តែង និងមិនគ្រាន់តែជាការនិយាយអះអាង ការស្មាន ឬការច្បាស់ក្នុងចិត្តថាអាចកើតឡើងនៅថ្ងៃក្រោយទេ។

មាត្រា ១៤

ចំណាត់ថ្នាក់ទំនិញ

ការចាត់ចំណាត់ថ្នាក់ទំនិញ ជាទំនិញពាណិជ្ជកម្មរវាងបណ្តាភាគី ត្រូវស្របតាមប្រព័ន្ធពន្ធរួម ។

មាត្រា ១៥

ប្រព្រឹត្តកម្មជាតិលើពន្ធអាករ និងបទប្បញ្ញត្តិក្នុងស្រុក

ភាគីនីមួយៗត្រូវផ្តល់នូវប្រព្រឹត្តកម្មជាតិចំពោះទំនិញរបស់ភាគីនានា អនុលោមទៅតាមមាត្រា III នៃ GATT ១៩៩៤ ដែលជាចុងក្រោយបានបញ្ចូល និងបង្កើតជាផ្នែកមួយនៃកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ ទោះជាមានការកែប្រែក៏ដោយ ។

មាត្រា ១៦

ការលុបបំបាត់ ឬកាត់បន្ថយពន្ធគយ

១-លើកលែងតែមានចែងផ្សេងនៅក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ ភាគីនីមួយៗ ដោយស្របទៅតាមកម្មវិធីដែលមានចែងក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ ១ នៃកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ ត្រូវលុបបំបាត់ ឬកាត់បន្ថយពន្ធគយរបស់ខ្លួនចំពោះទំនិញដើមកំណើតមកពីបណ្តាភាគីផ្សេងៗទៀត ។ ការលុបបំបាត់ ឬការកាត់បន្ថយបែបនេះ ត្រូវបានអនុវត្តចំពោះទំនិញដើមកំណើតរបស់បណ្តាភាគី ដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋានមិនរើសអើង ។

២- បណ្តាភាគី ត្រូវខិតខំអនុវត្តបន្ថែមឆ្ពោះទៅធ្វើសេរីភាវូបនីយកម្មពាណិជ្ជកម្មទំនិញ តាមរយៈការខិតខំប្រឹងប្រែងធ្វើជាឯកតោភាគី ទ្វេភាគី ឬតំបន់ ដោយអនុលោមទៅតាម GATT ១៩៩៤ ។

៣- បណ្តាភាគីអះអាងជាថ្មីថា ដោយអនុលោមតាមមាត្រា ៧ គ្មានអ្វីដែលនៅក្នុងជំពូកនេះ ត្រូវបានបកស្រាយដើម្បីរារាំងភាគីមួយដែលជាភាគីនៃអនុសញ្ញាបាសែលស្តីពីការត្រួតពិនិត្យចលនាឆ្លងព្រំដែន នៃកាកសំណល់គ្រោះថ្នាក់ និងការបោះចោលកាកសំណល់ ឬកិច្ចព្រមព្រៀងអន្តរជាតិពាក់ព័ន្ធនានា ពីការអនុម័ត ឬការចាត់វិធានការណាមួយពាក់ព័ន្ធទៅនឹងកាកសំណល់គ្រោះថ្នាក់ ឬសារធាតុនៃកាកសំណល់គ្រោះថ្នាក់ ដោយផ្អែកលើច្បាប់ និងបទប្បញ្ញត្តិក្នុងស្រុករបស់ខ្លួន អនុលោមទៅតាមកិច្ចព្រមព្រៀងអន្តរជាតិ ឡើយ ។

មាត្រា ១៧

ការវាយតម្លៃពន្ធគយ

សម្រាប់គោលបំណងនៃការកំណត់តម្លៃពន្ធគយ ចំពោះទំនិញដែលបានធ្វើពាណិជ្ជកម្មរវាងបណ្តាភាគី រាល់បទប្បញ្ញត្តិដែលមានចែងនៅក្នុងផ្នែកទី ១ នៃកិច្ចព្រមព្រៀងស្តីពីការអនុវត្តមាត្រា VII នៃកិច្ចព្រមព្រមព្រៀងទូទៅស្តីពីពន្ធគយ និងពាណិជ្ជកម្ម ១៩៩៤ នៃឧបសម្ព័ន្ធ IA របស់កិច្ចព្រមព្រៀង WTO (ដែលហៅកាត់ថា កិច្ចព្រមព្រៀងស្តីពីការវាយតម្លៃពន្ធគយ) នឹងត្រូវអនុវត្ត ទោះជាមានការកែប្រែក៏ដោយ ។

សំគាល់ : ក្នុងករណីព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា កិច្ចព្រមព្រៀងស្តីពីការវាយតម្លៃពន្ធគយ ត្រូវអនុវត្តដោយយោងទៅតាមបទប្បញ្ញត្តិនៃពិធីសារស្តីពីការចូលជាសមាជិកភាពរបស់ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាទៅក្នុងអង្គការពាណិជ្ជកម្មពិភពលោក ទោះជាមានការកែប្រែក៏ដោយ ។

មាត្រា ១៨

វិធានការមិនមែនពន្ធគយ

១- ភាគីនីមួយៗមិនត្រូវបង្កើត ឬរក្សាវិធានការមិនមែនពន្ធគយណាមួយ រួមទាំងការរឹតត្បិតបរិមាណលើការនាំចូលរបស់បណ្តាភាគី ឬលើការនាំចេញ ឬការលក់សំរាប់ការនាំចេញទំនិញណាមួយទៅឱ្យភាគីមួយផ្សេងទៀតឡើយ លើកលែងតែវិធានការទាំងនោះ ត្រូវបានអនុញ្ញាតនៅក្រោមកិច្ចព្រមព្រៀង WTO ។

២- ភាគីនីមួយៗ ត្រូវធានាឱ្យមានតម្លាភាពរាល់វិធានការមិនមែនពន្ធគយ ដែលបានអនុញ្ញាតនៅក្នុងកថាខ័ណ្ឌ ១ រួមទាំងការរឹតត្បិតបរិមាណផងដែរ ។ ភាគីនីមួយៗ ដែលជាសមាជិកអង្គការពាណិជ្ជកម្មពិភពលោក ត្រូវធានាឱ្យបាននូវភាពស្របគ្នាពេញលេញនៅនឹងកាតព្វកិច្ចរបស់ខ្លួនក្រោមកិច្ចព្រមព្រៀង WTO ដើម្បីធ្វើឱ្យការកេងប្រវ័ញ្ចផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម មានកំរិតអប្បបរមាបំផុត ។

មាត្រា ១៩
ការកែប្រែសម្បទាន

១- បណ្តាភាគី មិនត្រូវធ្វើមោឃកម្ម ឬធ្វើឱ្យចុះថយនូវសម្បទានណាមួយ នៅក្រោមកិច្ចព្រមព្រៀងនេះឡើយ លើកលែងតែករណីមួយចំនួនដែលមានចែងនៅក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ ។

២- ភាគីណាមួយ អាចចរចាជាមួយភាគីដែលខ្លួនចាប់អារម្មណ៍ ដើម្បីការកែប្រែ ឬដកចេញនូវសម្បទានដែលបានផ្តល់រួចហើយនៅក្រោមកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ ។ នៅក្នុងការចរចានោះ អាចរួមបញ្ចូលទាំងសំណងកែខៃសមស្របចំពោះទំនិញផ្សេងៗ ។ បណ្តាភាគីពាក់ព័ន្ធត្រូវរក្សានូវកំរិតទូទៅនៃសម្បទានទៅវិញទៅមក និងដែលទទួលផលប្រយោជន៍ទៅវិញទៅមក មិនតិចជាងការអនុគ្រោះពាណិជ្ជកម្ម ដែលបានចែងក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ នៅមុនពេលធ្វើការចរចា ។ ដើម្បីឆ្លុះបញ្ចាំងអំពីលទ្ធផលនៃការចរចា ត្រូវអនុវត្តមាត្រាទី ៧៧ នៃកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ ។

មាត្រា ២០
វិធានការការពារ

១- ភាគីណាមួយ ដែលជាសមាជិកនៃអង្គការពាណិជ្ជកម្មពិភពលោក អាចអនុវត្តវិធានការការពារចំពោះទំនិញដើមកំណើតមួយនៃភាគីផ្សេងៗទៀតបាន ដោយអនុវត្តឱ្យស្របទៅតាមមាត្រា XIX នៃ GATT ១៩៩៤ និងកិច្ចព្រមព្រៀងស្តីពីការការពារក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ 1A នៃកិច្ចព្រមព្រៀង WTO (ដែលហៅថា "កិច្ចព្រមព្រៀស្តីពីការការពារ") ឬមាត្រា ៥ នៃកិច្ចព្រមព្រៀងស្តីពីកសិកម្ម ក្នុងឧបសម្ព័ន 1A នៃកិច្ចព្រមព្រៀង WTO (ដែលហៅថា "កិច្ចព្រមព្រៀងស្តីពីកសិកម្ម") ។ សកម្មភាពណាមួយដែលធ្វើឡើងអនុលោមទៅតាមមាត្រា XIX នៃ GATT ១៩៩៤ និងកិច្ចព្រមព្រៀងការការពារ ឬមាត្រា ៥ នៃកិច្ចព្រមព្រៀងស្តីពីកសិកម្ម គឺមិនត្រូវផ្អែកលើជំពូក៩ នៃកិច្ចព្រមព្រៀងនេះឡើយ ។

២- ភាគីនីមួយៗ មានសេរីភាពក្នុងការអនុវត្តវិធានការការពារ ដែលមានចែងនៅក្នុងមាត្រានេះ (ដែលហៅថាវិធានការការពារ AJCEP) ដោយអនុវត្តនៅកំរិតអប្បបរមាបំផុតនៅក្នុងការការពារ ឬធ្វើការតបស្នងដល់ការប៉ះពាល់ធ្ងន់ធ្ងរដល់ឧស្សាហកម្មក្នុងស្រុកនៃភាគីនោះ និងដើម្បីសម្រួលការកែតម្រូវឱ្យបានសមស្រប ប្រសិនបើមានផលប៉ះពាល់ដល់កាតព្វកិច្ចរបស់ភាគីនោះនៅក្រោមកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ រួមទាំងសម្បទានពន្ធគយ ឬប្រសិនបើជាលទ្ធផលនៃការកើតឡើងដោយមិនអាចគិតទុកជាមុនបាន និងជាផលប៉ះពាល់ដល់កាតព្វកិច្ចដែលកើតមានឡើងចំពោះភាគីនោះ

នៅក្រោមកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ ដែលទំនិញដើមកំណើតមួយរបស់ភាគីផ្សេង១ កំពុងត្រូវបាននាំចូលមានបរិមាណកើនឡើងយ៉ាងច្រើនដែលជាទំនិញផលិតនៅបរទេសទាំងស្រុង ឬស្រដៀងគ្នាទៅនឹងទំនិញផលិតក្នុងស្រុក ដែលនៅក្នុងលក្ខខ័ណ្ឌបែបនេះ បានធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ ឬគំរាមកំហែងដល់ការខូចខាតធ្ងន់ធ្ងរដល់ឧស្សាហកម្មក្នុងស្រុក ដោយសារភាគីនាំចូលនោះ បានផលិតទំនិញដូចគ្នា ឬជាទំនិញមានការប្រកួតប្រជែងដោយផ្ទាល់នៅក្នុងប្រទេសនៃភាគីនាំចូលនោះ ។

៣- វិធានការការពារ AJCEP នឹងមិនត្រូវអនុវត្តចំពោះទំនិញដើមកំណើតមកពីភាគីដែលជាសមាជិកអាស៊ានណាមួយឱ្យតែចំណែកនៃការនាំចូលនៃទំនិញពាក់ព័ន្ធនៅក្នុងភាគីនាំចូល មិនលើសពីចំនួនបី (៣) ភាគរយនៃចំនួននាំចូលសរុបពីភាគីផ្សេង១ ដែលនាំឱ្យភាគីទាំងនោះ មានចំណែកនាំចូលនាំចូលតិចជាងបី (៣) ភាគរយ ដែលជាចំនួនមិនលើសពីប្រាំបួន (៩) ភាគរយ នៃចំនួននាំចូលសរុបនៃទំនិញពាក់ព័ន្ធពីភាគីផ្សេង១ទៀតនោះ ។

៤- ភាគីមួយ មិនត្រូវអនុវត្តវិធានការការពារចំពោះទំនិញដើមកំណើតមួយ ដែលបាននាំចូលដល់កម្រិតកំណត់បរិមាណកូតា ដែលបានផ្តល់នៅក្រោមកូតាអត្រាពន្ធគយ ដែលបានអនុវត្តស្របទៅតាមកម្មវិធីរបស់វានៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ ១ ។

៥- ភាគីមួយដែលប្រើប្រាស់វិធានការការពារ AJCEP អាច :

(ក) ព្យួរការបញ្ចុះពន្ធគយណាមួយលើទំនិញដើមកំណើតនៃបណ្តាភាគីផ្សេង១ ដែលមានចែងនៅក្នុងជំពូកនេះ ឬ

(ខ) បង្កើនពន្ធគយលើទំនិញដើមកំណើត នៃបណ្តាភាគីផ្សេង១ ទៅដល់កម្រិតមួយដែលមិនលើសពី :

(i) អត្រាពន្ធអនុវត្តជាតិអនុគ្រោះបំផុត (ដែលហៅកាត់ថា "អត្រាអនុវត្ត MFN") ទៅលើទំនិញមានសុពលភាពចាប់ពីថ្ងៃដែលវិធានការការពារត្រូវបានអនុវត្ត និង

(ii) អត្រាអនុវត្ត MFN លើទំនិញ មានសុពលភាពភ្លាមមុនកាលបរិច្ឆេទចូលជាធរមាននៃកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ ដោយអនុលោមទៅតាមកថាខ័ណ្ឌ ១ នៃមាត្រា ៧៩ ។

៦- (ក) ភាគីមួយអាចអនុវត្តវិធានការការពារ AJCEP បានមួយតែប៉ុណ្ណោះ បន្ទាប់ពីការអង្កេតមួយត្រូវបានធ្វើដោយអាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ចនានានៃភាគីនោះ ស្របទៅតាមនីតិវិធីដែលមានចែងនៅក្នុងមាត្រា៣ និងកថាខ័ណ្ឌ ២ នៃមាត្រា ៤ នៃកិច្ចព្រមព្រៀងការការពារ ។

(ខ) ការអង្កេតយោងទៅតាមកថាខ័ណ្ឌរង (ក) ត្រូវបញ្ចប់ឱ្យបានសព្វគ្រប់ក្នុងរយៈពេល (១) ឆ្នាំ បន្ទាប់ពីកាលបរិច្ឆេទនៃការចាប់ផ្តើមអង្កេតដំបូង ។

បណ្តាល័ក្ខខ័ណ្ឌ និងដែនកំណត់ខាងក្រោម ត្រូវអនុវត្តចំពោះវិធានការការពារ AJCEP :

(ក) ភាគីមួយត្រូវជូនដំណឹងជាលាយល័ក្ខអក្សរទៅបណ្តាភាគីផ្សេងៗទៀត អំពី :

(i) ការស៊ើបអង្កេតដែលមានចែងនៅក្នុងកថាខ័ណ្ឌរង ៦ (ក) ពាក់ព័ន្ធទៅនឹងគ្រោះថ្នាក់ធ្ងន់ធ្ងរ ឬគំរាមកំហែងថាមានគ្រោះថ្នាក់ធ្ងន់ធ្ងរ និងមូលហេតុផ្សេងៗទៀតពាក់ព័ន្ធនឹងបញ្ហានោះ

(ii) ការស្វែងរកអង្គហេតុពីការគ្រោះថ្នាក់ធ្ងន់ធ្ងរ ឬការគំរាមកំហែងនៃការគ្រោះថ្នាក់ធ្ងន់ធ្ងរដែលបណ្តាលមកពីការកើនឡើងនៃការនាំចូល និង

(iii) ធ្វើការសំរេចចិត្តក្នុងការអនុវត្ត ឬពន្យារពេលសំរាប់ការអនុវត្តវិធានការការពារ AJCEP ។

(ខ) ភាគីដែលផ្តល់នូវការជូនដំណឹងជាលាយល័ក្ខអក្សរយោងតាមកថាខ័ណ្ឌ (ក) ត្រូវផ្តល់ជូនបណ្តាភាគីនូវបណ្តាពត៌មានសមហេតុផល ដែលត្រូវរួមមាន :

(i) ការជូនដំណឹងជាលាយល័ក្ខអក្សរយោងទៅតាមកថាខ័ណ្ឌ (ក)(i) ដោយបញ្ជាក់ពីមូលហេតុនៃការស៊ើបអង្កេត បរិយាយច្បាស់លាស់អំពីទំនិញដើមកំណើតមួយផ្អែកលើការស៊ើបអង្កេត និងលេខពន្ធគយធំ និងលេខពន្ធគយរង នៃប្រព័ន្ធរួម ដោយផ្អែកលើគម្រវិធីរបស់វានៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ១ រយៈពេលនៃការស៊ើបអង្កេត និងកាលបរិច្ឆេទការចាប់ផ្តើមការស៊ើបអង្កេត និង

(ii) ការជូនដំណឹងជាលាយល័ក្ខអក្សរ យោងទៅតាមកថាខ័ណ្ឌ (ក)(i) និង (iii) ដោយបញ្ជាក់ពីភស្តុតាងនៃគ្រោះថ្នាក់ធ្ងន់ធ្ងរ ឬការគំរាមកំហែងដែលឱ្យមានការគ្រោះថ្នាក់ធ្ងន់ធ្ងរបណ្តាលមកពីការកើនឡើងនៃការនាំចូលនៃទំនិញដើមកំណើត ផ្អែកទៅលើវិធានការដែលបានស្នើឡើង និងអំពីលេខពន្ធគយធំ និងលេខពន្ធគយរងនៃប្រព័ន្ធរួមនៃទំនិញនោះ ផ្អែកលើគម្រវិធីនៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ ១ បរិយាយច្បាស់លាស់ពីវិធានការការពារ AJCEP និងកាលបរិច្ឆេទដែលបានស្នើនៃការចាប់ផ្តើមអនុវត្ត និងរយៈពេលរំពឹងទុកជាមុន នៃការអនុវត្តវិធានការនេះ ។

(គ) ភាគីមួយដែលស្នើសុំឱ្យមានការអនុវត្ត ឬពន្យារវិធានការការពារ AJCEP មួយ ត្រូវផ្តល់ឱកាសគ្រប់គ្រាន់សំរាប់ការពិគ្រោះយោបល់ជាមុនជាមួយបណ្តាភាគី ដែលអាចរងការប៉ះពាល់វិធានការការពារ AJCEP ដើម្បីពិនិត្យឡើងវិញនូវពត៌មានដែលកើតឡើងពីការស៊ើបអង្កេតដែលមានចែងនៅក្នុងកថាខ័ណ្ឌ (ក) ដើម្បីធ្វើការផ្លាស់ប្តូរយោបល់អំពីវិធានការការពារ AJCEP និងដើម្បីឈានទៅសំរេចការព្រមព្រៀងស្តីពីសំណងទូទាត់ដែលមានចែងនៅក្នុងកថាខ័ណ្ឌ ៨។

(ឃ) គ្មានវិធានការពារ AJCEP ណាត្រូវបានរក្សា លើកលែងតែការពន្យារពេល និងសំរាប់ប្រើប្រាស់នៅលើស្ថានភាពចាំបាច់ដើម្បីការពារ ឬជួសជុលគ្រោះថ្នាក់ធ្ងន់ធ្ងរ និងដើម្បីសម្រួលដល់ការកែតម្រូវស្ថានភាព ដែលរយៈពេលដាក់វិធានការមិនត្រូវឱ្យលើសពី (៣) ឆ្នាំ ឡើយ ។ វិធានការការពារ AJCEP មួយអាចពន្យារបានលុះត្រាតែ បំពេញបានតាមលក្ខខ័ណ្ឌដែលមានចែងនៅក្នុងមាត្រានេះ ។ រយៈពេលសរុបសំរាប់ការអនុវត្តវិធានការការពារ AJCEP រួមមានទាំងការពន្យារផងនោះ មិនត្រូវឱ្យលើសពី ៤ ឆ្នាំឡើយ ។ ដើម្បីជួយសម្រួលដល់ការកែតម្រូវនៅក្នុងស្ថានភាពមួយ ដែលរយៈពេលរំពឹងទុកនៃវិធានការការពារ AJCEP លើសពី (១) ឆ្នាំ ភាគី ដែលធ្វើការរក្សានូវវិធានការការពារ AJCEP ត្រូវធ្វើសេរីភាវូបនីយកម្មជាបណ្តើរៗ នូវវិធានការការពារ AJCEP ក្នុងចន្លោះពេលជាក់ស្តែងមួយ ក្នុងអំឡុងពេលនៃការអនុវត្ត ។

(ង) គ្មានវិធានការការពារ AJCEP ណាត្រូវបានអនុវត្ត ដើម្បីប្រឆាំងទៅនឹងការនាំចូលទំនិញដើមកំណើតជាក់លាក់ណាមួយ ដែលសមស្របទៅនឹងវិធានការការពារ AJCEP បែបនេះ ដែលមានរយៈពេលដូចគ្នាទៅនឹងវិធានការការពាមុន ឬ (១) ឆ្នាំ ឬយូរជាងនេះក៏ដោយ ។

(ច) នៅពេលដែលបញ្ចប់វិធានការការពារ AJCEP ទៅលើទំនិញមួយ អត្រាពន្ធគយសំរាប់ទំនិញនោះត្រូវជាអត្រាពន្ធគយដែលបានប្រើប្រាស់មុនពេលវិធានការការពា AJCEP កើតឡើង ដោយអនុលោមទៅតាមកម្មវិធីរបស់ភាគីដែលធ្វើការអនុវត្តវិធានការពារ AJCEP ដែលមានចែងនៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ១ ។

៨- (ក) ភាគីមួយស្នើអនុវត្ត ឬពន្យារវិធានការការពារ AJCEP ត្រូវផ្តល់នូវមធ្យោបាយគ្រប់គ្រាន់ដោយមានការយល់ព្រមទៅវិញទៅមកអំពីសំណុំងទូទាត់ពាណិជ្ជកម្ម មានទម្រង់ដូចគ្នាទៅនឹងកំរិតនៃសម្បទាន ឬកាតព្វ

កិច្ចផ្សេងៗ ដែលមានស្រាប់នៅក្រោមកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ រវាងភាគីស្នើសុំអនុវត្តវិធានការការពារ និងបណ្តាភាគីនាំចេញ ដែលអាចរងនូវការប៉ះពាល់ដោយសារការអនុវត្តវិធានការបែបនេះ ។

(ខ) ក្នុងការស្វែងរកនូវសំណងទូទាត់ ដែលមានចែងនៅក្នុងកថាខ័ណ្ឌរង (ក) បណ្តាភាគីត្រូវធ្វើការពិគ្រោះយោបល់នៅក្នុងគណៈកម្មាធិការចម្រុះ ។ បណ្តឹងណាមួយដែលកើតមានឡើងពីការពិគ្រោះយោបល់ទាំងនោះ ត្រូវតែបញ្ចប់ក្នុងរយៈពេល (៣០) ថ្ងៃ ចាប់ពីកាលបរិច្ឆេទដែលវិធានការការពារ AJCEP ត្រូវបានប្រើប្រាស់ ។

(គ) ប្រសិនគ្មានការព្រមព្រៀងអំពីការទូទាត់សំណងក្នុងរយៈពេលដែលមានបញ្ជាក់នៅក្នុងកថាខ័ណ្ឌរង(ខ) បណ្តាភាគីផ្សេងទៀត ក្រៅពីការអនុវត្តវិធានការការពារ AJCEP ត្រូវមានសេរីភាពក្នុងការព្យួរសម្បទានពន្ធគយនៅក្រោមកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ ដែលមានប្រសិទ្ធិភាពស្មើនឹងវិធានការការពារ AJCEP ស្តីពីទំនិញដើមកំណើតរបស់ភាគីដែលប្រើប្រាស់វិធានការការពារ AJCEP ។ បណ្តាភាគីអាចព្យួរការផ្តល់សម្បទានសំរាប់តែរយៈពេលចាំបាច់ជាអប្បបរិមា ដើម្បីទប់ទល់ទៅនឹងការប៉ះពាល់ឱ្យបានសម្រេច និងនៅក្នុងអំឡុងពេលដែលវិធានការការពារ AJCEP នៅមានសុពលភាពតែប៉ុណ្ណោះ ។ សិទ្ធិនៃការពន្យាសុពលភាពដែលមានចែងនៅក្នុងកថាខ័ណ្ឌរងនេះ មិនត្រូវអនុវត្តឱ្យលើសពីរយៈពេល (២) ឆ្នាំដំបូង ចាប់ពីពេលដែលវិធានការ AJCEP មួយចូលជាធរមាន ហើយការអនុវត្តនូវវិធានការការពារ AJCEP នេះ គឺដោយសារកាកើនឡើងនូវការនាំចូលយ៉ាងពេលទំហឹង ហើយវិធានការពារ AJCEP នេះ ត្រូវធ្វើឱ្យស្របទៅតាមបទប្បញ្ញត្តិនៃមាត្រានេះ ។

៩- (ក) ភាគីមួយដែលកំពុងអនុវត្តវិធានការការពារ ដែលផ្សាភ្ជាប់ទៅនឹងការនាំចូលនៃទំនិញដើមកំណើតពីភាគីផ្សេងទៀត ទៅតាមមាត្រា XIX នៃ GATT ១៩៩៤ និងកិច្ចព្រមព្រៀងស្តីពីវិធានការការពារ ឬមាត្រា ៥ នៃកិច្ចព្រមព្រៀងស្តីពីកសិកម្ម មិនត្រូវប្រើវិធានការការពារ AJCEP ចំពោះការនាំចូលនោះបានឡើយ ។

(ខ) ក្នុងរយៈពេលនៃការអនុវត្តវិធានការការពារដែលមានចែងនៅក្នុងកថាខ័ណ្ឌរង ៧ (ឃ) ភាគីអនុវត្តមិនត្រូវបានរំខាន ដោយភាគីដែលមិនមែនជាអ្នកអនុវត្តវិធានការការពារ AJCEP ឡើយ យោងតាមកថាខ័ណ្ឌរង (ក) ។

១០- (ក) ក្នុងរយៈពេលដប់ (១០) ឆ្នាំ បន្ទាប់ពីការចូលជាធរមាននៃកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ អនុលោមទៅតាមកថាខ័ណ្ឌ ១ នៃមាត្រា ៧៩ បណ្តាភាគីត្រូវពិនិត្យមាត្រានេះឡើងវិញ ក្នុងបំណងដើម្បីកំណត់ថា តើមានការចាំបាច់ក្នុងការរក្សាយន្តការការពារ AJCEP នេះទេ ។

(ខ) ប្រសិនបើបណ្តាភាគីមិនមានការឯកភាពឱ្យដកចេញយន្តការការពារ AJCEP ក្នុងដំណាក់កាលពិនិត្យឡើងវិញ យោងទៅតាមកថាខ័ណ្ឌរង (ក) បន្ទាប់ពីនោះ បណ្តាភាគីត្រូវបង្កើតការពិនិត្យឡើងវិញឱ្យបានញឹកញាប់ដើម្បីកំណត់ភាពចាំបាច់នៃយន្តការការពារ AJCEP ជាមួយគ្នានឹងពិនិត្យឡើងវិញទូទៅ អនុលោមទៅតាមមាត្រា ៧៥ ។

១១- (ក) ក្នុងកាលៈទេសៈចាំបាច់ ដែលការពន្យារអាចនាំឱ្យខូចខាតពិបាកជួសជុលបាន ភាគីមួយអាចអនុវត្តបទប្បញ្ញត្តិវិធានការការពារបណ្តោះអាសន្ន AJCEP ដែលត្រូវយកតាមទម្រង់ដូចវិធានការដែលមានចែងនៅក្នុងកថាខ័ណ្ឌរង ៥ (ក) ឬ ៥ (ខ) អនុលោមទៅតាមការកំណត់បឋម ដែលវាជាភស្តុតាងយ៉ាងច្បាស់លាស់ថា ការកើនឡើងការនាំចូលទំនិញដើមកំណើតមួយ ជាមូលហេតុ ឬកំពុងគំរាមកំហែងបង្កឱ្យមានការគ្រោះថ្នាក់ធ្ងន់ធ្ងរដល់ឧស្សាហកម្មក្នុងស្រុក ។

(ខ) ភាគីមួយ ត្រូវជូនដំណឹងជាលាយល័ក្ខអក្សរទៅបណ្តាភាគីដទៃទៀត មុនពេលធ្វើការអនុវត្តវិធានការការពារបណ្តោះអាសន្ន AJCEP ។ ការពិគ្រោះយោបល់ដោយភាគីនានា នៅក្នុងគណកម្មាធិការចម្រុះ អំពីការអនុវត្តវិធានការការពារបណ្តោះអាសន្ន AJCEP ត្រូវចាប់ផ្តើមធ្វើជាបន្ទាន់ បន្ទាប់ពីវិធានការការពារបណ្តោះអាសន្ន AJCEP ត្រូវបានអនុវត្ត ។

(គ) រយៈពេលនៃវិធានការការពារបណ្តោះអាសន្ន AJCEP មិនត្រូវលើសពីពីរយៈពេល (២០០) ថ្ងៃ ។ ក្នុងរយៈពេលនោះ តម្រូវការពាក់ព័ន្ធនានានៃកថាខ័ណ្ឌ ៦ ត្រូវតែបានបំពេញ ។ ក្នុងរយៈពេលនៃការអនុវត្តវិធានការការពារបណ្តោះអាសន្ន AJCEP ត្រូវបានរាប់បញ្ចូលជាផ្នែកមួយនៃរយៈពេលដែលមានចែងនៅក្នុងកថាខ័ណ្ឌរង ៧ (ឃ) ។

(ឃ) កថាខ័ណ្ឌ ៣ និងកថាខ័ណ្ឌរង ៧ (ច) ត្រូវអនុវត្តចំពោះវិធានការការពារបណ្តោះអាសន្ន AJCEP ទោះជាមានការកែប្រែក៏ដោយ ។

(ង) ពន្ធគយដែលបានដាក់ ដោយសារការអនុវត្តវិធានការការពារបណ្តោះអាសន្ន AJCEP ត្រូវបានសងវិញ ប្រសិនបើការស៊ើបអង្កេតជាបន្តបន្ទាប់ ដោយយោងលើចំណុចខណ្ឌ ៦ (ក) រកឃើញថា មិនមានការកើន ឡើងនៃការនាំចូលទំនិញដើមកំណើត ដែលបង្ក ឬគំរាមកំហែងបណ្តាលឱ្យខូចខាតធ្ងន់ធ្ងរ ដល់ឧស្សាហកម្ម ក្នុងស្រុកទេ ។

១២- រាល់ការទំនាក់ទំនង និងផ្លាស់ប្តូរឯកសារផ្លូវការរវាងបណ្តាភាគី ដែលពាក់ព័ន្ធទៅនឹងវិធានការការពារ AJCEP ត្រូវធ្វើឡើងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ និងជាភាសាអង់គ្លេស ។

មាត្រា ២១

វិធានការការពារជញ្ជីងទូទាត់

គ្មានអ្វីដែលនៅក្នុងជំពូកនេះត្រូវបានបកស្រាយ ដើម្បីការពារភាគីមួយពីការប្រើវិធានការ សំរាប់គោលបំណងជញ្ជីង ទូទាត់ឡើយ ។ ភាគីមួយដែលប្រើវិធានការទាំងនោះ ត្រូវគោរពទៅតាមលក្ខខណ្ឌនានាដែលមានចែងនៅក្នុងមាត្រា XII នៃ GATT ១៩៩៤ និងមានការយល់ដឹងអំពីបទប្បញ្ញត្តិស្តីពីជញ្ជីងទូទាត់នៃកិច្ចព្រមព្រៀងទូទៅស្តីពីពន្ធគយ និង ពាណិជ្ជកម្ម ១៩៩៤ ដែលមានចែងនៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ 1A នៃកិច្ចព្រមព្រៀង WTO ។

មាត្រា ២២

នីតិវិធីគយ

១- ភាគីនីមួយៗត្រូវប្រឹងប្រែងអនុវត្តនីតិវិធីគយរបស់ខ្លួន តាមដែលអាចព្យាករណ៍បាន ដោយខ្ជាប់ខ្ជួន និងតម្លាភាព ។

២- ដោយទទួលស្គាល់នូវសារៈសំខាន់នៃការបង្កើនតម្លាភាពក្នុងវិស័យនីតិវិធីគយ ភាគីនីមួយៗ យោងទៅលើច្បាប់ និង បទប្បញ្ញត្តិរបស់ខ្លួន និងធនធានដែលមាន ត្រូវប្រឹងប្រែងផ្តល់នូវព័ត៌មានទាក់ទងទៅនឹងបញ្ហាជាក់លាក់នានា ដែលបាន ស្នើឡើងដោយអ្នកដែលចាប់អារម្មណ៍នៃបណ្តាភាគីទាក់ទងទៅនឹងច្បាប់គយ ។ ភាគីនីមួយៗ មិនត្រឹមតែត្រូវផ្តល់នូវ ព័ត៌មានទាំងនោះទេ ប៉ុន្តែត្រូវផ្តល់ព័ត៌មានពាក់ព័ន្ធផ្សេងៗទៀតដែលខ្លួនគិតថា បុគ្គលដែលចាប់អារម្មណ៍គួរត្រូវ យល់ដឹង ។

៣- ដើម្បីជម្រុះការត្រួតពិនិត្យគយឱ្យបានលឿន នៃទំនិញដែលបានធ្វើពាណិជ្ជកម្មរវាងភាគីនានា ភាគីនីមួយៗ ដោយទទួលស្គាល់ពីតួនាទីដ៏សំខាន់នៃអាជ្ញាធរគយ និងសារៈសំខាន់នៃនីតិវិធីគយក្នុងការជំរុញការសម្រួលពាណិជ្ជកម្ម ត្រូវប្រឹងប្រែង :

(ក) ធ្វើឱ្យងាយស្រួលនូវនីតិវិធីគយ និង

(ខ) ធ្វើឱ្យស្របគ្នានូវប្រព័ន្ធនីតិវិធីគយ ឱ្យបានប្រសើរបំផុតប្រសិនបើអាចធ្វើទៅបាន ដែលសមស្របទៅនឹងស្តង់ដារអន្តរជាតិ និងរបៀបអនុវត្តប្រសើរៗ ដូចជា នីតិវិធីគយនៅក្រោមក្រុមប្រឹក្សាសហប្រតិបត្តិការគយជាដើម ។

ជំពូក ៣

វិធានប្រភពដើម

មាត្រា ២៣

និយមន័យ

សម្រាប់គោលបំណងនៃជំពូកនេះ ពាក្យ :

(ក) "អ្នកនាំចេញ" មានន័យថា ជារូបវន្តបុគ្គលឬ នីតិបុគ្គល ដែលមានទីតាំងនៅក្នុងភាគីនាំចេញ ដែលជាអ្នកនាំចេញទំនិញ ពីភាគីនាំចេញ

(ខ) "នាវារោងចក្រនៃភាគី" ឬ "នាវានៃភាគី" មានន័យថា បណ្តានាវារោងចក្រ និងបណ្តានាវា :

(i) ដែលត្រូវបានចុះបញ្ជីក្នុងដែនដីនៃភាគី

(ii) ដែលបើកបរក្រោមទង់ជាតិនៃភាគី

(iii) ដែលមានយ៉ាងហោចណាស់ហាសិប (៥០) ភាគរយ កាន់កាប់ដោយបណ្តាជនជាតិ នៃភាគីមួយ ឬច្រើននៃបណ្តាភាគី ឬដោយនីតិបុគ្គលមួយរូប ដែលមានការិយាល័យមេនៅក្នុងភាគីមួយ ដែលក្នុងនោះមានតំណាងនានា មានប្រធានក្រុមប្រឹក្សានាយក ហើយសមាជិកភាគច្រើននៃក្រុមប្រឹក្សានេះ

គឺជាបណ្តាជនជាតិនៃភាគី១ ឬច្រើននៃបណ្តាភាគី ហើយដែលមានភាគហ៊ុនយ៉ាងហោចណាស់ (៥០) ភាគរយកាន់កាប់ដោយបណ្តាជនជាតិ ឬបណ្តានីតិបុគ្គលនៃភាគីមួយ ឬច្រើននៃបណ្តាភាគី និង

(iv) ដែលមានយ៉ាងតិច (៧៥) ភាគរយ នៃចំនួនសរុបនៃអ្នកគ្រប់គ្រង មន្ត្រី និងនាវិក ជាជនជាតិនៃភាគីមួយ ឬច្រើននៃបណ្តាភាគី

(ត) "គោលការណ៍គណនេយ្យទទួលស្គាល់ទូទៅ" មានន័យថា ការទទួលស្គាល់រួម ឬមានការគាំទ្រពេញលេញពីអាជ្ញាធរនៅក្នុងភាគីមួយ ចំពោះការកត់ចំណូល ចំណាយ តម្លៃ ទ្រព្យសម្បត្តិ និងបំណុល ការផ្សព្វផ្សាយពត៌មាន និងការរៀបចំរបាយការណ៍ហិរញ្ញវត្ថុនានា។ ស្តង់ដារទាំងនេះ អាចជាគ្រឹះសំយបង្ហាញផ្លូវយ៉ាងទូលំទូលាយសំរាប់ការអនុវត្តជាទូទៅ ព្រមទាំង បកស្រាយលំអិតអំពីស្តង់ដារ ការអនុវត្ត និងនីតិវិធីផ្សេង១

(ឃ) "ទំនិញ" មានន័យថា ទំនិញ ផលិតផល ឬវត្ថុធាតុអ្វីមួយ

(ង) "វត្ថុធាតុដូចគ្នា និងវត្ថុធាតុអាចផ្លាស់ប្តូរគ្នាបាន" មានន័យថា វត្ថុធាតុដែលមាន ប្រភេទដូចគ្នា និងមានគុណភាពពាណិជ្ជកម្មដូចគ្នា មានបច្ចេកទេស និងរូបរាងដូចគ្នា ហើយនៅពេលដែលវត្ថុធាតុទាំងនោះបញ្ចូលជាទំនិញ គេមិនអាចញែកភាពខុសគ្នាពីមួយទៅមួយ សំរាប់គោលបំណងនៃការចំណាំអំពីដើមកំណើតបានឡើយ ។

(ច) "អ្នកនាំចូល" មានន័យថា ជារូបវន្តបុគ្គល ឬនីតិបុគ្គល ដែលនាំចូលទំនិញមកពីភាគីនាំចូល

(ឆ) "វត្ថុធាតុដើម" មានន័យថា រូបធាតុណាមួយ ឬសារធាតុដែលបានប្រើប្រាស់ ឬប្រើប្រាស់ទៅក្នុងការផលិតទំនិញ ដែលមានរូបរាងរលាយចូលជាមួយទំនិញ ឬប្រើសំរាប់ផលិតទំនិញមួយផ្សេងទៀត

(ជ) "ទំនិញដើមកំណើត ឬ វត្ថុធាតុដើមដើមកំណើត" មានន័យថា ទំនិញ ឬវត្ថុធាតុដែលចាត់ទុកជាដើមកំណើត ដែលមានចែងនៅក្នុងបណ្តាបទប្បញ្ញត្តិនៃជំពូកនេះ

(ឈ) "សម្ភារៈវេចខ្ចប់ និងកុងតឺណ័រសំរាប់ដឹកជញ្ជូន និងដាក់នាវា" មានន័យថា ជាទំនិញដែលប្រើសំរាប់ការពារទំនិញមួយ ក្នុងអំឡុងពេលដឹកជញ្ជូន និងដាក់នាវា ដែលមានលក្ខណៈខុសគ្នាអំពីកុងតឺណ័រសំរាប់ដាក់ទំនិញ និងវត្ថុធាតុសំរាប់លក់រាយ

(ញ) "ប្រព្រឹត្តកម្មអនុគ្រោះពន្ធគយ" មានន័យថា អត្រាពន្ធគយដែលប្រើចំពោះទំនិញដើមកំណើតពីភាគីនាំចេញ យោងទៅតាមកថាខ័ណ្ឌ ១ នៃមាត្រា ១៦ និង

(ដ) "ផលិតផល" មានន័យថា វិធីសាស្ត្រនៃការទទួលបានជាទំនិញ រួមទាំងដាំដុះ ការជីករ៉ែ ច្រូតកាត់ ចិញ្ចឹម បង្កាត់ពូជ ចំរាញ់ចេញ ប្រមូលផល ជ្រើសរើស ចាប់ នេសាទ លម្អ បរបាញ់ ផលិតកម្ម កែច្នៃ ឬតម្លើង។

មាត្រា ២៤
ទំនិញដើមកំណើត

សម្រាប់គោលបំណងនៃកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ ទំនិញដែលគ្រប់លក្ខណៈជាទំនិញមានដើមកំណើតពីភាគី មួយ ប្រសិនបើវា:

(ក) ទទួលបានទាំងស្រុង ឬផលិតទាំងស្រុង នៅក្នុងភាគីដែលមានចែងនៅក្នុងមាត្រា ២៥

(ខ) បំពេញបានទៅនឹងតម្រូវការនៅក្នុងមាត្រា ២៦ នៅពេលប្រើប្រាស់វត្ថុធាតុមិនមែនដើមកំណើត

(គ) ត្រូវបានផលិតទាំងស្រុងនៅក្នុងភាគីផ្តាច់មុខ ពីវត្ថុធាតុដើមកំណើតនៃភាគីមួយ ឬច្រើននៃ បណ្តាភាគី និងបំពេញបាននូវរាល់តម្រូវការអនុវត្តផ្សេងៗ នៅក្នុងជំពូកនេះ។

មាត្រា ២៥
ទំនិញទទួលបានទាំងស្រុង ឬផលិតទាំងស្រុង

សម្រាប់គោលបំណងនៃកថាខ័ណ្ឌ (ក) នៃមាត្រា ២៤ ខាងក្រោមនេះ ត្រូវបានចាត់ទុកជាទំនិញទទួលបានទាំងស្រុង ឬផលិតទាំងស្រុង នៅក្នុងភាគីមួយ :

(ក) រុក្ខជាតិ និងផលិតផលពីរុក្ខជាតិដាំដុះ និងច្រូតកាត់ បេះ ឬប្រមូល នៅក្នុងភាគី

កំណត់សម្គាល់ : សម្រាប់គោលបំណងនៃកថាខ័ណ្ឌនេះ ពាក្យថា "រុក្ខជាតិ" សំដៅទៅលើរុក្ខជាតិដែលមានជីវិតទាំងអស់រួមទាំង ផ្លែឈើ ផ្កា បន្លែ ដើមឈើ សារាយសមុទ្រ ផ្សិត និងរុក្ខជាតិមានជីវិត។

(ខ) សត្វរស់ដែលកើត និងចិញ្ចឹមនៅក្នុងភាគី

កំណត់សម្គាល់ : សំរាប់គោលបំណងនៃកថាខ័ណ្ឌ (ខ) និង (គ) ពាក្យថា "សត្វ" គ្របដណ្តប់គ្រប់សត្វដែលមានជីវិតទាំងអស់ រួមមានទាំងសត្វចិញ្ចឹមកូនដោយទឹកដោះ សត្វស្លាប ត្រី សត្វវង្គសត្វ សិប្បសត្វ ល្មូន បាក់តេរី និង មេរោគ។

(គ) ទំនិញដែលបានមកពីសត្វរស់នៅក្នុងភាគី

(ឃ) ទំនិញដែលបានមកពីការបរបាញ់ ដាក់អន្ទាក់ នេសាទ ប្រមូល និងចាប់ដែលបានធ្វើឡើងនៅក្នុងភាគី

(ង) រ៉ែ និងសារធាតុដែលកើតមកតាមលក្ខណៈធម្មជាតិដទៃទៀតដែលមិនមានបញ្ចូលនៅក្នុងកថាខ័ណ្ឌ (ក) ដល់ (ឃ) ដែលយកចេញពីដី ទឹក សមុទ្រ ឬបាតសមុទ្រ ដែលជាសមុទ្ររបស់ភាគី

(ច) ទំនិញដែលយកចេញពីទឹក សមុទ្រ ឬបាតសមុទ្រដែលជាសមុទ្រនៅក្រៅដែនទឹករបស់ភាគី ដោយហេតុថា ភាគីនោះមានសិទ្ធិធ្វើអាជីវកម្មលើទឹកសមុទ្រ ឬបាតសមុទ្រ នៃសមុទ្រ ដោយយោងទៅតាមច្បាប់ និងទម្លាប់របស់ខ្លួន និងច្បាប់អន្តរជាតិ

កំណត់សម្គាល់: គ្មានអ្វីដែលនៅក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ ត្រូវប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចរបស់បណ្តាភាគីក្រោមច្បាប់អន្តរជាតិ រួមទាំងសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចនៅក្រោមអនុសញ្ញាអង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីច្បាប់សមុទ្រ។

(ឆ) ទំនិញពីការនេសាទសមុទ្រ និងផលិតផលពីសមុទ្រផ្សេងៗទៀត ដែលបាននេសាទដោយនាវាំនៃភាគីពីសមុទ្រខាងក្រៅដែនដីនៃភាគីណាមួយ

(ជ) ទំនិញដែលត្រូវបានកែច្នៃ និង / ឬផលិតនៅលើនាវារោងចក្រនៃភាគី រួមទាំងផលិតផលដែលមានចែងនៅក្នុងកថាខ័ណ្ឌ (ឆ)

(ឈ) សម្ភារៈដែលប្រមូលបាននៅក្នុងភាគី ដែលមិនអាចរក្សាបានសភាពដើម ឬស្តារឡើងវិញ ឬជួសជុលឡើងវិញ ដែលសម្ភារៈទាំងនោះ និងសំរាប់តែបោះចោល សំរាប់ប្រើដើម្បីបង្កើតឡើងវិញនូវគ្រឿងបន្លាស់ ឬវត្ថុធាតុដើម ឬសំរាប់គោលបំណងកែច្នៃឡើងវិញ

(ញ) កំទេច និងកាកសំណល់ដែលបានមកពីការផលិត ឬសង្វាក់ផលិតកម្ម រួមទាំង រ៉ែ កសិកម្ម សាងសង់ ចំរាញ់ កាដុត និងប្រព្រឹត្តកម្មសំណល់ ឬពីការប្រើប្រាស់នៅក្នុងភាគី ដែលសំរាប់តែបោះចោល ឬសំរាប់ប្រើកែប្រែវត្ថុធាតុដើម ឡើងវិញ

(ដ) ទំនិញដែលយក ឬ ផលិតនៅក្នុងភាគី រួមទាំងទំនិញដែលមានចែងនៅក្នុងកថាខ័ណ្ឌ (ក) ដល់ (ញ) ។

មាត្រា ២៦
ទំនិញមិនទទួលបាននាំងស្រុង ឬផលិតនាំងស្រុង

១- សំរាប់គោលបំណងនៃកថាខ័ណ្ឌ (ខ) នៃមាត្រា ២៤ ទំនិញដែលត្រូវចាត់ទុកថា ជាទំនិញដើមកំណើតពីភាគីមួយ ប្រសិនបើ :

(ក) ទំនិញដែលមានតម្លៃផ្សំតំបន់ (ដែលហៅកាត់ថា "RVC" ដោយគណនា តាមរូបមន្តមានចែងនៅក្នុងមាត្រា ២៧ ដែលមិនតិចជាង (៤០) ភាគរយ និងសង្វាក់ផលិតកម្មចុងក្រោយត្រូវបានអនុវត្តនៅក្នុងភាគី ឬ

(ខ) វត្ថុធាតុមិនមែនដើមកំណើតទាំងអស់ ត្រូវបានប្រើប្រាស់នៅក្នុងការផលិតទំនិញនៅក្នុងភាគី ដែលត្រូវតែឆ្លងកាត់ការផ្លាស់ប្តូរចំណាត់ថ្នាក់ពន្ធគយ (ហៅកាត់ថា "CTC") ក្នុងកំរិត ៤ ខ្ទង់ (ឧ. ការផ្លាស់ប្តូរទីតាំងលេខពន្ធគយធំ) នៃប្រព័ន្ធរួម ។

កំណត់សម្គាល់ : សំរាប់គោលបំណងនៃកថាខ័ណ្ឌរងនេះ "ប្រព័ន្ធរួម" គឺផ្អែកទៅលើវិធានផលិតផលដោយឡែក ដែលមានចែងនៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ ២

ភាគីនីមួយៗត្រូវអនុញ្ញាតឱ្យអ្នកនាំចេញទំនិញដើម្បីសម្រេចថាតើត្រូវប្រើកថាខ័ណ្ឌរង (ក) ឬ (ខ) នៅពេលដែលធ្វើការសម្រេចថា តើទំនិញនោះគ្រប់លក្ខណៈជាទំនិញមួយមានដើមកំណើតនៃភាគីឬទេ ។

២-ថ្វីបើមានកថាខ័ណ្ឌ ១ ទំនិញមួយនៅក្រោមវិធានទំនិញដោយឡែក ត្រូវមានលក្ខណៈជាទំនិញដើមកំណើត ប្រសិនបើវាបំពេញបានតាមវិធានផលិតផលដោយឡែកដែលអាចអនុវត្តបាន ដែលមានចែងនៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ ២។ នៅពេលដែលវិធានផលិតផលដោយឡែក បានផ្តល់នូវជម្រើសមួយក្នុងចំណោមវិធាននានានៃវិធានប្រភពដើម ផ្អែកលើ RVC វិធានប្រភពដើមមួយផ្អែកលើ CTC ផលិតកម្មជាក់លាក់ ឬប្រតិបត្តិការកែច្នៃ ឬការប្រជាប់បញ្ចូលគ្នាមួយ ពីវិធាន

ណាមួយនៃវិធានទាំងនេះ ភាគីនីមួយៗត្រូវអនុញ្ញាតឱ្យអ្នកនាំចេញទំនិញ សម្រេចលើការប្រើប្រាស់វិធានណាមួយនៅក្នុងការកំណត់ ថាតើ ទំនិញមួយគ្រប់លក្ខណៈជាទំនិញដើមកំណើតនៃភាគី ឬទេ ។

៣- សម្រាប់គោលបំណងនៃកថាខ័ណ្ឌរង ១ (ក) ហើយពាក់ព័ន្ធទៅនឹងវិធានផលិតផលដោយឡែក ដែលមានចែងនៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ ២ ដែលបានបញ្ជាក់នូវ RVC ជាក់លាក់មួយ វាតម្រូវថា RVC ទំនិញមួយ ត្រូវបានគណនាដោយប្រើរូបមន្តដែលមានចែងនៅក្នុងមាត្រា ២៧ គឺមិនតិចជាងភាគរយដែលបានបញ្ជាក់ដោយវិធានសំរាប់ទំនិញឡើយ ។

៤- សម្រាប់គោលបំណងនៃកថាខ័ណ្ឌរង ១ (ខ) ហើយពាក់ព័ន្ធទៅនឹងវិធានផលិតផលដោយឡែកដែលមានចែងនៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ ២ វិធានបានតម្រូវថា វត្ថុធាតុប្រើប្រាស់តាមរយៈ CTC ឬ ផលិតកម្មជាក់លាក់ ឬប្រតិបត្តិការកែច្នៃត្រូវអនុវត្តសំរាប់តែវត្ថុធាតុមិនមែនដើមកំណើត ប៉ុណ្ណោះ ។

៥- សម្រាប់គោលបំណងនៃជំពូកនេះ ឧបសម្ព័ន្ធបី (៣) ត្រូវយកមកអនុវត្ត ។

មាត្រា ២៧
គណនាតម្លៃផ្ទៃតំបន់

១- សម្រាប់គោលបំណងនៃការគណនា RVC សំរាប់ទំនិញមួយ ត្រូវប្រើរូបមន្តដូចខាងក្រោម :

$$RVC = \frac{FOB-VNM}{FOB} \times 100\%$$

២- សម្រាប់គោលបំណងនៃមាត្រានេះ :

(ក) "FOB" លើកលែងតែមានចែងក្នុងកថាខ័ណ្ឌ ៣ គឺជាតម្លៃដល់នាវានៃទំនិញមួយ រួមទាំងថ្លៃដឹកជញ្ជូនពីអ្នកផលិតទៅកំពង់ផែ ឬទីកន្លែងចុងក្រោយនៃការដឹកជញ្ជូនទៅបរទេស

(ខ) "RVC" គឺជា RVC នៃទំនិញមួយ ប្រាប់ជាភាគរយមួយ និង

(គ) "VNM" គឺជាតម្លៃវត្ថុធាតុមិនមែនដើមកំណើត ប្រើនៅក្នុងការផលិតទំនិញមួយ

៣- FOB មានចែងនៅក្នុងកថាខ័ណ្ឌរង ២ (ក) ត្រូវតែជាតម្លៃ :

(ក) កែតម្រូវទៅលើតម្លៃដែលបានដឹងពិតប្រាកដលើកទី១ ដែលបានបង់សំរាប់ទំនិញមួយពីអ្នកទិញ រហូតដល់អ្នកផលិតទំនិញ ប្រសិនបើមានតម្លៃដល់នាវា ប៉ុន្តែ វាមិនត្រូវបានដឹង និងមិនអាចកំណត់បាន ឬ

(ខ) កំណត់ទៅតាមមាត្រា ១ ដល់ ៨ នៃកិច្ចព្រមព្រៀងស្តីពីការវាយតម្លៃពន្ធគយ ប្រសិនបើមិនមានតម្លៃដល់នាវានៃទំនិញមួយទេ

៤- សម្រាប់គោលបំណងនៃកថាខ័ណ្ឌ ១ តម្លៃនៃវត្ថុធាតុមិនមែនដើមកំណើត ដែលប្រើប្រាស់នៅក្នុងផលិតកម្មទំនិញនៅក្នុងភាគីមួយ :

(ក) ត្រូវកំណត់ទៅតាមកិច្ចព្រមព្រៀងអំពីការវាយតម្លៃពន្ធគយ និងត្រូវរាប់បញ្ចូលទាំងការដឹកជញ្ជូន ធានារ៉ាប់រង នៅពេលខ្លះអាចគិតពីតម្លៃវេចខ្ចប់ និងរួមទាំងតម្លៃផ្សេងៗ ដែលកើតឡើងក្នុងពេលដឹកជញ្ជូនវត្ថុធាតុដើមទៅកាន់កំពង់ផែនាំចូលនៅក្នុងភាគី ដែលជាទីតាំងដែលអ្នកផលិតទំនិញស្ថិតនៅ ឬ

(ខ) ប្រសិនបើតម្លៃទាំងនោះមិនត្រូវបានដឹង និងមិនអាចកំណត់ច្បាស់លាស់បាន ត្រូវតែជាតម្លៃដែលអាចកំណត់បានបឋម ដែលបានបង់សំរាប់វត្ថុធាតុនៅក្នុងភាគី ប៉ុន្តែអាចដកចេញនូវថ្លៃទាំងអស់ ដែលកើតឡើងនៅក្នុងភាគីក្នុងការដឹកជញ្ជូនវត្ថុធាតុពីឃ្លាំងរបស់អ្នកផ្គត់ផ្គង់វត្ថុធាតុ ទៅទីតាំងអ្នកផលិត ដូចជា ថ្លៃដឹកជញ្ជូន ធានារ៉ាប់រង និងវេចខ្ចប់ ព្រមទាំងថ្លៃផ្សេងៗទៀតដែលមិនបានដឹង និងចំណាយមិនបានកំណត់ដែលកើតមានឡើងនៅក្នុងភាគី ។

៥- សម្រាប់គោលបំណងនៃកថាខ័ណ្ឌ ១ VNM នៃទំនិញមួយ មិនត្រូវបញ្ចូលនូវតម្លៃវត្ថុធាតុមិនមែនដើមកំណើត ដែលប្រើសម្រាប់ផលិតកម្ម នៃវត្ថុធាតុដើមកំណើតនៃភាគី ដែលវត្ថុធាតុនោះ ត្រូវបានប្រើសំរាប់ផលិតទំនិញ ។

៦- សម្រាប់គោលបំណងនៃកថាខ័ណ្ឌរង ៣ (ខ) ឬ ៤ (ក) នៅក្នុងការអនុវត្តកិច្ចព្រមព្រៀងស្តីពីការវាយតម្លៃពន្ធគយ ដើម្បីកំណត់តម្លៃទំនិញ ឬវត្ថុធាតុមិនមែនដើមកំណើត កិច្ចព្រមព្រៀងស្តីពីការវាយតម្លៃពន្ធគយ ទោះជាមានការកែប្រែក៏ដោយ ក៏ត្រូវអនុវត្តចំពោះប្រតិបត្តិការក្នុងស្រុក ឬចំពោះករណីមួយចំនួន ដែលនៅទីកន្លែងមិនមានប្រតិបត្តិការទំនិញក្នុងស្រុក ឬវត្ថុធាតុមិនមែនដើមកំណើត ។

មាត្រា ២៨
វិធានបន្ធូរបន្ថយ

១- ទំនិញដែលមិនបំពេញទៅនឹងតម្រូវការនៃកថាខ័ណ្ឌរង ១ (ខ) នៃមាត្រា ២៦ ឬ ដែលមិនអាចអនុវត្តបាននូវវិធានប្រភពផ្អែកលើ CTC ដែលមានចែងនៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ ២ ត្រូវចាត់ទុកជាទំនិញដើមកំណើតរបស់ភាគីមួយ ប្រសិនបើ :

(ក) ក្នុងករណីដែលទំនិញទំនិញត្រូវបានចាត់ចំណាត់ថ្នាក់នៅក្នុងជំពូក ១៦ ១៩ ២០ ២២ ២៣ ២៨ ដល់ ៤៩ និង ៦៤ ដល់ ៩៧ នៃប្រព័ន្ធរួម តម្លៃសរុបនៃវត្ថុធាតុដែលមិនមែនដើមកំណើតប្រើប្រាស់ក្នុងការផលិតទំនិញដែលមិនបានឆ្លងកាត់នូវតម្រូវការ CTC មិនត្រូវលើស (១០) ភាគរយនៃ FOB ឡើយ

(ខ) ក្នុងករណីទំនិញជាក់លាក់មួយ ត្រូវបានចាត់ចំណាត់ថ្នាក់ក្នុងជំពូក ១៨ និង ២១ នៃប្រព័ន្ធរួម តម្លៃសរុបនៃវត្ថុធាតុមិនមែនដើមកំណើតប្រើប្រាស់នៅក្នុងការផលិតទំនិញ ដែលមិនឆ្លងតាមរយៈតម្រូវការ CTC មិនលើសពី (១០) ភាគរយ ឬ (៧) ភាគរយនៃ FOB ដូចដែលមានចែងនៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ ២ ឬ

(គ) ក្នុងករណីទំនិញមួយត្រូវបានចំណាត់ថ្នាក់ នៅក្រោមជំពូក ៥០ ដល់ ៦៣ នៃប្រព័ន្ធរួម ទម្ងន់វត្ថុធាតុទាំងអស់ដែលមិនមែនវត្ថុធាតុដើមកំណើត ប្រើប្រាស់នៅក្នុងផលិតកម្មទំនិញដែលមិនបានឆ្លងតាមរយៈ CTC មិនត្រូវលើសដប់ (១០) ភាគរយ នៃទម្ងន់សរុបនៃទំនិញមួយ ឡើយ

ជាហេតុធ្វើឱ្យវាបំពេញបានទៅនឹងលក្ខខណ្ឌទាំងអស់ដែលមានចែងនៅក្នុងជំពូកនេះ សំរាប់គ្រប់លក្ខណៈជាទំនិញដើមកំណើត ។

កំណត់សម្គាល់ : សម្រាប់គោលបំណងនៃកថាខ័ណ្ឌនេះ កថាខ័ណ្ឌ ២ (ក) នៃមាត្រា ២៧ ត្រូវយកមកអនុវត្ត ។

២- តម្លៃនៃវត្ថុធាតុដែលមិនមែនដើមកំណើត ដែលមានចែងនៅក្នុងកថាខ័ណ្ឌ ១ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏វាត្រូវបានបញ្ចូលជាតម្លៃនៃវត្ថុធាតុមិនមែនដើមកំណើតសំរាប់វិធានប្រភពដើមផ្អែកលើ RVC ចំពោះទំនិញផងដែរ ។

មាត្រា ២៩
ការប្រមូលផ្តុំ

វត្ថុធាតុដើមកំណើត នៃភាគីមួយ ដែលត្រូវបានប្រើនៅក្នុងផលិតកម្មទំនិញមួយ នៅក្នុងភាគីផ្សេងមួយផ្សេងទៀត ត្រូវបានចាត់ទុកថា ជាវត្ថុធាតុដើមកំណើតនៃភាគីនោះ នៅពេលដែលការងារ ឬការកែច្នៃទំនិញត្រូវ បានដំណើរការ ។

មាត្រា ៣០
ប្រតិបត្តិការមិនគ្រប់លក្ខណៈ

ទំនិញមួយមិនត្រូវបានចាត់ទុកថា បានបំពេញនូវតម្រូវការ CTC ឬផលិតកម្មជាក់លាក់ ឬប្រតិបត្តិ ការកែច្នៃ ដោយមូលហេតុគ្រាន់តែ ៖

(ក) ប្រតិបត្តិការដើម្បីធានាដល់ការរក្សាទំនិញឱ្យនៅក្នុងលក្ខខ័ណ្ឌល្អ នៅក្នុងតំណាក់កាលដឹកជញ្ជូន និង រក្សាទុកក្នុងឃ្លាំង (ដូចជា សម្ងួត បង្កក ប្រឡាក់ប្រៃ) និងប្រតិបត្តិការប្រហាក់ប្រហែល

(ខ) ការផ្លាស់ប្តូរកញ្ចប់ និងការបំបែកចេញ និងតម្លើងកញ្ចប់

(គ) រើការផ្តុំចេញ

(ឃ) ច្រកបញ្ចូលដប ដាក់ក្នុងស្រោម ដាក់ក្នុងប្រអប់ និងប្រតិបត្តិការវេចខ្ចប់ធម្មតាផ្សេងៗទៀត

(ង) ប្រមូលគ្រឿងបន្លាស់ និងគ្រឿងផ្សំផ្សេងៗ ដែលបានចំណាត់ថ្នាក់ជាទំនិញ អនុលោមទៅតាមវិធាន ២(ក) នៃវិធានទូទៅសំរាប់គោលដៅបកស្រាយនៃប្រព័ន្ធរួម

(ច) គ្រាន់តែតុបតែងលម្អជាឈុតទំនិញ ឬ

(ឆ) ការរួមផ្សំប្រតិបត្តិការ ដែលមានចែងនៅក្នុងកថាខ័ណ្ឌរង (ក) ដល់ (ច)

មាត្រា ៣១
ការបញ្ជូនទំនិញដោយផ្ទាល់

១- ប្រព្រឹត្តកម្មអនុគ្រោះពន្ធគយត្រូវបានផ្តល់ដល់ទំនិញដើមកំណើតដែលបានបំពេញទៅនឹងតម្រូវការនៃជំពូកនេះ ដែលទំនិញដើមកំណើតនោះ ត្រូវបានបញ្ជូនដោយផ្ទាល់ពីភាគីនាំចេញទៅឱ្យភាគីនាំចូល ។

២- ខាងក្រោមនេះត្រូវចាត់ទុកថា ជាការបញ្ជូនដោយផ្ទាល់ពីភាគីនាំចេញទៅភាគីនាំចូល :

(ក) ទំនិញដែលដឹកជញ្ជូនដោយផ្ទាល់ពីភាគីនាំចេញទៅភាគីនាំចូល ឬ

(ខ) ទំនិញដែលដឹកជញ្ជូនតាមរយៈភាគីមួយ ឬច្រើន ដែលក្រៅពីភាគីនាំចេញ និងភាគីនាំចូល ឬ តាមរយៈភាគីមិនមែនភាគី ដោយហេតុថា ទំនិញនោះមិនមានប្រតិបត្តិការដឹកជញ្ជូន ក្រៅពីដឹកឆ្លងកាត់ ឬរក្សាទុកក្នុងឃ្លាំងបណ្តោះអាសន្ន ជញ្ជូនទំនិញចេញ ដាក់ទំនិញចូល និងការប្រតិបត្តិផ្សេងៗទៀត ដើម្បីរក្សាទំនិញទុកក្នុងលក្ខខណ្ឌល្អ ។

មាត្រា ៣២
សម្ភារៈវេចខ្ចប់ និងកុងតឺន័រ

១- សម្ភារៈវេចខ្ចប់ និងកុងតឺណ័រសំរាប់ការដឹកជញ្ជូន និងផ្ទុកទំនិញ មិនត្រូវបានចាត់ទុកជាការកំណត់ដើមកំណើតទំនិញណាមួយឡើយ ។

២- សម្ភារៈវេចខ្ចប់ និងប្រដាប់សម្រាប់វេចខ្ចប់ទំនិញលក់រាយ នៅពេលដែលធ្វើចំណាត់ថ្នាក់ជាមួយទំនិញ មិនត្រូវចាត់ទុកជាការកំណត់ ថាតើវត្ថុធាតុដើមមិនមែនដើមកំណើតប្រើប្រាស់នៅក្នុងការផលិតទំនិញ បំពេញបាននូវវិធានប្រភពដើមទំនិញ ដោយផ្អែកទៅលើ CTC ឡើយ ។

៣- ប្រសិនបើទំនិញមួយ ត្រូវផ្អែកលើការប្រើវិធានប្រភពដើម RVC តម្លៃនៃសម្ភារៈវេចខ្ចប់ និងប្រដាប់សម្រាប់វេចខ្ចប់លក់រាយ ត្រូវបានចាត់ទុកជាវត្ថុធាតុដើមកំណើត ឬវត្ថុធាតុមិនមែនដើមកំណើត ក្នុងករណីបែបនេះ អាចត្រូវបានគណនាតាម RVC នៃទំនិញ ។

មាត្រា ៣៣
សម្ភារៈបន្ទាប់បន្សំ គ្រឿងបន្លាស់ ឧបករណ៍ និងឧបករណ៍បង្ហាញ ឬឧបករណ៍ពតិមានផ្សេងៗ

១-ប្រសិនបើទំនិញបានផ្អែកជាចំបងលើតម្រូវការរបស់វិធាន CTC ឬ ផលិតកម្មជាក់លាក់ ឬប្រតិបត្តិការកែច្នៃប្រភពដើមនៃសម្ភារៈបន្ទាប់បន្សំ គ្រឿងបន្លាស់ ឧបករណ៍ និងឧបករណ៍បង្ហាញ ឬឧបករណ៍ពតិមានផ្សេងៗ ដែលមានវត្ថុមានជាមួយទំនិញ មិនត្រូវបានចាត់ទុកជាការកំណត់ថា តើទំនិញនោះគ្រប់លក្ខណៈជាទំនិញដើមកំណើតទេ ដោយហេតុថា :

(ក) សម្ភារៈបន្ទាប់បន្សំ គ្រឿងបន្លាស់ ឧបករណ៍ និងសម្ភារៈបង្ហាញ ឬ ឧបករណ៍ពតិមានផ្សេងៗ មិនត្រូវបានសរសេរចូលក្នុងវិក័យប័ត្រដោយឡែកពីទំនិញឡើយ និង

(ខ) បរិមាណ និងតម្លៃនៃសម្ភារៈបន្ទាប់បន្សំ គ្រឿងបន្លាស់ ឧបករណ៍ និងឧបករណ៍បង្ហាញ ឬឧបករណ៍ពតិមានផ្សេងៗ គឺជាទំនិញត្រូវបង់ពន្ធគយ ។

២- ប្រសិនបើទំនិញអាស្រ័យលើវិធាន RVC សម្ភារៈបន្ទាប់បន្សំ គ្រឿងបន្លាស់ ឧបករណ៍ និងឧបករណ៍បង្ហាញ ឬ ឧបករណ៍ពតិមានផ្សេងៗ ត្រូវរាប់បញ្ចូលជាតម្លៃវត្ថុធាតុដើមកំណើត ឬមិនមែនដើមកំណើត បើសិនជាអាចត្រូវបានគណនាប្រភពដើមទំនិញតាមវិធាន RVC ។

មាត្រា ៣៤
វត្ថុធាតុមិនផ្ទាល់

១- វត្ថុធាតុមិនផ្ទាល់ នឹងត្រូវបានចាត់ទុកថា ជាវត្ថុធាតុដើមកំណើត ដោយមិនគិតថាផលិតផលទាំងនោះត្រូវបានផលិតនៅទីណាឡើយ ។

២- សំរាប់គោលបំណងនៃមាត្រានេះ ពាក្យ "វត្ថុធាតុមិនផ្ទាល់" មានន័យថា ទំនិញដែលប្រើប្រាស់នៅក្នុងផលិតកម្ម ការសាកល្បង ឬការត្រួតពិនិត្យទៅលើទំនិញមួយ ប៉ុន្តែមិនបញ្ចូលរូបរាងជាមួយទំនិញ ឬទំនិញដែលប្រើក្នុងការថែទាំអាគារ ឬប្រតិបត្តិការនៃឧបករណ៍ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងផលិតកម្ម នៃទំនិញមួយ រួមមាន :

(ក) ប្រេងឥន្ធនៈ និងថាមពល

(ខ) គ្រឿងឧបករណ៍ ពុម្ព និងចាក់ពុម្ព

(គ) គ្រឿងបន្លាស់ និងវត្ថុធាតុប្រើសម្រាប់ការថែទាំឧបករណ៍ និងអាគារ

(ឃ) ប្រេងរំអិល ខ្លាញ់ វត្ថុធាតុផ្សំ និងរាល់វត្ថុធាតុដែលប្រើប្រាស់ក្នុងផលិតកម្ម ឬប្រើក្នុងប្រតិបត្តិការឧបករណ៍ និងអាគារ

(ង) ស្រោមដៃ វ៉ែនតា ស្បែកជើង សម្លៀកបំពាក់ ឧបករណ៍សុវត្ថិភាព និងវត្ថុធាតុផ្គត់ផ្គង់ផ្សេងៗ

(ច) ឧបករណ៍ គ្រឿង និងវត្ថុធាតុផ្គត់ផ្គង់ដែលប្រើប្រាស់សម្រាប់ការសាកល្បង ឬត្រួតពិនិត្យទំនិញ

(ឆ) សារធាតុកាតាលីករ និងទឹកសំរាប់រំលាយ និង

(ជ) ទំនិញផ្សេងណាមួយដែលមិនបញ្ចូលទៅជាទំនិញ ប៉ុន្តែប្រើក្នុងការផលិតទំនិញ ដែលអាចត្រូវបានបង្ហាញយ៉ាងសមស្របជាផ្នែកមួយនៃផលិតកម្ម។

មាត្រា ៣៥
វត្ថុធាតុដូចគ្នា និងវត្ថុធាតុអាចផ្លាស់ប្តូរគ្នាបាន

ការកំណត់ថាតើវត្ថុធាតុនោះ ជាវត្ថុធាតុដូចគ្នា និងវត្ថុធាតុដែលអាចផ្លាស់ប្តូរគ្នាបាន គឺជាវត្ថុធាតុដើមកំណើតត្រូវធ្វើឡើងដោយការប្រើគោលការណ៍គណនេយ្យទទួលស្គាល់ទូទៅ នៃការអនុវត្តត្រួតពិនិត្យស្តុក ឬការគ្រប់គ្រងសារពើភ័ណ្ឌដែលបានអនុវត្តនៅក្នុងភាគីនាំចេញ។

មាត្រា ៣៦
នីតិវិធីផ្តល់វិញ្ញាបនប័ត្រប្រតិបត្តិ

នីតិវិធីផ្តល់វិញ្ញាបនប័ត្រប្រតិបត្តិដែលមានចែងនៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ ៤ ត្រូវអនុវត្តចំពោះនីតិវិធីស្តីពីវិញ្ញាបនប័ត្រប្រភពដើមទំនិញ និងបញ្ហាពាក់ព័ន្ធ។

មាត្រា ៣៧
អនុគណៈកម្មាធិការស្តីពីវិធានប្រភពដើម

១- ក្នុងគោលបំណងនៃការអនុវត្ត និងប្រតិបត្តិការប្រកបដោយប្រសិទ្ធិភាព នៃជំពូកនេះ អនុគណៈកម្មាធិការស្តីពីវិធានប្រភពដើម (ដែលហៅកាត់ថា "អនុគណៈកម្មាធិការ") នឹងត្រូវបង្កើតឡើង យោងទៅតាម មាត្រា ១១ ។

២- មុខងាររបស់អនុគណៈកម្មាធិការ មាន :

(ក) ពិនិត្យឡើងវិញ និងផ្តល់អនុសាសន៍សមស្របនានា ទៅគណៈកម្មាធិការចម្រុះ តាមការចាំបាច់ :

(i) ការអនុវត្ត និងការប្រតិបត្តិ នៃជំពូកនេះ

(ii) ការធ្វើវិសោធនកម្មណាមួយ ចំពោះឧបសម្ព័ន្ធ ២ និង ៣ និងឯកសារភ្ជាប់ទៅនឹងឧបសម្ព័ន្ធ ៤ ដែលស្នើឡើងដោយភាគីណាមួយ និង

(iii) បទប្បញ្ញត្តិអនុវត្តន៍ យោងទៅតាមវិធាន ១១ នៃឧបសម្ព័ន្ធ ៤

(ខ) ពិចារណាលើបញ្ហាណាមួយ ពីព្រោះ បណ្តាភាគីអាចឯកភាពលើបញ្ហាដែលពាក់ព័ន្ធទៅនឹងជំពូកនេះ

(គ) រាយការណ៍ពីសេចក្តីសម្រេចរបស់អនុគណៈកម្មាធិការ ជូនទៅគណៈកម្មាធិការចម្រុះ និង

(ឃ) បំពេញមុខងារផ្សេងៗ ដែលអាចត្រូវបានផ្តល់សិទ្ធិ ដោយគណៈកម្មាធិការចម្រុះទៅតាមមាត្រា ១១ ។

៣- អនុគណៈកម្មាធិការត្រូវចូលរួមដោយតំណាងពីរដ្ឋាភិបាលនៃបណ្តាភាគី និងអាចអញ្ជើញតំណាងពីអង្គភាពផ្សេងៗ ដែលមានជំនាញចាំបាច់ពាក់ព័ន្ធទៅនឹងបញ្ហាដែលត្រូវពិភាក្សា នៅពេលដែលមានការឯកភាពពីបណ្តាភាគី ។

៤- អនុគណៈកម្មាធិការត្រូវជួបទៅតាមទីកន្លែង និងពេលវេលាដែលឯកភាពដោយបណ្តាភាគី ។

ជំពូក ៤
វិធានការអនាម័យ និងភូតគាមអនាម័យ

មាត្រា ៣៨
វិសាលភាព

ជំពូកនេះត្រូវអនុវត្តចំពោះរាល់វិធានការអនាម័យ និងភូតគាមអនាម័យ (ដែលហៅថា "SPS") នៃបណ្តាភាគី ដែលបានកំណត់នៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ A នៃកិច្ចព្រមព្រៀងស្តីពីការអនុវត្តវិធានការអនាម័យ និងភូតគាមអនាម័យនៅក្នុងឧសម្ព័ន្ធ 1A នៃកិច្ចព្រមព្រៀង WTO (ដែលហៅថា "កិច្ចព្រមព្រៀង SPS" ដែលអាចប៉ះពាល់ពាណិជ្ជកម្ម ដោយផ្ទាល់ និងដោយប្រយោល រវាងបណ្តាភាគី ។

មាត្រា ៣៩
ការអះអាងជាថ្មីពីសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ច

បណ្តាភាគី អះអាងជាថ្មីពីសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចដែលពាក់ព័ន្ធទៅនឹងវិធានការ SPS នៅក្រោមកិច្ចព្រមព្រៀង SPS រវាងបណ្តាភាគីទាំងនោះ ដែលជាបណ្តាភាគី នៃកិច្ចព្រមព្រៀងខាងលើ ។

មាត្រា ៤០
អនុគណៈកម្មការស្តីពីវិធានការអនាម័យ និងភូតគាមអនាម័យ

១- សម្រាប់គោលបំណងប្រសិទ្ធិភាពនៃការអនុវត្ត និងប្រតិបត្តិការសំរាប់ជំពូកនេះ អនុគណៈកម្មការស្តីពីវិធានការអនាម័យ និងភូតគាមអនាម័យ (ដែលហៅក្នុងមាត្រានេះថា "អនុគណៈកម្មការ") នឹងត្រូវឡើង យោងទៅតាមមាត្រា ១១ ។

២- មុខងាររបស់អនុគណៈកម្មការមាន :

(ក) ផ្លាស់ប្តូរពត៌មានស្តីពីបញ្ហាដែលកើតមានឡើងនៅក្នុងបណ្តាភាគី និងបណ្តាភាគីមិនមែនភាគី និងផ្លាស់ប្តូរ ឬការបញ្ចូលនូវច្បាប់ និងស្តង់ដារដែលពាក់ព័ន្ធ SPS នៃបណ្តាភាគី ដែលអាចប៉ះពាល់ដល់ពាណិជ្ជកម្ម រវាងជប៉ុន និងភាគីដែលជាសមាជិកអាស៊ានលើសពីមួយ ដែលជាបណ្តាភាគីដោយផ្ទាល់ ឬ ប្រយោល

(ខ) សម្របសម្រួលសហប្រតិបត្តិការនៅក្នុងវិស័យវិធានការ SPS រួមមានទាំងការកសាងសមត្ថភាព ជំនួយបច្ចេកទេស និង ផ្លាស់ប្តូរអ្នកជំនាញអាស្រ័យទៅលើមូលនិធិដែលមានច្បាប់ និងបទប្បញ្ញត្តិដែលមានរបស់ភាគីនីមួយៗ

(គ) ធ្វើការពិគ្រោះយោបល់ដោយផ្អែកលើវិទ្យាសាស្ត្រដើម្បីកំណត់ និងបកស្រាយបញ្ហាជាក់លាក់ ដែលអាចកើតឡើងពីការអនុវត្តវិធានការ SPS ដែលត្រូវបានចែករំលែកដោយជប៉ុន និងជាមួយភាគីអាស៊ានលើសពីមួយ នៃបណ្តាភាគី

(ឃ) ពិនិត្យឡើងវិញនូវការអនុវត្ត និងការប្រតិបត្តិនៃជំពូកនេះ និង

(ង) រាយការណ៍ ឱ្យបានសមស្របនូវរបកគំហើញ ជូនទៅគណៈកម្មការចម្រុះ ។

៣- បណ្តាភាគីត្រូវសម្របសម្រួលរាល់ការងារជាមួយសកម្មភាពដែលត្រូវអនុវត្តជាទ្វេភាគី តំបន់ និងពហុភាគី ជាមួយនឹងគោលដៅ ដើម្បីជៀសវាងការជាន់ភារកិច្ចគ្នាដែលមិនចាំបាច់ និងធ្វើការខិតខំប្រឹងប្រែងឱ្យមានប្រសិទ្ធភាពជាអតិបរមា រវាងបណ្តាភាគីដែលពាក់ព័ន្ធ ។

៤- អនុគណៈកម្មការត្រូវជួបទៅតាមទីកន្លែង និងពេលវេលាដែលឯកភាពដោយបណ្តាភាគី ។

៥- អនុគណៈកម្មការត្រូវ :

(ក) មានតំណាងពីរដ្ឋាភិបាលពីបណ្តាភាគីដែលទទួលបន្ទុកវិធានការ SPS និង

(ខ) សហការដឹកនាំអង្គប្រជុំដោយមន្ត្រីរដ្ឋាភិបាលរបស់ជប៉ុន និងមន្ត្រីរដ្ឋាភិបាលម្នាក់របស់សមាជិកអាស៊ានដែលជាបណ្តាភាគី ។

មាត្រា ៤១
ចំណុចសាកសួរព័ត៌មាន

ភាគីនីមួយៗត្រូវកំណត់កន្លែងសាកសួរពត៌មានដើម្បីឆ្លើយតបទៅរាល់ការសាកសួរពត៌មានសម ស្របពីភាគីដទៃទៀត ពាក់ព័ន្ធទៅនឹងវិធានការ SPS និងផ្តល់នូវពត៌មានសមស្របពាក់ព័ន្ធទៅនឹងការស្នើសុំ ។

មាត្រា ៤២
ការមិនអនុវត្តជំពូក ៩

នីតិវិធីដោះស្រាយវិវាទដែលមានចែងនៅក្នុងជំពូក ៩ មិនត្រូវអនុវត្តចំពោះជំពូកនេះទេ ។

ជំពូក ៥
ស្តង់ដារ បទប្បញ្ញត្តិបច្ចេកទេស និងនីតិវិធីវាយតម្លៃភាពស្របគ្នា

មាត្រា ៤៣
គោលបំណង

គោលបំណងនៃជំពូកនេះ គឺដើម្បីជំរុញពាណិជ្ជកម្មរវាងបណ្តាភាគី ដោយ ៖

(ក) ធ្វើការធានាថា ស្តង់ដារ បទប្បញ្ញត្តិបច្ចេកទេស និងនីតិវិធីវាយតម្លៃភាពស្របគ្នា មិនបង្កើតឱ្យមានឧបសគ្គមិនចាំបាច់ទៅលើពាណិជ្ជកម្ម

(ខ) ជំរុញឱ្យមានការយោគយល់ទៅវិញទៅមកពីស្តង់ដារ បទប្បញ្ញត្តិបច្ចេកទេស និងនីតិវិធីវាយតម្លៃភាពស្របគ្នានៅក្នុងភាគីនីមួយៗ

(គ) ពង្រឹងការផ្លាស់ប្តូរពត៌មាន និងសហប្រតិបត្តិការរវាងបណ្តាភាគីនៅក្នុងការរៀបចំ អនុម័ត និងអនុវត្តស្តង់ដារ បទប្បញ្ញត្តិបច្ចេកទេស និងនីតិវិធីវាយតម្លៃភាពស្របគ្នា

(ឃ) ពង្រឹងសហប្រតិបត្តិការរវាងបណ្តាភាគី នៅក្នុងការងាររបស់ស្ថាប័នអន្តរជាតិដែលពាក់ព័ន្ធទៅនឹងស្តង់ដារភាវូបនីយកម្ម និងការវាយតម្លៃភាពស្របគ្នា និង

(ង) ផ្តល់នូវក្របខ័ណ្ឌដើម្បីសម្រេចគោលដៅទាំងនេះ ។

មាត្រា ៤៤
វិសាលភាព

១- ជំពូកនេះត្រូវអនុវត្តចំពោះស្តង់ដារ បទប្បញ្ញត្តិបច្ចេកទេស និងនីតិវិធីវាយតម្លៃភាពស្របគ្នា ដូចដែលបានកំណត់នៅក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងស្តីពីរបាំងបច្ចេកទេសពាណិជ្ជកម្ម នៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ ១ នៃកិច្ចព្រមព្រៀង WTO (ដែលហៅកាត់ថា "កិច្ចព្រមព្រៀង TBT")

២- ជំពូកនេះមិនអនុវត្តចំពោះការទិញនូវការបញ្ជាក់នានាដែលរៀបចំដោយស្ថាប័នរដ្ឋាភិបាលនានាសំរាប់តម្រូវការផលិតកម្ម ឬការប្រើប្រាស់ នៃស្ថាប័នរដ្ឋាភិបាលនានា និងវិធានការអនាម័យ និងភូតគាមអនាម័យ ដូចមានចែងក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ ក នៃកិច្ចព្រមព្រៀង SPS ។

៣- គ្មានអ្វីនៅក្នុងជំពូកនេះ ត្រូវដាក់កំរិតអំពីសិទ្ធិនៃភាគីមួយក្នុងការរៀបចំអនុម័ត និងអនុវត្តស្តង់ដារ និងបទប្បញ្ញត្តិបច្ចេកទេសទៅដល់កំរិតចាំបាច់ ដើម្បីបំពេញនូវគោលដៅច្បាប់ ។ នៅក្នុងចំណោមគោលដៅច្បាប់ទាំងនោះ គឺតម្រូវការសន្តិសុខជាតិ ការការពារការអនុវត្តមិនត្រឹមត្រូវ ការការពារសុខភាព ឬសុវត្ថិភាពមនុស្ស ឬជីវិត សត្វ រុក្ខជាតិ ឬសុខភាព ឬបរិស្ថាន។ អនុលោមទៅតាមនេះ ភាគីនីមួយៗ រក្សារាល់សិទ្ធិក្នុងការបកស្រាយច្បាប់ បទបញ្ជា និងបទប្បញ្ញត្តិរដ្ឋបាលរបស់ខ្លួន ។

មាត្រា ៤៥
ការអះអាងជាថ្មីពីសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ច

បណ្តាភាគីបញ្ជាក់បន្ថែមពីសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចដែលពាក់ព័ន្ធទៅនឹងស្តង់ដារ បទបញ្ជាបច្ចេកទេស និងនីតិវិធីវាយតម្លៃស្របគ្នានៅក្រោមកិច្ចព្រមព្រៀង TBT រវាងបណ្តាភាគី ដែលជាភាគីទៅនៃកិច្ចព្រមព្រៀងខាងលើ ។

មាត្រា ៥៦
សហប្រតិបត្តិការ

១- ក្នុងគោលបំណងធានាថា ស្តង់ដារ បទប្បញ្ញត្តិបច្ចេកទេស និងនីតិវិធីវាយតម្លៃស្របគ្នា មិនបង្កើតនូវឧបសគ្គដែលមិនចាំបាច់ដល់ពាណិជ្ជកម្មទំនិញរវាងបណ្តាភាគី បើសិនអាចធ្វើបាន បណ្តាភាគីត្រូវសហប្រតិបត្តិការលើវិស័យស្តង់ដារ បទប្បញ្ញត្តិបច្ចេកទេស និងនីតិវិធីវាយតម្លៃស្របគ្នា ។

២- ទម្រង់នៃកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ ត្រូវអនុលោមទៅតាមកថាខណ្ឌ ១ អាចរួមបញ្ចូល ដូចខាងក្រោម :

(ក) ធ្វើការសិក្សារួម និងរៀបចំសិក្ខាសាលា ដើម្បីពង្រីកការយល់ដឹងទៅវិញទៅមកអំពីស្តង់ដារ បទប្បញ្ញត្តិបច្ចេកទេស និងនីតិវិធីវាយតម្លៃស្របគ្នា នៅក្នុងភាគីនីមួយៗ

(ខ) ផ្លាស់ប្តូរព័ត៌មានស្តីពីស្តង់ដារ បទប្បញ្ញត្តិបច្ចេកទេស និងនីតិវិធីវាយតម្លៃស្របគ្នា

(គ) អភិវឌ្ឍន៍ និងអនុវត្តកម្មវិធីរួមសម្រាប់កសាង និង / ឬបង្កើនសមត្ថភាពនៅក្នុងបណ្តាភាគីដើម្បីធ្វើឱ្យជឿនលឿនទៅមុខនូវសកម្មភាពដែលស្ថិតក្រោមវិសាលភាពនៃកិច្ចព្រមព្រៀង TBT

(ឃ) លើកទឹកចិត្តស្ថាប័នដែលទទួលបន្ទុកស្តង់ដារ បទប្បញ្ញត្តិបច្ចេកទេស និងនីតិវិធីវាយតម្លៃស្របគ្នា នៅក្នុងភាគីនីមួយៗ ក្នុងការធ្វើកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ ដើម្បីប្រយោជន៍ទៅវិញទៅមក

(ង) ធ្វើការចូលរួមវិភាគទាន បើមានលទ្ធភាព នូវរាល់សកម្មភាពដែលពាក់ព័ន្ធទៅនឹងស្តង់ដារ បទប្បញ្ញត្តិបច្ចេកទេស និងនីតិវិធីវាយតម្លៃស្របគ្នា នៅក្នុងវេទិកាអន្តរជាតិ និងតំបន់ និង

(ច) ចូលរួមវិភាគការងារនៅក្នុងវិស័យស្តង់ដារ បទប្បញ្ញត្តិបច្ចេកទេស និងនីតិវិធីវាយតម្លៃស្របគ្នា ដើម្បីជៀសវាងនូវឧបសគ្គមិនចាំបាច់ចំពោះពាណិជ្ជកម្មរវាងបណ្តាភាគី ។

៣- ការអនុវត្តមាត្រានេះ ត្រូវតែអាស្រ័យលើមូលនិធិសមស្របជាចំបងដែលមាន ច្បាប់ និងបទប្បញ្ញត្តិដែលអាចអនុវត្តបាន នៃភាគីនីមួយៗ ។

មាត្រា ៤៧
កន្លែងសាកសួរពត៌មាន

១- ភាគីនីមួយៗត្រូវកំណត់កន្លែងសាកសួរពត៌មានដែលទទួលបន្ទុកទៅនឹងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការអនុវត្តកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ។

២- ភាគីនីមួយៗត្រូវផ្តល់ទៅឱ្យបណ្តាភាគីដទៃទៀតនូវឈ្មោះកន្លែងសាកសួរពត៌មានដែលបានកំណត់ និងរៀបរាប់លំអិត អំពីកន្លែងទាក់ទងនៃមន្ត្រីដែលពាក់ព័ន្ធនៅក្នុងស្ថាប័ននេះ រួមទាំងពត៌មានពីទូរស័ព្ទ ទូរសារ និងអ៊ីម៉ែល និងពត៌មានលំអិតផ្សេងៗ ទៀត។

៣- ភាគីនីមួយៗត្រូវជូនពត៌មានភ្លាមៗទៅបណ្តាភាគីដ៏ទៃទៀតឱ្យបានទាន់ពេលវេលានៅរាល់ការផ្លាស់ប្តូរកន្លែងសាកសួរពត៌មាន ឬការកែប្រែណាមួយទៅរាល់ពត៌មានដែលពាក់ព័ន្ធទៅនឹងមន្ត្រីទាំងនោះ។

មាត្រា ៤៨
អនុគណៈកម្មាធិការស្តីពីស្តង់ដារ បទប្បញ្ញត្តិបច្ចេកទេស និងនីតិវិធីវាយតម្លៃភាពស្របគ្នា

១- សម្រាប់គោលបំណងប្រសិទ្ធិភាពនៃការអនុវត្ត និងប្រតិបត្តិការជំពូកនេះ អនុគណៈកម្មការស្តីពីស្តង់ដារ បទប្បញ្ញត្តិបច្ចេកទេស និងនីតិវិធីវាយតម្លៃស្របគ្នា (ដែលហៅនៅក្នុងជំពូកនេះថា ("អនុគណៈកម្មការ") ត្រូវបង្កើតឡើងអនុលោមទៅតាមមាត្រា ១១។

២- មុខងាររបស់អនុគណៈកម្មការត្រូវ :

(ក) សម្របសម្រួលកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ ដោយអនុលោមទៅតាមមាត្រា ៤៦

(ខ) វិភាគអំពីវិស័យអាទិភាពដែលមានការឯកភាពទៅវិញទៅមក ដើម្បីបង្កើនកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ រួមទាំងការផ្តល់ការពិចារណាសមស្របទៅលើសំណើណាមួយរបស់ភាគីផងដែរ

(គ) បង្កើតកម្មវិធីការងារដោយមានការឯកភាពទៅវិញទៅមកលើវិស័យអាទិភាពនានា ដើម្បីសម្រួលដល់ការទទួលយកនូវលទ្ធផលនៃការវាយតម្លៃស្របគ្នា និងបទប្បញ្ញត្តិបច្ចេកទេស និងសមភាពនៃបទប្បញ្ញត្តិបច្ចេកទេស

(ឃ) ពិនិត្យមើលភាពជឿនលឿននៃកម្មវិធីការងារ

(ង) ពិនិត្យឡើងវិញអំពីការអនុវត្ត និងប្រតិបត្តិការ នៃជំពូកនេះ

(ច) សម្រួលដល់ការពិគ្រោះយោបល់បច្ចេកទេស

(ឆ) រាយការណ៍ នូវលទ្ធផលនៃការវិភាគ ជូនដល់គណៈកម្មការចម្រុះ និង

(ជ) បំពេញមុខងារផ្សេងៗទៀត ដែលផ្តល់ដោយគណៈកម្មការចម្រុះ ដោយអនុលោមទៅតាមមាត្រា ១១។

៣- អនុគណៈកម្មការត្រូវជួបទៅតាមទីកន្លែង និងពេលវេលាទៅតាមការឯកភាពដោយបណ្តាភាគី។

៤- បណ្តាភាគីត្រូវសម្រេចសម្រួលនូវរាល់សកម្មភាពដែលបង្កើតឡើងជាទ្វេភាគី តំបន់ និងពហុភាគី ជាមួយនឹងគោលដៅដើម្បីជៀសវាងនូវការធ្វើកិច្ចការជាន់គ្នាដែលមិនចាំបាច់ និងខិតខំជាអតិបរិមាសម្រាប់ប្រសិទ្ធិភាព ការងារនៃបណ្តាភាគីក្នុងកិច្ចការពាក់ព័ន្ធ។

៥- អនុគណៈកម្មការត្រូវ :

(ក) មានតំណាងពីរដ្ឋាភិបាលពីបណ្តាភាគីដែលទទួលបន្ទុក និង

(ខ) សហការដឹកនាំអង្គប្រជុំដោយមន្ត្រីរដ្ឋាភិបាលរបស់ជប៉ុន និងមន្ត្រីរដ្ឋាភិបាលម្នាក់របស់សមាជិកអាស៊ានដែលជាបណ្តាភាគី។

មាត្រា ៥៩

ការមិនអនុវត្តជំពូក ៩

នីតិវិធីដោះស្រាយវិវាទដែលមានចែងនៅក្នុងជំពូក ៩ មិនត្រូវបានអនុវត្តចំពោះជំពូកនេះឡើយ។

ជំពូក ៦

ពាណិជ្ជកម្មសេវាកម្ម

មាត្រា ៥០

ពាណិជ្ជកម្មសេវាកម្ម

១- ភាគីនីមួយៗត្រូវប្រឹងប្រែងចាត់វិធានការដោយយោងតាមច្បាប់ បទប្បញ្ញត្តិ និងគោលការណ៍ ដើម្បីឆ្ពោះទៅពង្រីកវិស័យពាណិជ្ជកម្មសេវាកម្ម រវាងបណ្តាភាគីឱ្យស៊ីសង្វាក់ទៅនឹង GATS ។

២- បណ្តាភាគី ដោយមានការចូលរួមពីបណ្តាសមាជិកអាស៊ាន និងជប៉ុន បន្តពិគ្រោះយោបល់ និងចរចារាល់បទប្បញ្ញត្តិសំរាប់ពាណិជ្ជកម្មសេវាកម្ម ក្នុងគំនិតរិះរកនូវវិធានដើម្បីឈានទៅធ្វើសេរីភាវូបនីយកម្ម និងជំរុញវិស័យពាណិជ្ជកម្មសេវាកម្មរវាងបណ្តាសមាជិកអាស៊ាន និងជប៉ុន និងដើម្បីពង្រីកសហប្រតិបត្តិការក្នុងការលើកកំពស់ប្រសិទ្ធិភាព និងភាពប្រកួតប្រជែងផ្នែកសេវាកម្ម និងការផ្គត់ផ្គង់សេវា របស់បណ្តាសមាជិកអាស៊ាន និងជប៉ុន។ ដើម្បីគោលបំណងនេះ អនុគណៈកម្មការស្តីពីពាណិជ្ជកម្មសេវាកម្ម ត្រូវចូលរួមដោយតំណាងពីរដ្ឋាភិបាលនៃសមាជិកអាស៊ានទាំងអស់ និងជប៉ុន និងត្រូវបង្កើតឡើងទៅតាមមាត្រា ១១ រយៈពេល ១ ឆ្នាំ ចាប់ពីកាលបរិច្ឆេទនៃចូលជាធរមាននៃកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ ដោយអនុលោមទៅតាមកថាខណ្ឌ ១ នៃមាត្រា ៧៩ ។

៣- លទ្ធផលនៃការចរចា ដែលមានចែងនៅក្នុងកថាខណ្ឌ ២ ប្រសិនបើមាន ត្រូវបញ្ចូលទៅក្នុងជំពូកនេះ ដោយអនុលោម ទៅតាមមាត្រា ៧៧ ។

ជំពូក ៧

ការវិនិយោគ

មាត្រា ៥១

ការវិនិយោគ

១- ភាគីនីមួយៗ ដោយយោងតាមច្បាប់ បទប្បញ្ញត្តិ និងគោលនយោបាយរបស់ខ្លួន ត្រូវខិតខំបង្កើត និងរក្សានូវលក្ខខណ្ឌល្អប្រសើ និងតម្លាភាព នៅក្នុងបណ្តាភាគី សំរាប់ការវិនិយោគរបស់អ្នកវិនិយោគ ពីបណ្តាភាគីផ្សេងៗទៀត ។

២- បណ្តាភាគី ដោយមានការចូលរួមពីបណ្តាសមាជិកអាស៊ាន និងជប៉ុន ត្រូវបន្តពិភាក្សា និងចរចារាល់បទប្បញ្ញត្តិសំរាប់ការវិនិយោគ ក្នុងបំណងលើកកំពស់ប្រសិទ្ធិភាព និងភាពប្រកួតប្រជែងផ្នែកបរិស្ថានវិនិយោគ របស់បណ្តាសមាជិកអាស៊ាន និងជប៉ុន តាមរយៈការធ្វើសេរីភាវូបនីកម្មបណ្តើរៗ ការជំរុញ ការសម្រួល និងការពារវិនិយោគ។ ដើម្បីគោលបំណងនេះ អនុគណៈកម្មការស្តីពីវិនិយោគ ដែលនឹងត្រូវចូលរួមពីតំណាងរបស់រដ្ឋាភិបាលនៃសមាជិកអាស៊ានទាំងអស់ និងជប៉ុន អនុលោមតាមមាត្រា ១១ នឹងត្រូវបង្កើតឡើង ក្នុងរយៈពេល ១ ឆ្នាំ ចាប់ពីកាលបរិច្ឆេទចូលជាធរមាននៃកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ ដោយអនុលោមទៅតាម កថាខណ្ឌ ១ នៃមាត្រា ៧៩។

៣- លទ្ធផលនៃការចរចា ដែលចែងនៅក្នុងកថាខណ្ឌ ២ ប្រសិនបើមាន ត្រូវបញ្ចូលទៅក្នុងជំពូកនេះ ដោយអនុលោមទៅតាមមាត្រា ៧៧។

ជំពូក ៨

សហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ច

មាត្រា ៥២

គោលការណ៍មូលដ្ឋាន

១-បណ្តាភាគី ដោយផ្អែកទៅលើធនធានដែលមាន និងគោរពទៅតាមច្បាប់ និងបទប្បញ្ញត្តិក្នុងស្រុកនានារបស់ខ្លួន ត្រូវជំរុញកិច្ចសហប្រតិបត្តិការនៅក្រោមកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ ដើម្បីផលប្រយោជន៍ទៅវិញទៅមក នៅក្នុងការធ្វើសេរីភាវូបនីយកម្ម និងសម្រួលពាណិជ្ជកម្ម និងការវិនិយោគរវាងបណ្តាភាគី និងដើម្បីបង្កើននូវសុខមាលភាពរបស់ប្រជាជននៃបណ្តាភាគី ដោយយកចិត្តទុកដាក់ទៅលើកម្រិតផ្សេងគ្នានៃការអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ចរវាងបណ្តារដ្ឋជាសមាជិកអាស៊ាន។

២- បណ្តាភាគីត្រូវជំរុញការអភិវឌ្ឍន៍ តំបន់ និងអនុតំបន់ តាមរយៈកិច្ចសហប្រតិបត្តិការសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ច រួមទាំងការសាងសមត្ថភាព ជំនួយបច្ចេកទេស និងសហប្រតិបត្តិការ និងសកម្មភាពផ្សេងៗស្រដៀងគ្នានេះ ដែលមានការព្រមព្រៀងទៅវិញទៅមករវាងបណ្តាភាគី។

មាត្រា ៥៣

វិស័យសហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ច

បណ្តាភាគីដោយផ្អែកទៅលើផលប្រយោជន៍ទៅវិញទៅមក ត្រូវរិះរក និងធ្វើសកម្មភាពសហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ចនៅក្នុងវិស័យ ដូចខាងក្រោម :

(ក) នីតិវិធីពាក់ព័ន្ធពាណិជ្ជកម្ម

(ខ) បរិស្ថានធុរៈកិច្ច

(គ) កម្មសិទ្ធិបញ្ញា

(ឃ) ថាមពល

(ង) ពត៌មាន និងបច្ចេកវិទ្យាគមនាគមន៍

(ច) អភិវឌ្ឍន៍ធនធានមនុស្ស

(ឆ) សហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យម

(ជ) ទេសចរណ៍ និងបដិសណ្ឋារកិច្ច

(ឈ) ដឹកជញ្ជូន និងឡូជីស្ទិច

(ញ) កសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ

(ដ) បរិស្ថាន

(ឋ) គោលនយោបាយប្រកួតប្រជែង និង

(ឌ) វិស័យផ្សេងៗទៀត ដែលអាចមានការព្រមព្រៀងទៅវិញទៅមក រវាងបណ្តាភាគី

មាត្រា ៥៤

អនុគណៈកម្មាធិការស្តីពីសហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ច

១-សម្រាប់គោលបំណងនៃការអនុវត្ត និងប្រតិបត្តិការជំពូកនេះ ប្រកបដោយប្រសិទ្ធិភាព អនុគណៈកម្មការសហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ច (ដែលហៅក្នុងមាត្រានេះថា "អនុគណៈកម្មការ") ស្របតាមមាត្រា ១១ នឹងត្រូវបង្កើតឡើងចាប់ពីកាលបរិច្ឆេទនៃការចូលជាធរមាននៃកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ ដោយអនុលោមទៅតាមកថាខណ្ឌ ១ នៃមាត្រា ៧៩ ។

២- មុខងាររបស់អនុគណៈកម្មការនេះ ត្រូវ :

(ក) កែប្រែ និងរៀបចំកម្មវិធីការងារពាក់ព័ន្ធជាក់លាក់ រៀបចំវិស័យ និងបង្កើតវិស័យនៃសហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ចនីមួយៗ ។

(ខ) ផ្តល់អនុសាសន៍លើកិច្ចសហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ចដែលមានស្រាប់ និងកម្មវិធីកិច្ចសហប្រតិបត្តិការថ្មីនៅក្រោមជំពូកនេះ ទៅតាមវិស័យអាទិភាព នៃបណ្តាភាគី

(គ) ពិនិត្យឡើងវិញ និងតាមដានការអនុវត្ត និងប្រតិបត្តិការនៃកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ និងការអនុវត្ត និងការបំពេញទៅតាមគោលការណ៍ជាមូលដ្ឋានរបស់ជំពូកនេះ និង

(ឃ) រាយការណ៍ការរកឃើញ និងលទ្ធផលនៃការពិភាក្សា ជូនទៅគណៈកម្មការចម្រុះ ។

៣- អនុគណៈកម្មការត្រូវ :

(ក) ចូលរួមដោយតំណាងពីរដ្ឋាភិបាលនៃប្រទេសសមាជិកអាស៊ានទាំងអស់ និងជប៉ុន និង

(ខ) ធ្វើជាសហប្រធានដោយមន្ត្រីមួយរូបរបស់រដ្ឋាភិបាលនៃរដ្ឋជាសមាជិកអាស៊ានណាមួយ និងមន្ត្រីមួយរូបពីរដ្ឋាភិបាលជប៉ុន ។

មាត្រា ៥៥

កម្មវិធីការងារសំរាប់សហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ច

១- រាល់កម្មវិធីការងារដែលរៀបចំឡើងទៅតាមវិស័យ និងបង្កើតឡើងនូវសកម្មភាពសហប្រតិបត្តិការតាម វិស័យនីមួយៗ ត្រូវមានចែងនៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ ៥ ។

២- រាល់ការកែប្រែកម្មវិធីការងារដែលមានស្រាប់ ឬការបង្កើតនូវកម្មវិធីការងារថ្មីផ្សេងៗទៀត ត្រូវតែធ្វើឡើងស្របតាមកថាខណ្ឌ ២ នៃមាត្រា៥៤ និងតាមរយៈការធ្វើវិសោធនកម្មឧបសម្ព័ន្ធ ៥ ដោយអនុលោមតាមនីតិវិធីដែលមានចែងនៅក្នុងមាត្រា ៧៧ ។

មាត្រា ៥៦

ធនធានសម្រាប់សហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ច

ដោយយកចិត្តទុកដាក់ទៅលើកម្រិតផ្សេងគ្នានៃការអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ច និងសមត្ថភាពរវាងបណ្តាភាគី បណ្តាធនធានសំរាប់សហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ចនៅក្រោមជំពូកនេះ ត្រូវអាចត្រូវបានផ្តល់ជូន តាមការព្រមព្រៀងទៅវិញទៅមកដោយបណ្តាភាគី ។

មាត្រា ៥៧

ការអនុវត្តសកម្មភាពសហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ច

១- សកម្មភាពសហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ចត្រូវចូលរួមយ៉ាងតិច សមាជិកអាស៊ាន (០២) និងជប៉ុន ។

២- ក្រៅពីថាខណ្ឌ ១ កម្មវិធីសហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ចអាចចូលរួមដោយសមាជិកអាស៊ាន (០១) និងជប៉ុន ផងដែរ ឱ្យតែកម្មវិធីទាំងនោះ មានលក្ខណៈជាតំបន់ និងផ្តល់ផលប្រយោជន៍ដល់បណ្តាប្រទេសសមាជិកអាស៊ានដទៃទៀត ។ កម្មវិធីទាំងនោះមានគោលបំណងកាត់បន្ថយគំលាតអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ចរវាងរដ្ឋជាសមាជិកអាស៊ាន ឬដើម្បីបង្កើននូវសុខមាលភាព ដល់ប្រជាជននៃបណ្តារដ្ឋសមាជិកអាស៊ាន ឈានបង្កើនសមាហរណកម្មអាស៊ាន ថែមទៀត ។

៣- បណ្តាភាគីត្រូវអនុវត្តសកម្មភាពសហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ច ទៅតាមពេលវេលាដែលបានព្រមព្រៀងទៅវិញទៅមក ។

មាត្រា ៥៨

ការមិនអនុវត្តជំពូក ៩

នីតិវិធីដោះស្រាយវិវាទដែលមានចែងនៅក្នុងជំពូក ៩ មិនត្រូវបានអនុវត្តសំរាប់ជំពូកនេះឡើយ ។

ជំពូក ៩
ការដោះស្រាយវិវាទ

មាត្រា ៥៩
និយមន័យ

សម្រាប់គោលបំណងនៃជំពូកនេះ ពាក្យ :

(ក) "ភាគីប្តឹងតវ៉ា" មានន័យថា ភាគីណាមួយ ឬបណ្តាភាគីដែលស្នើសុំធ្វើការពិគ្រោះយោបល់ នៅក្រោមកថាខ័ណ្ឌ ១ នៃមាត្រា ៦២

(ខ) "ភាគីនៃវិវាទ" មានន័យថា ភាគីណាមួយដែលជាភាគីប្តឹងតវ៉ា ឬភាគីត្រូវបានប្តឹងតវ៉ា

(គ) "ភាគីត្រូវបានប្តឹងតវ៉ា" មានន័យថា ភាគីណាមួយ ឬបណ្តាភាគីដែលស្នើសុំឱ្យមានការពិគ្រោះយោបល់ ដែលធ្វើឡើងក្រោមកថាខ័ណ្ឌ១ នៃមាត្រា ៦២ និង

(ឃ) "ភាគីទីបី" មានន័យថា ភាគីក្រៅពីបណ្តាភាគីនៃវិវាទដែលបានជូនពត៌មានពីចំណាប់អារម្មណ៍ជាលាយលក្ខអក្សរ អនុលោមទៅតាមមាត្រា ៦៦។

មាត្រា ៦០
វិសាលភាពនៃការអនុវត្ត

១- លើកលែងតែមានចែងផ្សេងក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ ជំពូកនេះត្រូវអនុវត្តដោយគោរពទៅតាមការដោះស្រាយរាល់វិវាទរវាងបណ្តាភាគីដែលពាក់ព័ន្ធទៅនឹងការបកស្រាយ ឬអនុវត្តកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ។

២- ជំពូកនេះអាចអនុវត្តបានចំពោះវិធានការដែលប៉ះពាល់ដល់ការប្រតិបត្តិ នៃកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ ដែលធ្វើឡើងដោយបណ្តារដ្ឋាភិបាល ឬអាជ្ញាធរ ថ្នាក់តំបន់ ឬមូលដ្ឋាន នៃភាគី។ នៅពេលដែលវេទិកាមជ្ឈត្តការសម្រេចថា បញ្ញត្តិនៃកិច្ចព្រមព្រៀងនេះមិនទាន់បានគោរពទៅតាមមាត្រា ៦៧ ភាគីទទួលខុសត្រូវ ត្រូវមានវិធានការសមស្របដែលមានដើម្បីធានាដល់ការប្រតិបត្តិនេះ។ កថាខ័ណ្ឌ ៣ និង ៤ នៃមាត្រា ៧១ ត្រូវអនុវត្តនៅក្នុងករណីដែលភាគីនោះ មិនទាន់មានលទ្ធភាពដើម្បីធានាដល់ការប្រតិបត្តិនោះ។

៣- គ្មានអ្វីនៅក្នុងជំពូកនេះ ត្រូវបុរេនិច្ឆ័យសិទ្ធិណាមួយនៃបណ្តាភាគី ដើម្បីឱ្យមានឧបាស្រ័យទៅរកនីតិវិធីដោះស្រាយវិវាទ ដែលមាននៅក្រោមកិច្ចព្រមព្រៀងអន្តរជាតិណាមួយ ដែលភាគីទាំងអស់នៃវិវាទ ជាបណ្តាភាគី ។

៤- ទោះបីមានកថាខណ្ឌ ៣ នៅពេលចាប់ផ្តើមបណ្តឹងដោះស្រាយវិវាទក្រោមជំពូកនេះ ឬក្រោមកិច្ចព្រមព្រៀងអន្តរជាតិដទៃទៀត ដែលបណ្តាភាគីនៃវិវាទជាបណ្តាភាគី យោងទៅតាមវិវាទជាក់ស្តែង វេទិកាមួយដែលបានជ្រើសរើសដោយភាគីប្តឹងតវ៉ា ត្រូវបានប្រើប្រាស់ដើម្បីបដិសេធនៃវេទិកាណាមួយផ្សេងទៀតសំរាប់វិវាទជាក់ស្តែងនោះ ។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ បញ្ហានេះមិនត្រូវអនុវត្ត ប្រសិនបើមានការដាច់ចេញ និងប្លែកពីគ្នា នៃសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចនានា នៅក្រោមកិច្ចព្រមព្រៀងអន្តរជាតិ ។

៥- សម្រាប់គោលបំណងនៃកថាខណ្ឌ ៣ និង ៤ ភាគីប្តឹងតវ៉ាត្រូវបានចាត់ទុកថា បានជ្រើសរើសវេទិកាមួយ ហើយនៅពេលដែលភាគីនោះបានសំណូមពរឱ្យបង្កើត ឬបញ្ជូនវិវាទទៅឱ្យវេទិកាមជ្ឈត្តការ ឬទៅឱ្យក្រុមដោះស្រាយវិវាទ អនុលោម ទៅតាមជំពូកនេះ ឬកិច្ចព្រមព្រៀងអន្តរជាតិផ្សេងទៀត ដែលបណ្តាភាគីនៃវិវាទជាបណ្តាភាគី ។

មាត្រា ៦១
កន្លែងទំនាក់ទំនង

១- សម្រាប់គោលបំណងនៃជំពូកនេះ ភាគីមួយអាចកំណត់កន្លែងទំនាក់ទំនងមួយ ដែលទទួលខុសត្រូវលើបញ្ហាទាំងអស់ដែលពាក់ព័ន្ធទៅនឹងជំពូកនេះ ។ ការដាក់ជូននូវសំណើ សេចក្តីជូនដំណឹងណាមួយ ឬឯកសារផ្សេងទៀត ក្រោមជំពូកនេះ ទៅឱ្យកន្លែងទំនាក់ទំនង ដូច្នេះ អ្នកដែលទទួលខុសត្រូវកិច្ចការនេះ ត្រូវទទួលទំនាក់ទំនងជាមួយភាគីនោះ ។

២-នៅពេលដែលភាគីមួយមិនជ្រើសយកការកំណត់កន្លែងទំនាក់ទំនង ដូចមានចែងនៅក្នុងកថាខណ្ឌ ១ ការដាក់ជូនសំណើ សេចក្តីជូនដំណឹងណាមួយ ឬឯកសារផ្សេងទៀត ក្រោមជំពូកនេះ ត្រូវតែធ្វើឡើងតាមកន្លែងទំនាក់ទំនងដែលភាគីបានកំណត់ ដោយអនុលោមទៅតាមមាត្រា ១២ ។

៣- ភាគីណាមួយដែលទទួលនូវសំណើ សេចក្តីជូនដំណឹង ឬឯកសារផ្សេងទៀត នៅក្រោមជំពូកនេះ ត្រូវជូនពត៌មានទៅភាគីស្នើសុំ ពីការទទួលបាននូវសំណើ ជាលាយល័ក្ខអក្សរ ។

មាត្រា ៦២

ការពិគ្រោះយោបល់

១- ភាគីមួយ ឬបណ្តាភាគីអាចធ្វើការស្នើជាលាយល័ក្ខអក្សរ ដើម្បីសុំការពិគ្រោះយោបល់ទៅភាគីផ្សេងទៀត ឬបណ្តាភាគី ពាក់ព័ន្ធបញ្ហាណាមួយអំពីការបកស្រាយ ឬអនុវត្តកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ នៅពេលដែលភាគីប្តឹងតវ៉ាចាត់ទុកថា ជាផលប្រយោជន៍ដែលកើតមានឡើងក្រោមកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ កំពុងត្រូវបានចាត់ជាមោឃៈភាព និងចុះខ្សោយ ដោយសារការខកខានមិនបានប្តឹងតវ៉ារបស់ភាគីនោះទៅនឹងកាតព្វកិច្ចរបស់ខ្លួននៅក្រោមកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ ឬដោយសារការអនុវត្តរបស់ភាគីប្តឹងតវ៉ាចំពោះវិធានការ ដែលខ្វាស់ទៅនឹងកាតព្វកិច្ចរបស់ខ្លួននៅក្រោមកិច្ចព្រម ព្រៀងនេះ ។

២- សំណូមពរណាមួយសំរាប់ការពិគ្រោះយោបល់ នឹងត្រូវដាក់ស្នើជាលាយល័ក្ខអក្សរ ដោយបញ្ចូលនូវការចង្អុលបង្ហាញនូវវិធានការជាក់លាក់លើបញ្ហា និងធ្វើការបញ្ជាក់នូវមូលដ្ឋាននៃរឿងរ៉ាវជាក់ស្តែង និងមូលដ្ឋានច្បាប់ (រួមទាំងរាល់បទប្បញ្ញត្តិនៃកិច្ចព្រមព្រៀងដែលបានអះអាងថាបានបំពាន និងរាល់បទប្បញ្ញត្តិពាក់ព័ន្ធ) នៅក្នុងការប្តឹង ។ នៅក្នុងពេលនោះ ភាគីប្តឹងតវ៉ាត្រូវជូនដំណឹងទៅបណ្តាភាគីទាំងអស់ ។

៣- នៅពេលដែលបានទទួលសំណើដូចដែលមានចែងនៅក្នុងកថាខ័ណ្ឌ ១ ភាគីដែលបានប្តឹងតវ៉ាត្រូវចេញលិខិតជូនដំណឹងជាបន្ទាន់អំពីការទទួលសំណើនេះ ទៅភាគីប្តឹងតវ៉ា និងបណ្តាភាគីទាំងអស់ក្នុងពេលតំណាលគ្នានោះ ។

៤- ប្រសិនបើសំណើសំរាប់ការពិគ្រោះត្រូវបានធ្វើឡើង ភាគីត្រូវបានប្តឹងតវ៉ាត្រូវឆ្លើយតបទៅនឹងសំណើក្នុងរយៈពេលដប់ (១០) ថ្ងៃ បន្ទាប់ពីកាលបរិច្ឆេទនៃការទទួលសំណើ និងត្រូវចាប់ផ្តើមពិគ្រោះដោយស្មោះត្រង់ក្នុងរយៈពេលមិនលើសពីសាមសិប (៣០) ថ្ងៃ បន្ទាប់ពីកាលបរិច្ឆេទទួលសំណើ ក្នុងគំនិតមួយដើម្បីឈានទៅរកដំណោះស្រាយមួយដែលពេញចិត្តទាំងសងខាង ។

៥- បណ្តាភាគីវិវាទត្រូវខិតខំដើម្បីឈានដល់ដំណោះស្រាយពេញចិត្តទៅវិញទៅមក លើបញ្ហាណាក៏ដោយ តាមរយៈការពិគ្រោះយោបល់ក្រោមមាត្រានេះ ។ ក្នុងគោលដៅនេះ បណ្តាភាគីនៃវិវាទត្រូវផ្តល់ឱ្យគ្នានូវព័ត៌មានគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីបង្កលទ្ធភាពឱ្យមានការពិនិត្យពេញលេញចំពោះរឿងវិវាទនោះ ។

៦- ការពិគ្រោះចាត់ទុកថា ជាការសម្ងាត់ និងរវាងបណ្តាភាគីនៃវិវាទ និងដោយមិនប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិរបស់ភាគីណាមួយក្នុងការបណ្តឹងបន្តក្រោមជំពូកនេះ ឬដំណើរការនីតិវិធីផ្សេងទៀត ។ បណ្តាភាគីនៃវិវាទត្រូវជូនដំណឹងទៅបណ្តាភាគីទាំងអស់នូវលទ្ធផលនៃការពិគ្រោះយោបល់នោះ ។

៧- ក្នុងករណីបន្ទាន់ រាប់បញ្ចូលទាំងករណីនៃទំនិញឆាប់ស្អុយរលួយ បណ្តាភាគីនៃវិវាទ ត្រូវតែចាប់ផ្តើមការពិគ្រោះយោបល់ ក្នុងរយៈពេលមិនឱ្យលើសពីដប់ (១០) ថ្ងៃ បន្ទាប់ពីកាលបរិច្ឆេទទទួលបានសំណើពីភាគី ត្រូវបានប្តឹងតវ៉ា ។

៨- ក្នុងករណីបន្ទាន់ រាប់បញ្ចូលទាំងករណីនៃទំនិញឆាប់ស្អុយរលួយ បណ្តាភាគីនៃវិវាទ ត្រូវខិតខំប្រឹងប្រែងជំរុញកិច្ចពិគ្រោះយោបល់ឱ្យអស់ពីលទ្ធភាព ។

មាត្រា ៦៣
ការសម្រុះសម្រួល ការផ្សះផ្សារ និងសន្ធានកម្ម

១- ការសម្រុះសម្រួល ការផ្សះផ្សា និងសន្ធានកម្ម គឺជានីតិវិធីដែលធ្វើឡើងដោយស្ម័គ្រចិត្ត បើបណ្តាភាគីវិវាទឯកភាពគ្នា ។

២- ការសម្រុះសម្រួល ការផ្សះផ្សា និងសន្ធានកម្ម អាចស្នើដោយភាគីនៃវិវាទណាមួយនៅពេលណាមួយក៏បាន ។ ពួកគេអាចចាប់ផ្តើមនៅពេលណាមួយក៏បាន ឱ្យតែមានការឯកភាពដោយបណ្តាភាគីនៃវិវាទ និងបញ្ចប់នៅពេលណាក៏បានដោយមានការស្នើដោយភាគីវិវាទណាមួយ ។

៣- ប្រសិនបើភាគីនៃវិវាទឯកភាព ការសម្រុះសម្រួល ការផ្សះផ្សា និងសន្ធានកម្ម អាចបន្តទៅតាមដំណើរការនីតិវិធីដែលមានចែងនៅក្នុងជំពូកនេះ ។

៤- បណ្តឹងមានការពាក់ព័ន្ធទៅនឹងការសម្រុះសម្រួល ការផ្សះផ្សា និងសន្ធានកម្ម ហើយជាពិសេស ជំហរដែលប្រកាន់យកដោយបណ្តាភាគីនៃវិវាទ នៅក្នុងអំឡុងពេលនៃបណ្តឹង ភាគីត្រូវរក្សាភាពសម្ងាត់ និងមិនមានការធ្វើបុរេនិច្ឆ័យចំពោះសិទ្ធិនៃភាគីណាមួយនៅក្នុងបណ្តឹងនៅក្រោមជំពូកនេះ ឬបណ្តឹងដទៃទៀត ។

មាត្រា ៦៤
ការបង្កើតវេទិកាមជ្ឈត្តការ

១- ភាគីប្តឹងតវ៉ាអាចស្នើជាលាយល័ក្ខអក្សរទៅភាគីត្រូវបានប្តឹងតវ៉ា ធ្វើការបង្កើតវេទិកាមជ្ឈត្តការមួយ :

(ក) ប្រសិនបើភាគីត្រូវបានប្តឹងតវ៉ាមិនឆ្លើយតបក្នុងអំឡុងពេលដប់ (១០) ថ្ងៃ ឬ មិនបានចូលពិគ្រោះយោបល់ក្នុងអំឡុងពេលសាមសិប (៣០) ថ្ងៃ បន្ទាប់ពីកាលបរិច្ឆេទនៃការទទួលសំណើពីកិច្ចពិគ្រោះយោបល់ ឬ

(ខ) ប្រសិនបើបណ្តាភាគីនៃវិវាទខកខានមិនបានដោះស្រាយវិវាទតាមរយៈការពិគ្រោះយោបល់ក្នុងអំឡុងហុកសិប (៦០) ថ្ងៃ បន្ទាប់ពីកាលបរិច្ឆេទទទួលសំណើដើម្បីពិគ្រោះ ឬ ម្ភៃ (២០) ថ្ងៃបន្ទាប់ពីកាលបរិច្ឆេទក្នុងករណីបន្ទាន់ រួមទាំងករណីដែលពាក់ព័ន្ធដល់ទំនិញឆាប់ស្អុយរលួយ ។

២- លិខិតថតចម្លងសំណើដែលមានចែងនៅក្នុងកថាខ័ណ្ឌ ១ ក៏ត្រូវបញ្ជូនទៅឱ្យបណ្តាភាគីទាំងអស់ផងដែរ ។

៣- នៅពេលមានភាគីប្តឹងតវ៉ាច្រើនជាងមួយស្នើឱ្យបង្កើតវេទិកាមជ្ឈត្តការមួយពាក់ព័ន្ធទៅនឹងបញ្ហាដូចគ្នាខាងលើ នៅពេលណាក៏ដោយឱ្យតែអាចធ្វើបាន វេទិកាមជ្ឈត្តការមួយត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយបណ្តាភាគីនៃវិវាទ ដើម្បីពិនិត្យលើបញ្ហា ដោយយកចិត្តទុកដាក់ទៅលើសិទ្ធិនៃភាគីវិវាទនីមួយៗ ។

៤- នៅពេលដែលវេទិកាមជ្ឈត្តការតែមួយត្រូវបានបង្កើតឡើង ក្រោមកថាខ័ណ្ឌ ៣ វេទិកាមជ្ឈត្តការនោះ ត្រូវរៀបចំការពិនិត្យ និងបង្ហាញលទ្ធផលទៅដល់បណ្តាភាគីវិវាទទាំងអស់ នៅក្នុងលក្ខណៈដែលសិទ្ធិដែលបណ្តាភាគីវិវាទដែលគួរត្រូវទទួលបាននូវវេទិកាមជ្ឈត្តការដោយឡែកផ្សេងទៀត ពិនិត្យបញ្ហាដូចគ្នានេះ គឺគ្មានហេតុផលណាត្រូវបានបុរេនិច្ឆ័យឡើយ ។ ប្រសិនបើភាគីណាមួយនៃបណ្តាភាគីវិវាទធ្វើការស្នើបែបនេះ វេទិកាមជ្ឈត្តការអាចចេញនូវសេចក្តីសម្រេចដោយឡែកអំពីវិវាទពាក់ព័ន្ធ ឱ្យតែក្របខ័ណ្ឌពេលវេលាសម្រាប់ចេញសេចក្តីសម្រេចនោះផ្តល់ឱកាសឱ្យ ។ ការស្នើសុំជាលាយល័ក្ខអក្សរដោយភាគីណាមួយនៃវិវាទ ត្រូវផ្តល់ជូនដល់បណ្តាភាគីនៃវិវាទផ្សេងៗទៀត ហើយភាគីនីមួយៗ នៃវិវាទត្រូវមានសិទ្ធិចូលបង្ហាញ នៅពេលដែលភាគីណាមួយផ្សេងទៀតនៃវិវាទ ចូលបង្ហាញទស្សនៈរបស់គេនៅវេទិកាមជ្ឈត្តការ ។

៥- នៅពេលដែលមានវេទិកាមជ្ឈត្តការច្រើនជាងមួយត្រូវបានបង្កើតឡើង ដើម្បីពិនិត្យបញ្ហាដូចគ្នា ក្នុងកិរិតអតិបរិមាដែលអាចធ្វើទៅបាន បុគ្គលដដែលនោះ ត្រូវបានចាត់តាំងដោយបណ្តាភាគីវិវាទ ដើម្បីចូលរួមដោះស្រាយវិវាទនៅក្នុងវេទិកាមជ្ឈត្តការដោយឡែកនីមួយៗ ។

៦- សំណើណាមួយដើម្បីធ្វើការបង្កើតវេទិការមជ្ឈត្តការមួយ ត្រូវបញ្ជាក់ថាតើការពិគ្រោះយោបល់នៅក្រោមមាត្រា ៦២ ត្រូវបានធ្វើឬទេ ត្រូវចង្អុលបង្ហាញមូលដ្ឋានការពិតសំរាប់បណ្តឹង ដោយរាប់បញ្ចូលទាំងវិធានការជាក់ស្តែងនានា នៃបញ្ហា និងផ្តល់នូវមូលដ្ឋានច្បាប់នៃបណ្តឹងដោយរួមទាំងបទប្បញ្ញត្តិនៃកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ ដែលត្រូវបានអះអាងថាត្រូវបានបំពាន និងបទប្បញ្ញត្តិដែលពាក់ព័ន្ធដទៃៗទៀត ។

មាត្រា ៦៥
សមាសភាពវេទិកាមជ្ឈត្តការ

១- វេទិកាមជ្ឈត្តការត្រូវមានសមាជិកចំនួនបី (៣) រូប ។

២- ភាគីប្តឹងតវ៉ា និងភាគីត្រូវបានប្តឹងតវ៉ាត្រូវ ក្នុងអំឡុងរយៈពេលសាមសិប (៣០) ថ្ងៃ បន្ទាប់ពីកាលបរិច្ឆេទទទួលបានសំណើសំរាប់ការបង្កើតវេទិកាមជ្ឈត្តការ ភាគីមួយៗត្រូវតែងតាំងមជ្ឈត្តករមួយ (១)រូប ដែលអាចជាជនជាតិរបស់ភាគីវិវាទណាមួយ និងស្នើតែងតាំងបេក្ខភាពរហូតចំនួនបី (៣) រូប ដើម្បីចូលរួមធ្វើជាមជ្ឈត្តករទីបី ជាអ្នកដែលត្រូវធ្វើជាប្រធានវេទិកាមជ្ឈត្តការ ។ មជ្ឈត្តករទីបីមិនមែនជនជាតិនៃភាគីវិវាទណាមួយឡើយ ហើយក៏មិនមានទីកន្លែងស្នាក់នៅធម្មតារបស់គាត់នៅក្នុងភាគីវិវាទណាមួយឡើយ ហើយក៏មិនត្រូវបានបំរើការងារឱ្យភាគីវិវាទណាមួយដែរ ហើយក៏មិនមានទំនាក់ទំនងជាមួយជាមួយនឹងរឿងវិវាទនេះ ទោះជានៅក្នុងរូបភាពពពាក់ដោយ ។

៣- ភាគីប្តឹងតវ៉ា និងភាគីត្រូវបានប្តឹងតវ៉ា ត្រូវព្រមព្រៀងទៅលើការជ្រើសរើសមជ្ឈត្តករទីបីក្នុងកំឡុងសែសិបប្រាំ (៤៥) ថ្ងៃ បន្ទាប់ពីកាលបរិច្ឆេទនៃការទទួលសំណើសំរាប់ការបង្កើតវេទិកាមជ្ឈត្តការ ដោយយកចិត្តទុកដាក់ទៅលើបេក្ខភាពនានាដែលបានស្នើឡើងទៅតាមកថាខ័ណ្ឌ ២ ។ ប្រសិនបើភាគីប្តឹងតវ៉ា ឬភាគីត្រូវបានប្តឹងតវ៉ា មិនបានជ្រើសរើសមជ្ឈត្តករទៅតាមកថាខណ្ឌ ២ ឬប្រសិនបើបណ្តាភាគីនៃវិវាទខកខានមិនបានព្រមព្រៀងអំពីការជ្រើសរើសមជ្ឈត្តករទៅតាមកថាខ័ណ្ឌនេះទេ អគ្គនាយកនៃអង្គការពាណិជ្ជកម្មពិភពលោកត្រូវបានស្នើជ្រើសរើសជាបេក្ខភាពជាបន្ទាន់ ។ ក្នុងករណីដែលអគ្គនាយកនៃអង្គការពាណិជ្ជកម្មពិភពលោកជាជនជាតិនៃភាគីវិវាទណាមួយ អគ្គនាយករង

ឬមន្ត្រីជាន់ខ្ពស់មានឋានៈបន្ទាប់នោះដែលមិនមែនជាជនជាតិនៃភាគីវិវាទណាមួយ ត្រូវបានស្នើជ្រើសរើសជាបេក្ខភាព។ ការជ្រើសរើសដែលបានធ្វើតាមកថាខ័ណ្ឌនេះបាន លើកលែងតែ ភាគីប្តឹងតវ៉ា ឬភាគីត្រូវបានប្តឹងតវ៉ាខកខានមិនបានធ្វើការជ្រើសរើសមជ្ឈត្តករទីបីរបស់ពួកគេ។

៤- កាលបរិច្ឆេទនៃការបង្កើតវេទិកាមជ្ឈត្តការ ត្រូវជាកាលបរិច្ឆេទដែលមជ្ឈត្តករទីបីត្រូវបានជ្រើសរើស ដោយអនុលោម ទៅតាមកថាខ័ណ្ឌ ៣។

៥- ប្រសិនបើមជ្ឈត្តករ ដែលបានជ្រើសរើសនៅក្រោមមាត្រានេះ លាឈប់ ឬគ្មានសមត្ថភាពបំពេញមុខងារ សមាជិកស្នងត្រូវបានជ្រើសរើសតាមរបៀបដូចគ្នា ដូចបានរៀបរាប់សំរាប់ការជ្រើសរើសសមាជិកដើម ដែលសមាជិកស្នងនេះត្រូវមានអំណាច និងកាតព្វកិច្ចដូចសមាជិកដើមដែរ។ ការងាររបស់វេទិកាមជ្ឈត្តការ ត្រូវព្យួររហូតទាល់តែមានការជ្រើសរើសសមាជិកស្នង។

៦- បុគ្គលណាម្នាក់ដែលត្រូវបានជ្រើសរើសជាមជ្ឈត្តករ ត្រូវមានជំនាញ ឬបទពិសោធន៍ខាងច្បាប់ ពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ បញ្ហាផ្សេងទៀតដែលគ្របដណ្តប់ដោយកិច្ចព្រមព្រៀង ឬការដោះស្រាយវិវាទដែលកើតមានឡើងនៅក្រោមកិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ។ មជ្ឈត្តករត្រូវបានជ្រើសរើសយ៉ាងតឹងរឹងឈរលើមូលដ្ឋានសត្យានុម័ត ភាពជឿជាក់បាន ភាពត្រឹមត្រូវ និងឯករាជ្យភាព និងប្រកាន់គំរិយាបទនឹងនក្នុងរយៈពេលដំណាក់ការជំនុំជំរះក្តី។ ប្រសិនបើភាគីវិវាទយល់ឃើញថា មជ្ឈត្តកររូបនោះ មិនបានប្រកាន់ខ្ជាប់នូវមូលដ្ឋានដែលចែងខាងលើ បណ្តាភាគនៃវិវាទត្រូវពិគ្រោះយោបល់ ហើយបើមានការឯកភាពគ្នា មជ្ឈត្តករនោះនឹងត្រូវដកចេញ ហើយមជ្ឈត្តករថ្មីមួយរូបទៀត នឹងត្រូវតែងតាំងជំនួស ស្របទៅតាមមាត្រានេះ។

មាត្រា ៦៦
ភាគីទី បី

១. ភាគីណាមួយដែលមានផលប្រយោជន៍ជុំកំភួនក្នុងរឿងវិវាទមួយនៅមុនពេល វេទិកាមជ្ឈត្តការ និងបានជូនដំណឹងអំពីការចាប់អារម្មណ៍របស់ខ្លួនជាលាយលក្ខណ៍អក្សរទៅបណ្តាភាគីនៃវិវាទនេះ និងបណ្តាភាគីទាំងអស់ ត្រូវមានឱកាសដាក់ជូននូវការចាប់អារម្មណ៍នោះជាលាយលក្ខណ៍អក្សរទៅវេទិកាមជ្ឈត្តការ។ សំណើនេះត្រូវដាក់ជូនទៅបណ្តាភាគីនៃវិវាទ និងដែលអាចឆ្លុះបញ្ចាំងទៅនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តការ។

២. បណ្តាភាគីទី ៣ ត្រូវទទួលការដាក់ឱ្យពិនិត្យពីបណ្តាភាគីនៃវិវាទនូវកិច្ចប្រជុំលើកទីមួយនៃវេទិកាមជ្ឈត្តការ។

៣. ប្រសិនបើភាគីទី ៣ គិតថាវិធានការមួយដែលជាកម្មវត្ថុនៃរឿងក្តីរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តការ ហើយវិធានការនោះធ្វើឱ្យមោឃៈ ឬថយចុះនូវប្រយោជន៍របស់ខ្លួនមានកាន់តែច្រើនឡើង នៅក្រោមបណ្តាកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ ភាគីទីបីនោះ អាចងាកទៅរកនីតិវិធីដោះស្រាយវិវាទធម្មតា នៅក្រោមជំពូកនេះ។

មាត្រា ៦៧
មុខងារវេទិកាមជ្ឈត្តការ

១- វេទិកាមជ្ឈត្តការ ដែលបង្កើតឡើងទៅតាមមាត្រា ៦៤ :

(ក) គួរធ្វើការវាយតម្លៃលើបញ្ហាមុនវា រួមទាំង ការពិនិត្យលើអង្គហេតុរបស់សំណុំរឿងនោះ និងភាពអាចអនុវត្តបាន និងស្របគ្នាទៅនឹងកិច្ចព្រមព្រៀង

(ខ) គួរពិគ្រោះជាមួយបណ្តាភាគីនៃវិវាទឱ្យបានសមរម្យ និងផ្តល់ឱកាសគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីបង្កើតដំណោះស្រាយពេញចិត្តទៅវិញទៅមក

(គ) ត្រូវធ្វើការសម្រេចទៅតាមកិច្ចព្រមព្រៀង និងវិធាននៃច្បាប់អន្តរជាតិដែលមាន

(ឃ) ត្រូវកំណត់ នៅក្នុងការសម្រេច ក្នុងការបង្ហាញឱ្យឃើញនូវតថភាពច្បាប់ និងអង្គហេតុ និងរួមជាមួយនឹងមូលហេតុ

(ង) អាចក្រៅពីផ្តល់នូវការបង្ហាញពីលទ្ធផល រួមទាំងសេចក្តីសម្រេច ដែលស្នើឡើងសម្រាប់ជម្រើសក្នុងការអនុវត្ត ដើម្បីឱ្យបណ្តាភាគីនៃវិវាទពិចារណា ស្របជាមួយនឹងមាត្រា ៧១

(ច) មិនអាច សម្រេច បន្ថែម ឬបន្ថយសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ច នៃភាគីណាមួយដែលមានចែងនៅក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ។

២- វេទិកាមជ្ឈត្តការអាចស្វែងរកពីបណ្តាភាគី នូវពត៌មានពាក់ព័ន្ធដែលចាត់ទុកថាចាំបាច់ និងសមស្រប។ បណ្តាភាគីត្រូវឆ្លើយតបជាបន្ទាន់ និងក្បោះក្បាយ ទៅនឹងសំណូមពររបស់វេទិការមជ្ឈត្តការចំពោះពត៌មានទាំងនោះ។

៣- វេទិកាមជ្ឈត្តការអាចស្វែងរកពត៌មានពីប្រភពផ្សេងៗទៀត និងពិគ្រោះជាមួយអ្នកជំនាញដើម្បីប្រមូលយោបល់ពីភាពពិតនៃបញ្ហា ។ ចំពោះបញ្ហាពិតពាក់ព័ន្ធទៅនឹងបញ្ហាវិទ្យាសាស្ត្រ និងបច្ចេកទេសដែលលើកឡើងដោយភាគីវិវាទណាមួយវេទិកាមជ្ឈត្តការអាចស្នើនូវរបាយការណ៍ណែនាំជាលាយល័ក្ខអក្សរពីអ្នកជំនាញ ។ ដោយមានសំណើពីភាគីណាមួយនៃវិវាទ ឬក៏និតផ្ទាល់របស់ភាគីនោះ វេទិកាមជ្ឈត្តការអាចជ្រើសរើសអ្នកជំនាញខាងវិទ្យាសាស្ត្រ និងបច្ចេកទេស ដោយមានការពិគ្រោះជាមួយនឹងបណ្តាភាគីនៃវិវាទ មិនតិចជាងអ្នកជំនាញពីរ (២) នាក់ ជាអ្នកដែល ជួយវេទិកាមជ្ឈត្តការក្នុងអំឡុងពេលជំរះក្តីទាំងមូល ប៉ុន្តែជាអ្នកមិនមានសិទ្ធិបោះឆ្នោតចំពោះការសម្រេចណាមួយដែលបានធ្វើឡើងដោយវេទិកាមជ្ឈត្តការ រួមទាំងការសម្រេចចុងក្រោយរបស់វាផងដែរ ។ រាល់ពត៌មាន និងការណែនាំបច្ចេកទេសដែលទទួលបាន ត្រូវផ្តល់ជូនបណ្តាភាគីនៃវិវាទទាំងអស់ ។

មាត្រា ៦៨

ដំណាក់ការជំរះក្តីរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តការ

១- វិធាន និងនីតិវិធីទាំងឡាយដែលមានចែងនៅក្នុងមាត្រានេះ ត្រូវអនុវត្តចំពោះដំណាក់ការជំរះក្តីវេទិកាមជ្ឈត្តការ ។

២- បណ្តាភាគីនៃវិវាទ ដោយពិគ្រោះយោបល់ជាមួយវេទិកាមជ្ឈត្តការ អាចព្រមព្រៀងក្នុងការអនុម័តវិធាន និងនីតិវិធីបន្ថែម ដែលមិនស៊ីសង្វាក់ជាមួយនឹងបទប្បញ្ញត្តិនៃមាត្រានេះ ។

លក្ខខ័ណ្ឌការងារសំរាប់វេទិកាមជ្ឈត្តការ

៣- វេទិកាមជ្ឈត្តការត្រូវមានលក្ខខ័ណ្ឌការងារដូចខាងក្រោម :

"ពិនិត្យរាល់ (បទប្បញ្ញត្តិក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងនេះដែលដកស្រង់ដោយបណ្តាភាគីនៃវិវាទ) បញ្ហាដែលទាក់ទងទៅនឹងសំណើបង្កើត វេទិកាមជ្ឈត្តការ អនុលោមទៅតាមមាត្រា ៦៤ និងបញ្ហាសេចក្តីសម្រេច រួមទាំងគំហើញការពិត និងការកំណត់ផ្សេងៗ និងសំណើជំរើសអនុវត្ត ប្រសិនបើមាន ដូចមានចែងនៅក្នុងមាត្រា ៦៧"

ការដាក់ស្នើជាលាយល័ក្ខអក្សរ និងឯកសារផ្សេងៗទៀត

៤- ភាគីនីមួយៗ នៃវិវាទ ត្រូវផ្ញើទៅឱ្យបណ្តាភាគីផ្សេងទៀតនៃវិវាទ នូវច្បាប់ចម្លងមួយច្បាប់ដាក់ជូនវេទិកាមជ្ឈត្តការ ។

៥- ចំពោះសំណើ ឬការជូនដំណឹងណាមួយ ឬឯកសារផ្សេងៗដែលពាក់ព័ន្ធទៅនឹងនីតិវិធីវេទិកាមជ្ឈត្តការ ដែលមិនគ្របដណ្តប់ដោយកថាខ័ណ្ឌ ៤ ភាគីនីមួយៗនៃវិវាទ ត្រូវធ្វើច្បាប់ចម្លងទៅឱ្យបណ្តាភាគីវិវាទ តាមរយៈ ទូរសារ អ៊ីម៉ែល ឬមធ្យោបាយបញ្ជូនតាមអេឡិចត្រូនិចផ្សេងៗទៀត ។

៦- ភាគីនីមួយៗនៃវិវាទ នៅពេលណាក៏ដោយ អាចកែតម្រូវកំហុសតិចតួចនៅក្នុងសំណើ សេចក្តីជូនដំណឹង ការដាក់សំណើជាលាយលក្ខអក្សរ ឬឯកសារពាក់ព័ន្ធទៅនឹងដំណាក់ការជំរះក្តីរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តការ ដោយបញ្ជូននូវឯកសារថ្មីច្បាស់ៗ ដោយមានបញ្ជាក់អំពីការផ្លាស់ប្តូរមួយចំនួនផងដែរ ។

កាលវិភាគ

៧- បន្ទាប់ពីការពិគ្រោះជាមួយបណ្តាភាគីវិវាទ វេទិកាមជ្ឈត្តការ ត្រូវអនុវត្តជាបន្ទាន់ ហើយនៅពេលណាក៏ដោយឱ្យតែអាចធ្វើទៅបាន នៅក្នុងអំឡុងពេលប្រាំពីរ (៧) ថ្ងៃ បន្ទាប់ពីការបង្កើតវេទិកាមជ្ឈត្តការ ត្រូវកំណត់កាលវិភាគសំរាប់ដំណើរការវេទិកាមជ្ឈត្តការ ។ កាលវិភាគដែលបានកំណត់សំរាប់វេទិការមជ្ឈត្តការ ត្រូវការបញ្ជាក់ឱ្យបានច្បាស់លាស់នូវពេលកំណត់សំរាប់ដាក់ស្នើជាលាយល័ក្ខអក្សរទៅឱ្យភាគីវិវាទ ។ ការកែប្រែកាលវិភាគនេះអាចត្រូវបានធ្វើដោយមានការព្រមព្រៀងពីបណ្តាភាគីវិវាទ ដោយមានការពិគ្រោះយោបល់ជាមួយនឹង វេទិកាមជ្ឈត្តការ ផ្តល់ដោយបណ្តាភាគីនៃវិវាទ ។

ប្រតិបត្តិការរបស់ វេទិកាមជ្ឈត្តការ

៨- វេទិកាមជ្ឈត្តការ ត្រូវធ្វើការប្រជុំដោយសម្ងាត់ ។ បណ្តាភាគីនៃវិវាទត្រូវមានវត្តមាននៅក្នុងកិច្ចប្រជុំ នៅពេលដែលមានការអញ្ជើញឱ្យបង្ហាញខ្លួនតែប៉ុណ្ណោះនៅមុខវេទិកាមជ្ឈត្តការ ។

៩- បណ្តាភាគីទីបីទាំងអស់ ដែលបានជូនដំណឹងអំពីការចាប់អារម្មណ៍ចំពោះវិវាទ ត្រូវបានអញ្ជើញជាលាយល័ក្ខអក្សរឱ្យចូលរួមបញ្ចេញមតិរបស់ពួកគេនៅក្នុងសម័យប្រជុំលើកទីមួយ នៃដំណាក់ការជំរះក្តីរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តការ ដែលបានលៃលកសម្រាប់គោលបំណងនេះ ។ រាល់បណ្តាភាគីទីបីទាំងនេះ អាចត្រូវបង្ហាញមុខនៅក្នុងអំឡុងពេលនៃកិច្ចប្រជុំ ។

១០- រាល់ការពិភាក្សារបស់វេទិកាមជ្ឈត្តការ និងឯកសារដែលបានដាក់ស្នើ ត្រូវតែរក្សាជាសម្ងាត់ ។

១១- ថ្វីបើកថាខ័ណ្ឌ ១០ បានអនុញ្ញាតិឱ្យភាគីណាមួយនៃវិវាទ អាចធ្វើសេចក្តីថ្លែងការជាសាធារណៈនូវគោលជំហរ និងទស្សនៈរបស់ខ្លួនដែលពាក់ព័ន្ធទៅនឹងវិវាទ ប៉ុន្តែត្រូវតែធ្វើជាសម្ងាត់នូវនៅពត៌មាន និងការដាក់ស្នើនានា ដែលធ្វើដោយភាគីវិវាទផ្សេងទៀត ដែលបណ្តាភាគីវិវាទទុកជាការសម្ងាត់។ នៅពេលដែលភាគីវិវាទមួយដាក់នូវសំណើកែថ្មីជាសម្ងាត់ នៃសំណើរបស់ខ្លួនជាលាយល័ក្ខអក្សរទៅវេទិកាមជ្ឈត្តការ តាមការស្នើសុំរបស់ភាគីផ្សេងទៀតនៃវិវាទភាគីនោះ ត្រូវផ្តល់ផងដែរនូវសេចក្តីសង្ខេបមិនសម្ងាត់នៃពត៌មាន ឬការដាក់ស្នើជាលាយល័ក្ខអក្សរ ដែលអាចបើកចំហជាសាធារណៈ។

១២- ទីកន្លែងសម្រាប់ដំណាក់ការរឿងក្តីរបស់ វេទិការមជ្ឈត្តការ នឹងត្រូវសម្រេចដោយមានការព្រមព្រៀងដោយភាគីប្តឹងតវ៉ា និងភាគីត្រូវបានប្តឹងតវ៉ា។ ប្រសិនបើមិនមានការព្រមព្រៀង ទីកន្លែងអាចជំនួសបាននៅក្នុងចំណោមរាជធានីនានានៃបណ្តាភាគីវិវាទដោយត្រូវបើកកិច្ចប្រជុំជំរះក្តីរបស់វេទិការមជ្ឈត្តការលើកទីមួយ នៅក្នុងរាជធានី (១) នៃបណ្តារាជធានីរបស់ភាគីត្រូវបានប្តឹងតវ៉ា។

១៣- បណ្តាភាគីនៃវិវាទត្រូវបានផ្តល់ឱកាសចូលរួមធ្វើបទឧទ្ទេសនាម ធ្វើសេចក្តីថ្លែងការ ការឆ្លើយតប ឬការជំទាស់នៅក្នុងដំណាក់ការរឿងក្តីរបស់វេទិការមជ្ឈត្តការ។ ពត៌មានណាមួយដែលបានផ្តល់ និងការដាក់ស្នើជាលាយល័ក្ខអក្សរនានាដែលបានដាក់ជូនវេទិការមជ្ឈត្តការដោយភាគីនៃវិវាទមួយ រួមទាំងយោបល់នានាស្តីពីដែលពណ៌នាភាគ នៃពង្រាងសេចក្តីសម្រេច និងឆ្លើយតបសំណួរនានាដែលបានចោទសួរដោយវេទិការមជ្ឈត្តការ ត្រូវផ្សព្វផ្សាយដល់បណ្តាភាគីនៃវិវាទផ្សេងៗទៀត។

មាត្រា ៦៩

ការព្រាងសេចក្តីសម្រេច និងសេចក្តីសម្រេច

១- សេចក្តីសម្រេចរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តការ នឹងត្រូវព្រាងដោយគ្មានមានវត្តមានរបស់បណ្តាភាគីនៃវិវាទ និងទៅតាមពត៌មានដែលបានផ្តល់ និងសេចក្តីថ្លែងការដែលបានធ្វើឡើងនៅក្នុងដំណាក់ការជំរះក្តី។ ជម្រើសនានាដែលបង្ហាញនៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចរបស់វេទកាមជ្ឈត្តការ ដោយមជ្ឈករម្នាក់ៗ ត្រូវតែជាអនាមិក។

២- នៅក្នុងរយៈពេល (៩០) ថ្ងៃ បន្ទាប់ពីថ្ងៃបង្កើតមក វេទិកាមជ្ឈត្តការ ត្រូវចេញនូវពង្រាងសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួន ជូនដល់បណ្តាភាគីនៃវិវាទ រួមទាំងការពិពណ៌នា និងអង្គហេតុ និងសេចក្តីសរុបរបស់ខ្លួន ក្នុងគោលបំណងបង្កលទ្ធភាពឱ្យបណ្តាភាគីនៃវិវាទពិនិត្យឡើងវិញនូវពង្រាងសេចក្តីសម្រេចនោះបានជាក់លាក់ ។

៣- ពេលដែលវេទិកាមជ្ឈត្តការពិចារណាថា ខ្លួនមិនអាចចេញពង្រាងសេចក្តីសម្រេចក្នុងអំឡុងពេលកៅសិប (៩០) ថ្ងៃ ដូចដែលមានចែងនៅក្នុងកថាខ័ណ្ឌ ២ វេទិកាមជ្ឈត្តការ ត្រូវផ្តល់ដំណឹងទៅឱ្យបណ្តាភាគីនៃវិវាទជាលាយល័ក្ខអក្សរអំពីមូលហេតុនៃការយឺតយ៉ាវ ជាមួយនឹងការប៉ាន់ស្មានពេលវេលាដែលខ្លួននឹងចេញពង្រាងសេចក្តីសម្រេចនេះ ។

៤- បណ្តាភាគីនៃវិវាទអាចផ្តល់យោបល់ជាលាយល័ក្ខអក្សរទៅវេទិកាមជ្ឈត្តការ ស្តីពីពង្រាងសេចក្តីសម្រេច ក្នុងរយៈពេលដប់ប្រាំ (១៥) ថ្ងៃ បន្ទាប់ពីកាលបរិច្ឆេទនៃការចេញពង្រាងសេចក្តីការសម្រេចនេះ ។

៥- នៅពេលដែលទទួលបានមតិជាលាយល័ក្ខអក្សរដោយបណ្តាភាគីនៃវិវាទ ដូចដែលមានចែងនៅក្នុងកថាខ័ណ្ឌ ៤ វេទិកាមជ្ឈត្តការ ដោយឈរលើគំនិតខ្លួនផ្ទាល់ ឬលើសំណើរបស់ភាគីវិវាទមួយ អាចពិចារណានូវសេចក្តីសម្រេច និងធ្វើការពិនិត្យបន្ថែមទៀត ដែលខ្លួនគិតថាសមស្រប ។

៦- វេទិការមជ្ឈត្តការ ត្រូវចេញនូវសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួនទៅឱ្យបណ្តាភាគីនៃវិវាទក្នុងអំឡុងសាមសិប (៣០) ថ្ងៃ បន្ទាប់ពីការចេញពង្រាងសេចក្តីសម្រេច ។

៧- វេទិកាមជ្ឈត្តការ ត្រូវធ្វើការសម្រេចចិត្តរបស់ខ្លួន រួមទាំងសេចក្តីសម្រេច ដោយមានការយល់ព្រមពីភាគីទាំងអស់ ហើយបើមានការព្រមព្រៀងគ្នាទេ វេទិកាមជ្ឈត្តការអាចធ្វើការសំរេចចិត្តរបស់ខ្លួន តាមការបោះឆ្នោតដោយសម្លេងភាគច្រើន ។

៨- សេចក្តីសម្រេចរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តការ ត្រូវជាលទ្ធផលចុងក្រោយ និងត្រូវប្រតិបត្តិតាមដោយបណ្តាភាគីនៃវិវាទ ។

៩- សេចក្តីសម្រេចរបស់ វេទិកាមជ្ឈត្តការត្រូវផ្សព្វផ្សាយទៅបណ្តាភាគីផ្សេងៗក្នុងរយៈពេលដប់ (១០) ថ្ងៃបន្ទាប់ពីការចេញទៅឱ្យបណ្តាភាគីនៃវិវាទ ។

មាត្រា ៧០
ការព្យួរ និងការបញ្ចប់ដំណាក់ការជំរះក្តី

១- នៅពេលណាដែលបណ្តាភាគីនៃវិវាទឯកភាព វេទិកាមជ្ឈត្តការ អាចព្យួរការងាររបស់ខ្លួននៅពេលណាក៏បាន នៅលើរយៈពេលមិនលើសពីដប់ពីរ (១២)ខែ ពីកាលបរិច្ឆេទនៃការជូនដំណឹងរួមគ្នានៃការព្រមព្រៀងនេះ ទៅប្រធានវេទិកាមជ្ឈត្តការ ដោយបណ្តាភាគីនៃវិវាទ។ នៅពេលមានសំណើពីភាគីណាមួយនៃវិវាទ ដំណាក់ការជំរះក្តីរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តការនឹងត្រូវបន្តបន្ទាប់ពីការព្យួរនោះ។ ប្រសិនបើការងាររបស់វេទិកាមជ្ឈត្តការ ត្រូវបានព្យួរពីដប់ពីរ (១២) ខែ អំណាចរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តការត្រូវអស់សុពលភាព លើកលែងតែ បណ្តាភាគីនៃវិវាទឯកភាព។

២- បណ្តាភាគីនៃវិវាទអាចព្រមព្រៀង ដើម្បីបញ្ចប់នូវដំណាក់ការជំរះក្តីរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តការ នៅពេលណាមួយមុនពេលចេញសេចក្តីសម្រេច ដោយធ្វើការជូនដំណឹងរួមគ្នាទៅប្រធានវេទិកាមជ្ឈត្តការ។

៣- នៅមុនពេលវេទិកាមជ្ឈត្តការចេញពង្រាងសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួន វេទិកាមជ្ឈត្តការអាច នៅពេលណាមួយ នៅឯដំណាក់ការណាមួយនៃដំណើរការជំរះក្តី ស្នើឱ្យបណ្តាភាគីវិវាទ ដោះស្រាយឱ្យបានរួចរាល់ប្រកបដោយមេត្រីភាព។

មាត្រា ៧១
ការអនុវត្តសេចក្តីសម្រេច

១- ភាគីត្រូវបានប្តឹងតវ៉ាត្រូវប្រតិបត្តិជាបន្ទាន់តាមការសេម្រេចចេញដោយ វេទិកាមជ្ឈត្តការ អនុលោមទៅតាមមាត្រា ៦៩ ។

២- ភាគីត្រូវបានប្តឹងតវ៉ា ត្រូវជូនដំណឹងទៅភាគីប្តឹងតវ៉ាក្នុងអំឡុងម្ភៃ (២០) ថ្ងៃ បន្ទាប់ពីកាលបរិច្ឆេទចេញសេចក្តីសម្រេច ស្តីពីរយៈពេលដែលត្រូវអនុវត្តសេចក្តីសម្រេច។ ប្រសិនបើភាគីប្តឹងតវ៉ាពិចារណាថា រយៈពេលដែលត្រូវបានជូនដំណឹងនោះ មិនអាចទទួលយកបាន ភាគីប្តឹងតវ៉ាអាចបញ្ជូនបញ្ហានេះទៅវេទិកាមជ្ឈត្តការ ដែលបន្ទាប់មកបានកំណត់រយៈពេលអនុវត្តសមស្របមួយ។ វេទិកាមជ្ឈត្តការ ត្រូវជូនដំណឹងទៅបណ្តាភាគីនៃវិវាទនូវការកំណត់រយៈពេលរបស់ខ្លួនក្នុងអំឡុងសាមសិប (៣០) ថ្ងៃ បន្ទាប់ពីកាលបរិច្ឆេទនៃការបញ្ជូនបញ្ហានេះដល់ខ្លួន។

៣- ប្រសិនបើភាគីត្រូវបានប្តឹងតវ៉ាពិចារណាថា ខ្លួនមិនអាចអនុវត្តបានទៅតាមសេចក្តីសម្រេចនៅក្នុងរយៈពេលអនុវត្តដូចដែលមានចែងនៅក្នុងកថាខ័ណ្ឌ ២ ភាគីត្រូវបានប្តឹងតវ៉ា ដោយមិនឱ្យហួសពីរយៈពេលអនុវត្ត ត្រូវចាប់ផ្តើមធ្វើការ

ពិគ្រោះយោបល់ជាមួយភាគីប្តឹងតវ៉ា ដើម្បីបង្កើតនូវសំណងទូទាត់ដោយស្រុះស្រួលចិត្តទៅវិញទៅមក។ ប្រសិនបើគ្មានការទូទាត់សំណងដោយស្រុះស្រួលចិត្តត្រូវបានព្រមព្រៀងក្នុងកំឡុងម្ភៃ (២០) ថ្ងៃបន្ទាប់ពីកាលបរិច្ឆេទផុតកំណត់នៃរយៈពេលអនុវត្តនោះទេ ភាគីប្តឹងតវ៉ាអាច ស្នើទៅ វេទិការមជ្ឈត្តការ ដើម្បីកំណត់ការព្យួររយៈពេលអនុវត្តណាមួយនៅឯកំរិតសមស្រប ទៅភាគីត្រូវបានប្តឹងតវ៉ាអំពីសម្បទាន ឬកាតព្វកិច្ចផ្សេងៗទៀតនៅក្រោមកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ។

៤- ប្រសិនបើភាគីប្តឹងតវ៉ាយល់ឃើញថា ភាគីត្រូវបានប្តឹងតវ៉ាខកខានមិនបានអនុវត្តសេចក្តីសម្រេចនៅក្នុងរយៈពេលអនុវត្ត ដែលបានកំណត់អនុលោមទៅតាមកថាខ័ណ្ឌ ២ ភាគីប្តឹងតវ៉ាអាចបញ្ជូនបញ្ហានេះទៅវេទិកាមជ្ឈត្តការដើម្បីជូនដំណឹងពីការខកខាន និងកំណត់ការព្យួការអនុវត្តណាមួយនៅកម្រិតសមស្របទៅភាគីត្រូវបានប្តឹងតវ៉ាអំពីសម្បទាន និងកាតព្វកិច្ចផ្សេងៗ ទៀតនៅក្រោមកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ។

៥- វេទិកាមជ្ឈត្តការដែលត្រូវបានបង្កើតនៅក្រោមមាត្រានេះ ពេលណាក៏ដោយឱ្យតែអាចធ្វើទៅបាន ត្រូវមានមជ្ឈត្តកររបស់ខ្លួន ដែលជាមជ្ឈត្តករមកពីវេទិកាមជ្ឈត្តការដើម។ ប្រសិនបើបញ្ហានេះមិនអាចសំរេចទៅបាន បន្ទាប់មកមជ្ឈត្តករនៃវេទិកាមជ្ឈត្តការនេះ នឹងត្រូវបានតែងតាំងឡើង អនុលោមទៅតាមកថាខ័ណ្ឌ ២ និង ៣ នៃមាត្រា ៦៥។

៦-លុះត្រាតែបណ្តាភាគីនៃវិវាទព្រមព្រៀងលើរយៈពេលផ្សេងមួយទៀត វេទិកាមជ្ឈត្តការ ដែលត្រូវបានបង្កើតក្រោមកថាខ័ណ្ឌ ៣ និង ៤ ត្រូវចេញសេចក្តីសម្រេចក្នុងអំឡុងហុកសិប (៦០) ថ្ងៃបន្ទាប់ពីកាលបរិច្ឆេទពីកាលបញ្ហាត្រូវបានបញ្ជូនដល់ខ្លួន។

៧- សេចក្តីសម្រេចរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តការដែលត្រូវបានបង្កើតនៅក្រោមមាត្រានេះ នឹងត្រូវអនុវត្តតាមដោយភាគីនៃវិវាទទាំងអស់។

មាត្រា ៧២
សំណងទូទាត់ និងការព្យួរសម្បទាន

១- ការទូទាត់សង និងការព្យួរសម្បទាន ឬកាតព្វកិច្ចផ្សេងៗនៅក្រោមកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ គឺជាវិធានការបណ្តោះអាសន្ននានាដែលមាន នៅពេលដែលសេចក្តីសម្រេចមិនត្រូវបានអនុវត្តក្នុងរយៈពេលសមស្របមួយ។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ទាំងការទូទាត់សង និងការព្យួរ ឬកាតព្វកិច្ចផ្សេងៗទៀត នៅក្រោមកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ គឺសំដៅឱ្យមានការ

អនុវត្តពេញលេញនៃសេចក្តីសម្រេច ដើម្បីនាំមកនូវវិធានមួយឱ្យស្របទៅនឹងកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ។ សំណងទូទាត់ប្រសិនបើត្រូវបានផ្តល់ គឺត្រូវធ្វើឱ្យស្របទៅនឹងកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ។

២- ការអនុវត្តសម្បទាន ឬ កាតព្វកិច្ចផ្សេងៗទៀតនៅក្រោមកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ នឹងមិនត្រូវបានព្យួរមុនពេលការចាប់ផ្តើម និងក្នុងអំឡុងពេលកំពុងដំណាក់ការជំរះក្តី នៅក្រោមកថាខ័ណ្ឌ ៣ និង ៤ នៃមាត្រា ៧១ ឡើយ។

៣- ការព្យួរនៃការអនុវត្តសម្បទាន និងកាតព្វកិច្ចផ្សេងៗទៀតនៅក្រោមកថាខ័ណ្ឌ ៣ និង ៤ នៃមាត្រា ៧១ អាចត្រូវបានអនុវត្តតែបន្ទាប់ពីភាគីប្តឹងតវ៉ាធ្វើការជូនដំណឹងទៅភាគីត្រូវបានប្តឹងតវ៉ា និងភាគីទាំងអស់ដែលភាគីប្តឹងតវ៉ាមានបំណងព្យួរការអនុវត្តទៅភាគីត្រូវបានប្តឹងតវ៉ាអំពីសម្បទាន និងកាតព្វកិច្ចផ្សេងៗទៀត នៅក្រោមកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ។ ភាគីត្រូវបានប្តឹងតវ៉ា និងភាគីទាំងអស់ នឹងត្រូវបានជូនដំណឹងអំពីការចាប់ផ្តើមនៃការព្យួរ ហើយដែលសម្បទាន ឬកាតព្វកិច្ចផ្សេងៗទៀត នៅក្រោមកិច្ចព្រមព្រៀងនោះ ត្រូវបានព្យួរ។

៤- ក្នុងការចាត់ទុកអ្វីជាសម្បទាន ឬកាតព្វកិច្ចផ្សេងៗ នៅក្រោមកិច្ចព្រមព្រៀងនេះត្រូវបានព្យួរ នៅក្រោមកថាខ័ណ្ឌ ៣ និង ៤ នៃមាត្រា ៧១ ការព្យួរនោះនឹងត្រូវ :

(ក) ជាបណ្តោះអាសន្ន និងមិនត្រូវបាន បន្តទៅទៀតពេលដែលគូភាគីនៃវិវាទឈានទៅដល់ដំណោះស្រាយដោយពេញចិត្តទៅវិញទៅមក ឬនៅពេលដែលការអនុវត្តសេចក្តីសម្រេចត្រូវបានចូលជាធរមាន

(ខ) ត្រូវបានដាក់កម្រិតដូចគ្នានឹងមោឃៈភាព ឬការធ្វើឱ្យអន់ថយដែលអាចសន្មត់បានចំពោះការខកខានមិនបានអនុវត្តសេចក្តីសម្រេច និង

(គ) ត្រូវបានដាក់កម្រិតទៅលើវិស័យដូចគ្នា ឬវិស័យផ្សេងៗ ដែលនៅក្នុងវិស័យទាំងនោះ វេទិកាមជ្ឈត្តការបានរកឃើញអំពីមោឃៈភាព និងការធ្វើឱ្យអន់ថយ លើកលែងតែ វាមិនអាចអនុវត្តបាន ឬមិនមានប្រសិទ្ធិភាព ដើម្បីព្យួរការអនុវត្តសម្បទាន និងកាតព្វកិច្ចផ្សេងៗនៃវិស័យនោះ ឬវិស័យផ្សេងៗ ដែលក្នុងករណីនេះ ភាគីប្តឹងតវ៉ាអាចព្យួរសម្បទាន ឬផលប្រយោជន៍នានា នៅក្នុងវិស័យផ្សេងៗបាន នៅក្រោមកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ។

៥- ប្រសិនបើភាគីត្រូវបានប្តឹងតវ៉ាពិចារណាថា ការព្យួរសម្បទាន និងកាតព្វកិច្ចផ្សេងៗទៀតនៅក្រោមកិច្ចព្រមព្រៀងនេះដោយភាគីប្តឹងតវ៉ាមិនស៊ីសង្វាក់ទៅនឹងបទប្បញ្ញត្តិនៃកថាខ័ណ្ឌ ៤ បញ្ហានឹងត្រូវបញ្ជូនទៅវេទិកាមជ្ឈត្តការ ។ សម្រាប់គោលបំណងនៃវេទិកាមជ្ឈត្តការដែលត្រូវបានបង្កើតក្រោមមាត្រានេះ កថាខ័ណ្ឌ ៥ នៃមាត្រា ៧១ ត្រូវអនុវត្ត-ទោះជាមានការកែប្រែក៏ដោយ ។

៦- លុះត្រាតែបណ្តាភាគីនៃវិវាទព្រមព្រៀងលើរយៈពេលវេលាផ្សេងមួយ វេទិកាមជ្ឈត្តការដែលត្រូវបានបង្កើតនៅក្រោមមាត្រានេះ ត្រូវចេញសេចក្តីសម្រេចក្នុងអំឡុងពេលហុកសិប (៦០) ថ្ងៃបន្ទាប់ពីកាលបរិច្ឆេទ ពីកាលដែលបញ្ហាត្រូវបានបញ្ជូនទៅដល់ខ្លួន ។ សេចក្តីសម្រេចត្រូវតែប្រតិបត្តិតាមដោយភាគីនៃវិវាទទាំងអស់ ។

មាត្រា ៧៣
សោហ៊ុយចំណាយ

១- ភាគីប្តឹងតវ៉ា និងភាគីត្រូវប្តឹងតវ៉ាតបវិញត្រូវទទួលខុសចំពោះរាល់ការចំណាយសំរាប់មជ្ឈត្តករដែលពួកគេបានតែងតាំងរៀងៗខ្លួន និងរាល់ការចំណាយសំរាប់ពួកគេផ្ទាល់ និងថ្លៃចំណាយផ្លូវច្បាប់ផ្សេងៗ ។

២-លើកលែងតែបណ្តាភាគីនៃវិវាទមានការព្រមព្រៀងផ្សេងពីនេះ ថ្លៃចំណាយសំរាប់ប្រធានវេទិកាមជ្ឈត្តការនិងរាល់ការចំណាយដែលពាក់ព័ន្ធទៅនឹងដំណើរការជំរះក្តីរបស់វេទិកាមជ្ឈត្តការ បណ្តាភាគីនៃវិវាទនឹងត្រូវចេញស្មើៗគ្នា ។

៣- វេទិកាមជ្ឈត្តការ ត្រូវរក្សាទុកនូវរបាយការណ៍ និងត្រូវសងវិញនូវគណនីចុងក្រោយនៃរាល់សោហ៊ុយចំណាយទូទៅដែលកើតឡើងពាក់ព័ន្ធទៅនឹងដំណើរការជំរះក្តី រួមទាំងការចំណាយទៅលើជំនួយការ អ្នកកត់ត្រាដែលខ្លួនបានចាត់តាំងនានា និងបុគ្គលផ្សេងៗទៀត ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងដំណើរការនេះ ។

ជំពូក ១០

អវសានបញ្ញត្តិ

មាត្រា ៧៤

មាតិកា ចំណងជើង និងចំណងជើងរង

មាតិកា ចំណងជើង និងចំណងជើងរង ត្រូវបានដាក់បញ្ចូលសំរាប់ការងាយស្រួលក្នុងការយោងតែប៉ុណ្ណោះ និងមិនត្រូវប៉ះពាល់ដល់ការបកស្រាយលើកិច្ចព្រមព្រៀងនេះទេ ។

មាត្រា ៧៥

ការពិនិត្យឡើងវិញ

បណ្តាភាគីត្រូវធ្វើការត្រួតពិនិត្យឡើងវិញជាទូទៅមួយនូវការអនុវត្ត និងប្រតិបត្តិការ នៃកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ នៅក្នុងឆ្នាំទី ៥ នៃប្រតិទិន បន្ទាប់ពីឆ្នាំប្រតិទិនដែលកិច្ចព្រមព្រៀងនេះចូលជាធរមាន ដោយអនុលោមទៅតាមកថាខ័ណ្ឌ ១ នៃមាត្រា ៧៩ និងរៀងរាល់ប្រាំ (៥) ឆ្នាំបន្ទាប់ពីនោះ លើកលែងតែមានការឯកភាពផ្សេងពីនេះ ដោយបណ្តាភាគី ។

មាត្រា ៧៦

ឧបសម្ព័ន្ធ និងកំណត់សំគាល់

ឧបសម្ព័ន្ធ រួមទាំងឯកសារភ្ជាប់ និងកំណត់សំគាល់ ចំពោះកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ ត្រូវបង្កើតជាផ្នែកមួយនៃកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ ។

មាត្រា ៧៧

វិសោធនកម្ម

១- កិច្ចព្រមព្រៀងនេះ អាចត្រូវបានធ្វើវិសោធនកម្ម ដោមានការព្រមព្រៀងរវាងបណ្តាភាគី ។

២- រដ្ឋាភិបាលនៃភាគីនីមួយៗត្រូវជូនដំណឹងទៅរដ្ឋាភិបាលនៃបណ្តាភាគីផ្សេងៗទៀតជាលាយល័ក្ខអក្សរថា នីតិវិធីច្បាប់ចាំបាច់សំរាប់ការចូលជាធរមាននៃវិសោធនកម្មត្រូវបានធ្វើរួចរាល់ ។ វិសោធនកម្មនោះត្រូវចូលជាធរមាននៅថ្ងៃទីមួយនៃខែទីពីរ បន្ទាប់ពីកាលបរិច្ឆេទនៃការជូនដំណឹងបែបនេះត្រូវបានធ្វើដោយរដ្ឋាភិបាលជប៉ុន និងយ៉ាងហោចណាស់មានសមាជិកអាស៊ានមួយ ជាភាគីមួយ ដែលមានការពាក់ព័ន្ធជាមួយបណ្តាភាគីទាំងនោះ ដែលរដ្ឋាភិបាលពួកគេបានធ្វើការជូនដំណឹង នៅក្នុងកាលបរិច្ឆេទនោះ ។

៣- នៅពេលណាដែលរដ្ឋសមាជិកអាស៊ានមួយ ដែលជាភាគីមួយ ធ្វើការជូនដំណឹង យោងទៅតាមកថាខ័ណ្ឌ ២ បន្ទាប់ពីកាលបរិច្ឆេទដែលការជូនដំណឹងត្រូវបានធ្វើដោយរដ្ឋាភិបាលជប៉ុន និងយ៉ាងតិចមានរដ្ឋសមាជិកមួយអាស៊ាន (១) ដែលជាភាគីមួយ យោងទៅតាមកថាខ័ណ្ឌ ២ ការធ្វើវិសោធនកម្មយោងទៅតាមកថាខ័ណ្ឌ ១ ត្រូវចូលជាធរមានចំពោះរដ្ឋសមាជិកអាស៊ាននោះនៅថ្ងៃទីមួយ នៃខែទីពីរ បន្ទាប់ពីកាលបរិច្ឆេទដែលភាគីនោះបានជូនដំណឹង ។

៤-ទោះបីមានកថាខ័ណ្ឌ ២ និង ៣ ចំនួននៃសមាជិកអាស៊ានចាំបាច់សំរាប់ការចូលជាធរមាននៃវិសោធនកម្មនេះ ដោយយោងទៅតាមកថាខ័ណ្ឌ ២ អាចត្រូវបង្កើនចំនួនបាន តាមការព្រមព្រៀងរវាងបណ្តាភាគី ។

៥-ទោះបីមានកថាខ័ណ្ឌ ២ វិសោធនកម្មពាក់ព័ន្ធតែ ៖

(i) ឧបសម្ព័ន្ធ ១ (ដែលបានចែងថា ការធ្វើវិសោធនកម្មត្រូវធ្វើឡើងឱ្យស្របតាមវិសោធនកម្មនៃប្រព័ន្ធរួម និងរួមទាំងការមិនផ្លាស់ប្តូរអត្រាពន្ធគយដែលបាន អនុវត្តទៅលើទំនិញដើមកំណើតរបស់បណ្តាភាគីផ្សេងៗ អនុលោមទៅតាមឧបសម្ព័ន្ធ ១)

(ii) ឧបសម្ព័ន្ធ២

(iii) ការភ្ជាប់ទៅនឹងឧបសម្ព័ន្ធ ៤

(iv) ឧបសម្ព័ន្ធ ៥

មាត្រា ៧៨
ការតម្កល់ទុក

សំរាប់ប្រទេសសមាជិកអាស៊ាន កិច្ចព្រមព្រៀង រួមទាំងវិសោធនកម្មរបស់វា នឹងត្រូវតម្កល់ទុកជាមួយអគ្គលេខាធិការអាស៊ាន ជាអ្នកដែលត្រូវផ្តល់នូវច្បាប់ចម្លងមួយច្បាប់ ទៅប្រទេសសមាជិកអាស៊ាននីមួយៗ ។

មាត្រា ៧៩
ការចូលជាធរមាន

១-រដ្ឋាភិបាលនៃរដ្ឋហត្ថលេខីនីមួយៗ ត្រូវជូនដំណឹងទៅបណ្តារដ្ឋាភិបាលនៃរដ្ឋហត្ថលេខីដទៃៗទៀតជាលាយល័ក្ខអក្សរថា នីតិវិធីច្បាប់របស់ខ្លួនដែលចាំបាច់សម្រាប់ការចូលជាធរមាននៃកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ ត្រូវបានធ្វើរួចរាល់អស់ហើយ ។ កិច្ចព្រមព្រៀងនេះត្រូវចូលជាធរមាននៅថ្ងៃ ទីមួយ នៃខែទីពីរ បន្ទាប់ពីកាលបរិច្ឆេទនៃការជូនដំណឹងត្រូវបានធ្វើដោយ

រដ្ឋាភិបាលជប៉ុន និងយ៉ាងតិចមានសមាជិកអាស៊ានមួយ (១) ដែលពាក់ព័ន្ធទៅនឹងរដ្ឋហត្ថលេខីទាំងនោះធ្វើការជូនដំណឹង តាមកាលបរិច្ឆេទនោះ ។

២- ទាក់ទងទៅនឹងរដ្ឋជាសមាជិកអាស៊ានមួយ ដែលបានការធ្វើការជូនដំណឹង ស្របតាមកថាខ័ណ្ឌ ១ បន្ទាប់ពីកាលបរិច្ឆេទដែលការជូនដំណឹងទាំងនោះត្រូវបានធ្វើឡើងដោយរដ្ឋាភិបាលជប៉ុន និងយ៉ាងហោចណាស់ មានរដ្ឋសមាជិកអាស៊ានមួយ (១) យោងតាមកថាខ័ណ្ឌ ១ កិច្ចព្រមព្រៀងនេះត្រូវចូលជាធរមាននៅថ្ងៃទីមួយ ខែទីពីរ បន្ទាប់ពីកាលបរិច្ឆេទដែលសមាជិកអាស៊ាននោះធ្វើការជូនដំណឹង ។ សមាជិកអាស៊ានមួយ ត្រូវបានភ្ជាប់កាតព្វកិច្ចដោយអាណត្តិ និងលក្ខខ័ណ្ឌ នៃកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ រួមទាំងវិការធ្វើសោធនកម្មណាមួយដែលអាចចូលជាធរមាន អនុលោមទៅតាមមាត្រា៧៧ តាមពេលវេលានៃការជូនដំណឹងនោះ ។ សំរាប់គោលបំណងនៃឧបសម្ព័ន្ធ ១ ដំណាក់កាលនៃការលប់បំបាត់ និងកាត់បន្ថយពន្ធគយរបស់រដ្ឋសមាជិកអាស៊ាននោះ ត្រូវចាប់ផ្តើមផងដែរ ពីកាលបរិច្ឆេទនៃការចូលជាធរមាននៃកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ អនុលោមទៅតាមកថាខ័ណ្ឌ ១ ។

មាត្រា ៨០
ការដកខ្លួនចេញ និងការបញ្ចប់

១-ភាគីណាមួយអាចដកខ្លួនចេញពីកិច្ចព្រមព្រៀងនេះបាន ដោយធ្វើការជូនដំណឹងជាលាយល័ក្ខអក្សរមួយ (០១) ឆ្នាំមុន ទៅបណ្តាភាគីផ្សេងៗទៀត ។

២-កិច្ចព្រមព្រៀងនេះ ត្រូវបញ្ចប់ផងដែរ នៅពេលណាដែលរដ្ឋជាសមាជិកអាស៊ានទាំងអស់ ដែលជាបណ្តាភាគីដកខ្លួនអនុលោមតាមកថាខ័ណ្ឌ ១ ឬនៅពេលដែលជប៉ុនធ្វើដូចគ្នានេះដែរ ។

ជាសក្ខីភាព អ្នកចុះហត្ថលេខាខាងក្រោមនេះ ដោយត្រូវបានផ្តល់សិទ្ធិពេញលេញដោយរដ្ឋាភិបាលរបស់ពួកខ្លួន បានចុះហត្ថលេខាលើកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ ។

បានធ្វើពីរច្បាប់ជាភាសាអង់គ្លេស និងបានចុះហត្ថលេខា នៅឯ

បេនដាស៊ឺរីបឺហ្គាវ៉ាន់ ថ្ងៃទី	០៣	ខែ	មេសា	ឆ្នាំ ២០០៨
ភ្នំពេញថ្ងៃទី	០៧	ខែ	មេសា	ឆ្នាំ ២០០៨
ហ្សាកាតាថ្ងៃទី	៣១	ខែ	មីនា	ឆ្នាំ ២០០៨

វៀងច័ន្ទថ្ងៃទី	០៤	ខែ	មេសា	ឆ្នាំ ២០០៨	
កូឡាឡាំពួរថ្ងៃទី	១៤	ខែ	មេសា	ឆ្នាំ ២០០៨	
ណៃពីយីដូថ្ងៃទី	១០	ខែ	មេសា	ឆ្នាំ ២០០៨	
ម៉ានិលថ្ងៃទី	០២	ខែ	មេសា	ឆ្នាំ ២០០៨	
សិង្ហបុរីថ្ងៃទី	២៦	ខែ	មីនា	ឆ្នាំ ២០០៨	
បាងកកថ្ងៃទី	០៧	ខែ	មេសា	ឆ្នាំ ២០០៨	និង
ហាណូយថ្ងៃទី	២៨	ខែ	មីនា	ឆ្នាំ ២០០៨	។

តំណាងរដ្ឋាភិបាល នៃ
ប្រ៊ុយណេដារូសាឡឹម :

តំណាងរដ្ឋាភិបាលនៃ
ជប៉ុន :

តំណាងរដ្ឋាភិបាលនៃ
ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា :

តំណាងរដ្ឋាភិបាលនៃ
សាធារណរដ្ឋឥណ្ឌូណេស៊ី :

តំណាងរដ្ឋាភិបាលនៃ
សាធារណរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យប្រជាមានិតឡាវ :

តំណាងរដ្ឋាភិបាលនៃ

ម៉ាឡេស៊ី :

តំណាងរដ្ឋាភិបាលនៃ
សហភាពមីយ៉ាន់ម៉ា :
តំណាងរដ្ឋាភិបាលនៃ
សាធារណរដ្ឋហ្វីលីពីន :

តំណាងរដ្ឋាភិបាលនៃ
សាធារណរដ្ឋសឹង្ហបុរី :

តំណាងរដ្ឋាភិបាលនៃ
រាជាណាចក្រថៃឡង់ដ៍ :

តំណាងរដ្ឋាភិបាលនៃ
សាធារណរដ្ឋសង្គមនិយមវៀតណាម :